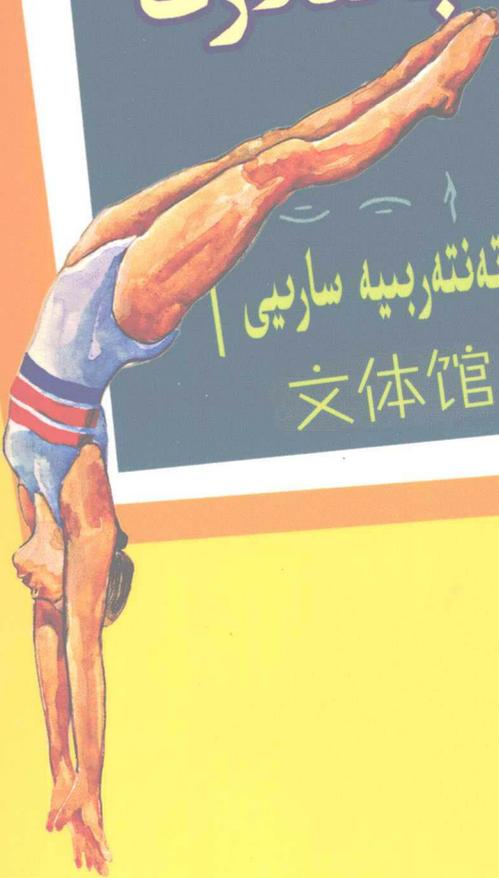

جوڭگو بالىلار قامۇسى
中国儿童百科全书

水

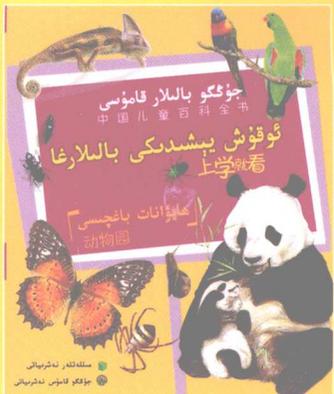
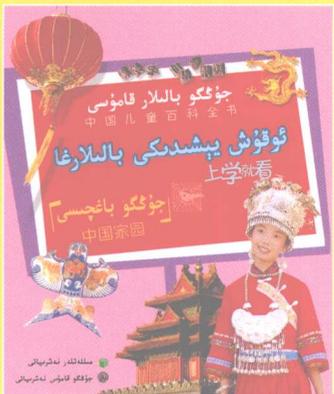
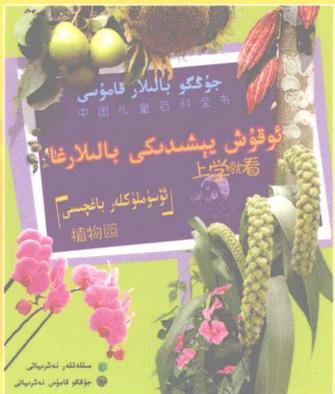
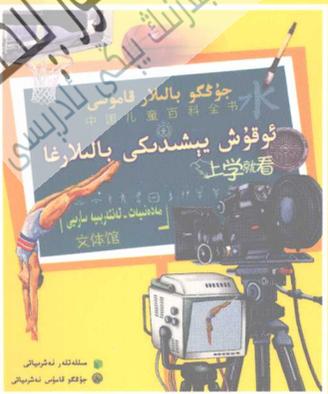
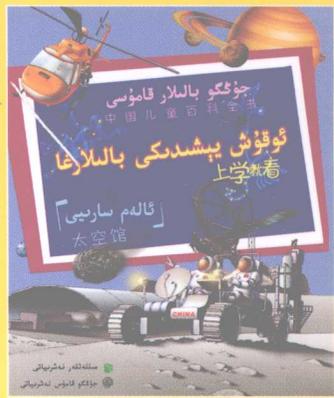
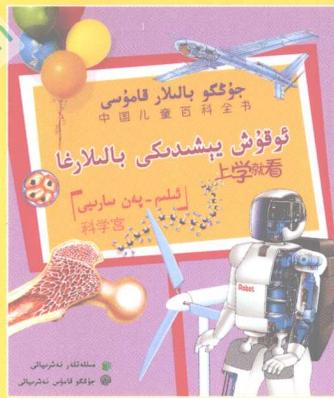
ئوقۇش پېشىدىكى بالىلارغا
上学就看

مەدەنىيەت - تەنتەربىيە سارىيى |
文体馆

مىللەتلەر نەشرىياتى

جوڭگو قامۇس نەشرىياتى

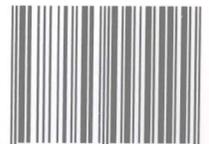
مۇتەخەسسسلەرنىڭ باھاسى

بۇ بىر يۈرۈش كىتابلار بالىلار ئوتتۇرىسىدىكى ئالاقىنى كۈچەيتىدىغان، بالىلار ئۈچۈن پايدىلىق، قىزىقارلىق كىتابلاردۇر. بالىلار بۇ كىتابلارنى ئوقۇپ چىقسا، ئۇلارنىڭ مەكتەپتە ئۆتۈلۈۋاتقان دەرسلىرىگە بولغان قىزىقىشى تېخىمۇ ئاشىدۇ. ئۇلار ئوقۇتقۇچىلاردىن ئاكتىپلىق بىلەن سوئال سورىيالايدۇ ۋە ئوقۇتقۇچىلارنىڭ سوئاللىرىغا دادىلىق بىلەن جاۋاب بېرەلەيدۇ. بۇ كىتابلار بالىلار بىلەن ئاتا-ئانىلار ئوتتۇرىسىدىكى ئالاقىنى تېخىمۇ كۈچەيتىدۇ. — جۇڭگو ئائىلە مەدەنىيىتى تەتقىقات جەمئىيىتىنىڭ باشلىقى يۈ شىنيەن

بۇ كىتابلار تۆۋەن يىللىقلاردا ئوقۇۋاتقان بالىلارنىڭ ئوقۇشىغا باب كېلىدۇ، بالىلارنى نۇرغۇن بىلىملەردىن خەۋەردار قىلىدۇ، بالىلارغا بىلىم ئۆگىتىپلا قالماي، يەنە ئۇلارغا ئۆگىنىش ئۇسۇلىنىمۇ ئۆگىتىدۇ. بۇ كىتابلار ئاتا-ئانىلارنىڭ ياخشى ياردەمچىسى. بەزى مەسىلىلەرگە جاۋاب تاپالمىغاندا، بالىلار بىلەن بىرلىكتە بۇ كىتابلارغا مۇراجىئەت قىلغاندا، نۇرغۇن مەسىلىلەرنى تەبىئىي ھالدىلا ئايدىڭلاشتۇرۇۋالغىلى بولىدۇ.

— «سرداش ھەدە» لۇ چىن

ISBN 978-7-105-09559-9

9 787105 095599 >

全套定价：120.00 元
本册定价：12.50 元

دۆلەتلىك 11 - بەش يىللىق پىلان مەزگىلىدىكى نۇقتىلىق كىتاب تۈرى
مەملىكەتلىك ئاز سانلىق مىللەتلەر مۇنەۋۋەر كىتابلىرىنى نەشر قىلىش
مەبلەغ ياردىمىگە ئېرىشكەن تۈر

جۇڭگو بالىلار قامۇسى

ئوقۇش يېشىدىكى بالىلارغا

مىللەتلەر نەشرىياتى
جۇڭگو قامۇس نەشرىياتى

图书在版编目 (CIP) 数据

文体馆: 维吾尔文/《中国儿童百科全书·上学就看》编委会编; 伊司马义·伊不拉音译; 北京: 民族出版社, 2008.8

(中国儿童百科全书·上学就看)
ISBN 978-7-105-09559-9

I. 文… II. ①伊… III. ①文学—儿童读物—维吾尔语(中国少数民族语言) ②体育—儿童读物—维吾尔语(中国少数民族语言) IV. I0-49 G8-49

中国版本图书馆CIP数据核字 (2008) 第131993号

翻 译: 伊司马义·伊不拉音
责任编辑: 凯赛尔
责任校对: 凯赛尔
电脑制作: 沙塔尔·沙拉木

本书根据中国大百科全书出版社2006年3月第1版2007年10月第6次印刷版本翻译出版。

بۇ كىتاب جۇڭگو قامۇس نەشرىياتىنىڭ 2006 - يىلى
3 - ئاي 1 - نەشرى 2007 - يىلى 10 - ئاي 6 -
باسمىسىغا ئاساسەن تەرجىمە ۋە نەشر قىلىندى.

تەرجىمە قىلغۇچى: ئىسمائىل ئىبراھىم
مەسئۇل مۇھەررىر: قەيسەر قۇربان
مەسئۇل كوررېكتور: قەيسەر قۇربان
بەتچىك: ساتتار سالام

جۇڭگو بالىلار قامۇسى
ئوقۇش پېشىدىكى بالىلارغا
مەدەنىيەت - تەنتەربىيە سارىيى

民族出版社出版发行

<http://www.mzcbs.com>

(北京市东城区和平里北街14号

电话: 64290862 邮编: 100013

北京盛通印刷股份有限公司印刷

各地新华书店经销

开本: 889毫米×1194毫米 1/16

印张: 4.75

2008年9月第1版 2008年9月第1次印刷

印数: 0001—3000册

ISBN 978-7-105-09559-9/Z.1398 (维66)

定价: 12.50 元

نەشر قىلغۇچى: مىللەتلەر نەشرىياتى

<http://www.e56.com.cn>

ئادرېسى: بېيجىڭ شەھىرى خېيىڭلى شىمالىي كوچا 14 - قورۇ

پوچتا نومۇرى: 100013

تېلېفون نومۇرى: 010-64290862

ساتقۇچى: جايلاردىكى شىنخۇا كىتابخانىلىرى

باسقۇچى: بېيجىڭ شېڭتۇڭ باسما چەكلىك شىركىتى

نەشرى: 2008 - يىلى 9 - ئايدا بېيجىڭدا 1 - قېتىم نەشر قىلىندى

بېسىلىشى: 2008 - يىلى 9 - ئايدا بېيجىڭدا 1 - قېتىم بېسىلدى

ئۆلچىمى: 1194×889م م. 16 كەسلىم

باسما تاۋىقى: 4.75 سانى: 0001—3000

باھاسى: 12.50 يۈەن

总策划

徐惟诚

编辑委员会

名誉主任 徐惟诚

主任 吴希曾

副主任 贺晓兴

程力华

执行主编 赵秀琴

编委

(以姓氏笔画为序)

马博华 刘道远 李元 位梦华 吴希曾

余传生 陈学锋 张小影 林之光 郑平

郑延慧 赵秀琴 保冬妮 贺晓兴 夏青

钱王驷 浦漫汀 崔金泰 寇晓伟 程力华

谭征

顾问

浦漫汀 李元 徐晓钟 王祖望

作者

文字撰稿

(以姓氏笔画为序)

马光复 马 睿 卢小平 朱绍和 孙衍慧 李光夏
余传生 宋 时 陈东明 张如亮 林晓燕 庞 云
荣瑞芬 贺晓兴 夏 青 钱王驷 徐 冲 高建强
唐 骅 温学诗 薄 芯

图片提供

(以姓氏笔画为序)

丁长青 王 丽 王雅倩 王瑞林 卞小勤 田 方
白 宇 冯幼平 孙江漪 朱菱艳 刘玉秀 刘亚茹
刘 峥 关庆维 许 阳 杜 婕 李光夏 李建新
李锦河 李 燕 杨宝忠 吴小枚 吴秀山 位梦华
余传生 陈东明 张文绪 张文瑞 张丽霞 张连城
张渝秦 张 强 郑 迅 赵秀琴 赵彤杰 赵建伟
洪 珊 贺晓兴 苑 立 袁学军 徐远志 高建强
唐 骅 龚 莉 常剑波 蒋和平 程力华 温学诗

电脑制作

曹映红 张 强 蒋和平 杨宝忠 席恒青 高建强
杨 晨

绘 图

杨宝忠 张 强 蒋和平 高建强 席恒青 陈 倩
曹映红 陈 璐 熊雅竹

卡通形象设计

张强

بەكمۇ قىزىق، بەلەن بۇ كىتاب،
كۆرۈپ - كۆرۈپ پەقەت قانمايسىز.
سىز كۆرمىگەن دۇنيا جاھاننى
بۇ كىتابتىن ئىزدەپ تاپقايسىز.

رەھمەت ئېيتىڭ ئاتا - ئانىغا،
كىتاب يازغان ئۇستازلارغا ھەم.
بىزگە ئەقىل قالدۇرۇپ كەتكەن،
شۇ تۆھپىكار ئەجدادلارغا ھەم.

چىڭسۇن شۇ يولدا ۋەدىڭىز،
نۇر چاقىناتسۇن ئىجاد، ئەتىڭىز.

يۈ شىنيەن

رەسىملەرنىڭ ئىزاھاتلىرىدا
رەسىملەرنىڭ مەزمۇنى
چۈشەندۈرۈلدى.

مەدەنىيەت تەنتەربىيە سارىيى

كومپيۇتېردا ئىشلەنگەن
تەقلىدى كۆرۈنۈش.

ئاشقى پلانىتا
ئادىمى گىتولاردىكى
روللارنىڭ بىرى.

ئارتىستلار تولۇق تەييار-
لىنىپ رول ئالىدۇ.

كىنونىڭ ئاخىرقى خىزمەتلىرى
سۈرەتكە ئېلىنىپ تەييارلانغان.
كۆرۈنۈشلەرگە ئايرىلغان كىنو
ئىنتىسى بۇيۇتۇشقا كىسىپ ئۆلىمىدۇ.
ئادىمى ئىنتىسا ئىزاھ ئېلىنىدۇ.
ئەڭ ئاخىرىدا كۆپىنچە كۆپىنچە
بىلىم، قۇرۇشقا تېرىلىدۇ. كىنونىڭ
ئاخىرقى خىزمەتلىرىنى رېژىسسورنىڭ
بىتەكچىلىكىدە تېرىلىدۇ.

ئاخىرقى خىزمەتلىرىنى ئىشلەش
داۋامىدا، كومپيۇتېر ئارقىلىق كارتون
پېرسوناژلار بىلەن راست تادىملەر
ئۆزئارا كىرىشتۈرۈلىدۇ.

كۆرۈنۈشلەرگە ئايرىش دېگەن نېمە؟
بىر كىنو نۇرغۇن كۆرۈنۈشلەردىن تەركىب
تاپىدۇ. رېژىسسور قىلىمى سۈرەتكە
ئالغاندا، كۆرۈنۈشلەرنى بىر-بىردىن،
ئايىرىم-ئايىرىم سۈرەتكە ئالىدۇ، ئۇ
كۆرۈنۈشلەرنى ئايرىش دېيىلىدۇ.

گىرىمچى تارتىشلارغا
ئەق مەيداندا گىرىم
قىلىدۇ.

رەسىملەر

ھەربىر بەتكە بەشتىن 20
گىچە رەسىم بېرىلدى، ئۇلاردىن
بىر- ئىككى پارچىسى ئاساسلىق،
قالغانلىرى قوشۇمچە رەسىملەر.
بۇلار كىچىك ئوقۇرمەنلەرنىڭ بىلىمىنى
بىۋاسىتە ۋە ئوبرازلىق ئۆگىنىشىگە
ھەم چۈشىنىشىگە پايدىلىق.

چى چى بىلەن مەدەنىيەت-
تەنتەربىيە سارىيىغا بېرىپ
بىلىم ئېلىپ كېلىڭلار!

بىلىم تۈرلىرى

كىچىك دوستلارنىڭ بىلىۋېلىشىغا قۇلايلىق بولسۇن ئۈچۈن بىز
مۇناسىۋەتلىك بىلىملەرنى يىغىنچاقلاپ تۈرلەرگە ئايرىپ چىقتۇق.
«مەدەنىيەت- تەنتەربىيە سارىيى» دا تىل- ئەدەبىيات؛ كىنو،
تېلېۋىزىيە، تىياتىر؛ گۈزەل سەنئەت؛ تەنتەربىيەدىن ئىبارەت تۆت
بىلىم تۈرى بار.

جۇڭگو ئۆسپۈرلەر قامۇسى . ئوقۇش يېشىدىكى بالىلارغا

مەدەنىيەت - تەنتەربىيە سارىيى

مۇندەرجە

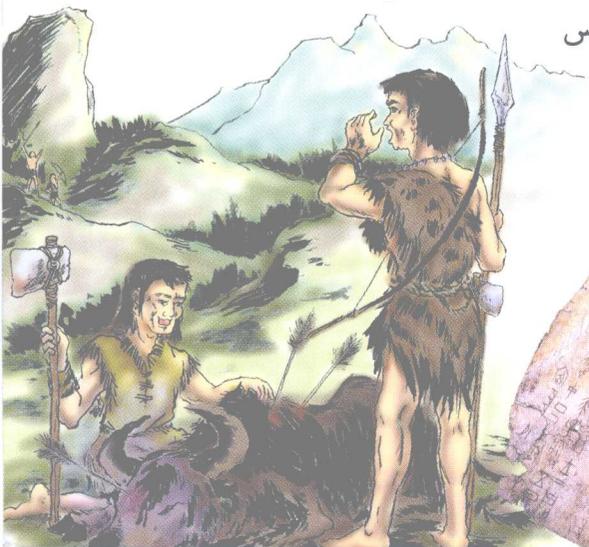
- 10 مەدەنىيەت - تەنتەربىيە سارىيى
- 11 سارىيى
- 11 تىل - ئەدەبىيات
- 2 تىل
- 12 تىلنى ئەمگەك ياراتقان
- 12 تاۋۇش ۋە ئىنتوناتسىيە
- 4 يېزىق
- 4 چىغىناق - تارغاق يېزىقى
- 4 ھەرپلىك يېزىق
- 6 ئەپسانە
- 6 براخماننىڭ ھېكايىسى
- 7 ئولمىپىس تېغىدىكى ئد - لاھلار
- 8 مەسەل
- 8 «ئىزوپ مەسەللىرى»
- 9 كىرولوپ مەسەللىرى
- 9 جۇڭگونىڭ قەدىمكى زامان مەسەللىرى

شېئىر 10

- 10 «نەزىمانە»
- 11 بالىلار قوشىقى
- 11 سونېت
- 12 پروزا
- 12 «دونكىخوت»
- 12 «قىزىل راۋاقتىكى چۈش»
- 13 «خاررى پوتتېر»
- 14 بالىلار چۆچىكى
- 14 ئاندېرسېن چۆچەكلىرى
- 15 گرم چۆچەكلىرى
- 15 يې شېڭتاۋنىڭ «قاران-چۇق» ناملىق چۆچىكى
- 15 كىنو ، تېلېۋىزىيە ، تىياتىر
- 16 تىياتىرنىڭ كېلىپ چىقىشى
- 16 تىياتىرنىڭ بارلىققا كېلىد - شى
- 16 تۇرمۇشنىڭ تىياتىردا ئەكس
- 16 ئېتىشى

تەبىئەتنىڭ تىياتىردا ئەكس

- 17 ئېتىشى
- 18 رېپېتسىيە قىلىش
- 18 گىرىم قىلىش
- كىيىم - كېچەك ۋە سەھنە جابدۇقلىرى
- 18 تىياتىر قويۇش
- 20 سەھنە دېكوراتسىيە - سى
- 20 سەھنە ئويۇنى
- 21 كىنو ئىشلەش
- 22 تەييارلىق خىزمەتلىرى
- 22 سۈرەتكە ئېلىش
- 24 گۈزەل سەنئەت فىلىمى
- 24 كارتون فىلىم
- 24 قەغەز قىيما فىلىم
- 25 ياغاچ قونچاق فىلىم
- 26 تېلېۋىزىيە نومۇرى ئىشلەش
- 27 نومۇر ئىشلەش
- تەھرىرلەش ، پىششىقلاپ ئىشلەش
- 27 ئىشلەش

گۈزەل - سەنئەت

رەسىم سىزنىڭ قالايمىقان

28 جىجىلاشتىن باشلىنىدۇ

ئوخشىتىپ سىزالماسلىقىنىڭ

28 كارايىتى چاغلىق

29 كۆزىتىشى ۋە تەسەۋۋۇر

30 كىچىك رەسىم سىزنىڭ ئۆيى

30 قەغەز ۋە قەلەم

رەسىم شىرەسى، رەسىم تاختى-

30 سى، رەسىم جازىسى

31 رەڭ تەڭشەش سايمانلىرى

32 ناتۇرا سىزنىڭ

32 ئادەم ناتۇراسى سىزنىڭ

مەنزىرە - كۆرۈنۈشلەرنى سىز

33 زىشى

تۇرغۇن جىسىملارنىڭ

رەسىمىنى سىزنىڭ 33

34 مەن ياخشى كۆرىدىغان رەسىم

34 ھە جۈي رەسىم

34 سىياھ قەلەم رەسىمى

35 سۇ بويلاق رەسىم

37 جۇڭگوچە رەسىم سىزنىڭ

جۇڭگوچە رەسىمدىكى

36 جەزىدارلىق

بېغىشلىما يېزىشى ۋە تامغا

36 بېسىش

37 سىزنىڭ ئۇسۇلى

38 ماي بويلاق رەسىم سىزنىڭ

38 رەسىم تەڭلىكىنى ئىشلەش

38 ماي بويلاق قەلىمى

سۇدىن قورقمايدىغان ماي

39 بويلاق

40 يۇڭ قەلەمدە خەت يېزىش

40 ئەدىبلەرنىڭ تۆت گۆھىرى

خەتنى توققۇز كاتەككە بۆلۈپ

41 يېزىش ئۇسۇلى

41 تەقلىد قىلىپ كۆچۈرۈش

ئۆزىمىز قول سېلىپ ئىشلەپ

43 باقايلى

42 جۇڭگو تۈگۈچى

42 قەغەز قاتلاش ئويۇنى

42 چاپلىما رەسىم

45 ئۆيۈمنى گۈزەللىكتۈرۈمەن

44 ئاسما سېۋەت ياساش

ھۇجرىمىزنى سەرەمجان-

44 بلاشتۇرايلى

45 مىخ رەسىم ياساش

تەنتەربىيە

46 يېنىك ئاتلېتكا

46 يۈگۈرۈش مۇسابىقىسى

ئېتىش، سەكرەش مۇسابىقىسى

46 قىسى

48 پۇتبول

48 پۇتبول شاھى پېيلى

48 توپ مەستانىلىرى

48 پۇتبول مۇسابىقىسى

50 ۋاسكېتبول

60 قار - مۇز تەنھەرىكىتى

50 كوچا ۋاسكېتبولى

60 مۇز توپ مۇسابىقىسى

50 ۋاسكېتبول مۇسابىقىسى

61 قار تېيلىش

52 ۋالېبول

62 گىمناستىكا

52 جۇڭگو ئايالار ۋالېبول كو-

62 ئاسما ھالقا

52 ماندېسى

62 ئەركىن گىمناستىكا

52 ساھىل ۋالېبول مۇسابىقىسى

62 ياغاچ ئات

54 تىكتاك توپ

63 تەڭپۇڭلۇق لىمى

54 دۆلەت توپى

ئولمپىك تەنھەرىكەت مۇسا-

مۇسابىقە قائىدىسى

64 بىقىسى

55 تىكتاك توپ مۇسابىقىسى

ئولمپىك مەشئىلىگە ئوت

56 تېننىس توپ ۋە پەي توپ

64 تۇتاشتۇرۇش

56 تېننىس توپ مۇسابىقىسى

ئېچىلىش ۋە يېپىلىش

56 توپ باشلاش تېخنىكىسى

65 مۇراسىمى

57 پەي توپ مۇسابىقىسى

بېيجىڭ ئولمپىك تەنھەرىكەت

58 سۇ ئۈستى تەنھەرىكىتى

65 مۇسابىقىسى

يەلكەنلىك تاختا تەن-

58 ھەرىكىتى

59 سۇغا سەكرەش

59 سۇ ئۈزۈش

2008年北京奥运会开幕式

ئىپتىدائىي
ئادەملەر ئوۋغا چىققاندا
ھەمراھلىرىنى تاپالماي
قالسا، ۋارقىراپ
چاقىراتتى.

تىل

تىل ئىنسانلارنىڭ ئۆزئارا پىكىر ئالماشتۇرۇش قورالى. كىشىلەر ئېغىز تىلى ۋە ئەدەبىي تىل ئارقىلىق ئوي - پىكىرى ۋە ئارزۇسىنى ئىپادىلەيدۇ. ئۆزئارا ئۇچۇر يەتكۈزىدۇ، ئۆزئارا ئىدىيە ئالماشتۇرىدۇ.

ئىپتىدائىي ئادەملەر قول ئىشارىتىگە تايىنىپ نەرسىلەرنى ئالماشتۇراتتى.

ئوۋ غە نىيەتلىرىگە ئېرىشكەندە، تۈرلۈك ئاۋازلارنى چىقىرىپ خۇشاللىقى ۋە را-زىمەنلىكىنى ئىزھار قىلاتتى.

ئىككىنچى ئەمگەك ياراتقان

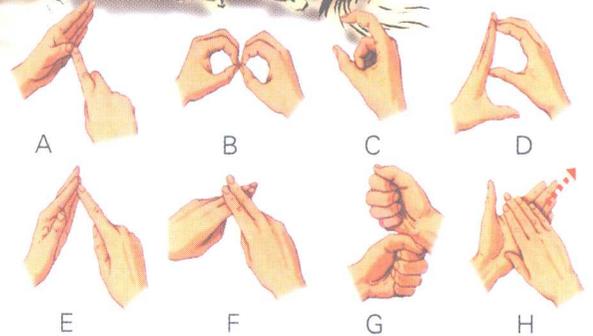
ئىپتىدائىي ئادەملەر ئوۋ ئوۋلاش ۋە بىرلىكتە ئەمگەك قىلىش داۋامىدا ئۆزئارا ماسلىشىشقا، ئىش تەقسىم قىلىشىۋېلىپ، ھەمكارلىشىپ ئىشلەشكە موھتاج بولغان. شۇڭا تىل ئىشلىتىش ئەمگەكنىڭ ئېھتىياجىغا ماس ھالدا پەيدا بولغان. تىل ئاددىي ھالدىكى بىر-بىرىنى چاقىرىشتىن مۇرەككەپ، ئىنچىكە ئوي-پىكىرلەرنى ئىزھار قىلىشقا چۈشەنچە بولغان ناھايىتى ئۇزاق تەدرىجىي تەرەققىيات جەريانىنى بېسىپ ئۆتكەن.

گاچىلار تىلىدا قانداق سۆزلىشىدۇ؟

A. ئېغىز شەكلى ئارقىلىق

B. قول ئىشارىتى ئارقىلىق

C. قەلەم بىلەن يېزىش ئارقىلىق

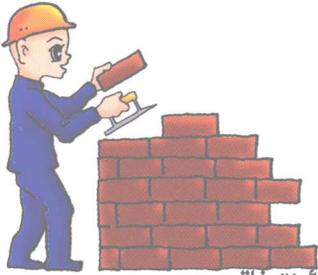

گاس- گاچىلار ئىنگىلىزچە ھەرپلەرنى قول ئىشارىتى ئارقىلىق ئىپادىلەيدۇ.

گاچىلار تىلى

گاچىلار تىلى گاس- گاچىلار ئۈچۈن لايىھىلەنگەن تىل بولۇپ ئىپادىلەمەكچى بولغان مۇددىئانى تاۋۇش بىلەن ئەمەس، بەلكى بەلگىلىك قول ئىشارىتى، چىراي ئىپادىسى ۋە ھەرىكەت ئارقىلىق ئىپادىلەيدۇ. ھەربىر قول ئىشارىتى ۋە ھەرىكەتنىڭ مۇئەييەن مەنىسى بار، گاچىلار تىلىدا سۆزلەشمەكچى بولغانلار گاچىلار تىلىنىڭ قول ئىشارەتلىرىنى ئۆگەنگەندىلا، ئاندىن ئۆزئارا پىكىر ئالماشتۇراالايدۇ.

dā dá dǎ dà

تاۋۇش ۋە ئىنتوناتسىيە

ئوخشاش بىر جۈملىنى ئوخشاش بولمىغان تاۋۇش ۋە ئىنتوناتسىيەدە ئىپادىلىسە ئوخشاش بولمىغان مەنالارنى بىلدۈرۈشى مۇمكىن.

تىلنىڭ تۈرى ناھايىتى كۆپ، ھەربىر تىلنىڭ تىل تاۋۇشى ۋە ئىنتوناتسىيىسى بار. تىل تاۋۇشى ئادەملەرنىڭ سۆزلىگەن چاغدىكى ئاۋازنى، ئىنتوناتسىيە سۆزنىڭ ئاھاڭىنى كۆرسىتىدۇ. خەنزۇ تىلىنىڭ تىل تاۋۇشى ۋە ئىنتوناتسىيىسى سوزۇق تاۋۇش، ئۈزۈك تاۋۇش، تون، ئۇرغۇ ھەمدە رىتم ۋە فونېتىك ئۆزگىرىش قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

ھىندىستان ئۇسۇلىدا ھېس- كۆڭۈللۈك كۈتۈش تۇيغۇ بەدەن ھەرىكىتى ئارقىلىق ئىپادىلىنىدۇ.

بەدەن ھەرىكىتى تىلى

گاچا تىياتىر ۋە ئۇسسۇل ئاۋازسىز سەنئەت. ئارتىسلار بەدىئىي مەزمۇنى قول-پۇت ھەرىكىتى ئارقىلىق ئىپادىلەيدۇ. بىز بۇ ھەرىكەتلەرنى بەدەن ھەرىكىتى تىلى دەپ ئاتايمىز.

A دىققەت! بىزدىن بىر ماتروس سۇغا چۈشتى.

B پاراخوتىمىزغا خەتەرلىك بۇيۇملار بېسىلىۋاتىدۇ ياكى چۈشۈرۈلىۋاتىدۇ.

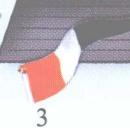
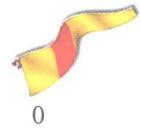
C شۇنداق!

D دىققەت! پاراخوتىمىزدىن كاشلا چىقتى!

E پاراخوتىمىز تىمىز يۈ-نىلىشىنى ئوڭ تەرەپكە بۇرماقچى.

F پاراخوتىمىز زەخمىلەندى، بىز بىلەن ئا-لاقىلىشىڭ.

G پاراخوتىمىزغا يول باشلىغۇچى كېرەك!

بايراق تىلى بۇنىڭدا ئوخشاش بولمىغان سۈرەتلەر چۈشۈرۈلگەن بايراقچىلارنى بەلگىلىك ھالدا يۇقىرى كۆتۈرۈش، ئۇيان-بۇيان پۇلاڭلىنىش ئارقىلىق تىل ئۇچۇرى يەتكۈزۈلىدۇ، ئۇچۇر ئالماشتۇرۇشقىمۇ بولىدۇ. بۇنداق تىل «بايراق تىلى» دەپ ئاتىلىدۇ. بۇ كۆپىنچە ئايرودروم بىلەن ھاۋادىكى ئايروپىلان ئارىسىدىكى ۋە ھەربىي پاراخوتلار ئارىسىدىكى ئۆزئارا ئالاقىدە قوللىنىلىدۇ.

一 二 三 四 五 六 七 八 九 十
 一 二 三 四 五 六 七 八 九 十
 上 下 人 大 女 日 月 草 牛

چىغىناق - تارىق يېزىقى

چىغىناق تارىق يېزىقى جۇڭگودىكى ئەڭ قەدىمكى يېزىق بولۇپ، ئەڭ دەسلەپتە يالغىز ئىشلىتىلگەن. چىغىناق تارىق يېزىقىدا 4500 خەت ئىكەن بار، ئاساسىي لۇغەتە كىرى، ئاساسىي گرامماتىكىسى ھازىرقى خەنزۇ تىلىنىڭكىگە ئوخشايدۇ.

ھايۋانلارنىڭ سۆڭىكىگە ئويۇلغان يېزىق

كاھىشقا ئويۇلغان يېزىق.

برونزا ئەسۋابلارغا ئويۇلغان يېزىق.

يۈننەندىكى دەيزۇ مىللىتى قوللىنىدىغان پىنىن يېزىقى

يېزىق

يېزىق — تىلنى خاتىرىلەيدىغان ۋە ئىپادىلەيدىغان بەلگە. ھەر بىر خىل يېزىقنىڭ تاۋۇشى، شەكلى ۋە مەنىسى بار. زامانلاردا يۈز بەرگەن ئىشلاردىن خەۋەردار بولالايمىز، شۇنداقلا كېيىنكىلەرنى ھازىرقى ئىشلىرىمىزدىن خەۋەردا قىلالايمىز.

دەيزۇ يېزىقىدا پالما پوپۇرمىقىغا ئويۇلغان «پوپۇرماق نوم».

ھەرپلىك يېزىق

ھەرپلىك يېزىق تاۋۇش قۇراشتۇرۇلىدىغان يېزىق دەپمۇ ئاتىلىدۇ، ئۇ يېزىق نەرقىياتىنىڭ يېڭى باسقۇچى. ئۇنىڭدا نەچچە ئونلا ھەرپتىن نەچچە ئونمىگىلىغان سۆز ۋە سۆز بىرىكمىلىرىنى قۇراشتۇرۇپ، تۈرلۈك مۇرەككەپ جۈملە-ئىبارىلەرنى خاتىرىلىگىلى ۋە ئىپادىلىگىلى بولىدۇ. جۇڭگودىكى ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ ھەرپلىك يېزىقى تولىمۇ ئۆزگىچە. لاتىنچە ھەرپلىك يېزىق بولسا ئەڭ كەڭ تارقالغان ھەرپلىك يېزىق بولۇپ، دۇنيادىكى خەنزۇچە پىنىن ھەرپى، ئىنگلىزچە، فرانسۇزچە ھەرپ قاتارلىق نۇرغۇن ھەرپلىك يېزىقلار لاتىن ھەرپىنى ئۇل قىلغان.

جاۋاب: A. كۆرگۈ (تەپتىھەك) B. ئۆسسۈل C. قۇش D. گۈلدۈرماما

ئىنگلىز يېزىقى خەلقئارادا كەڭ قوللىنىلىدىغان ھەرپلىك يېزىق.

جۈەنشۇ خەت
شەكلى

لشۇ خەت
شەكلى

ساۋشۇ خەت
شەكلى

كەيشۇ خەت
شەكلى

چېكىت ۋە كۆپ خىل ئۆزگىرىشچان سىزىقلار خەنزۇچە خەتنى تەشكىللەشكۈچى ئاساسلىق ئامىلدۇر.

چاسا شەكىللىك خەنزۇچە خەتنىڭ بەزىلىرى بەككە، بەزىلىرى بىرىكمە ھالەتتە بولىدۇ. بەككە خەتلەرنىڭ تولسى رەسىمگە ئوخشاش تەسۋىرىي خەتلەردىن كېلىپ چىققان، بىرىكمە خەتلەر بەككە خەتنى ئۇل قىلغان ئاساستا شەكىللەنگەن.

قەدىمكى مىسىرنىڭ تەسۋىرىي يېزىقى (رەسىملىك يېزىق)

چاسا شەكىللىك خەنزۇ يېزىقى

خەنزۇ يېزىقى ئۆزگىرىشچان يان بۆلەكلەردىن پايدىلىنىپ، سىزىقلىرى تۈز، گىرۋەكلىرى پۈكۈلگەن ھالەتتە يېزىلىدىغان چاسا يېزىق. خەنزۇ يېزىقى ئۆزگىرىشچان سىزىقلاردىن تۈزۈلگەنلىكى ئۈچۈن جۈەنشۇ، لشۇ، ساۋشۇ، شىگشۇ، كەيشۇ قاتارلىق ھەر خىل خەت شەكىللىرىدە نۇرغۇن داڭلىق ھۆسنىخەت ئەسەرلىرى بارلىققا كەلگەن. خەنزۇچە خەتلەر بىر ئاھاڭلىق(كۆپ ئاھاڭلىق)، بىر مەنىلىك(كۆپ مەنىلىك) بولىدۇ.

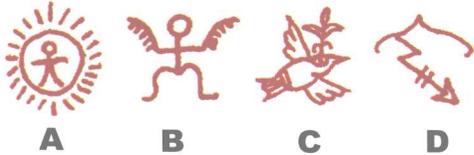

ئېلىمىزدىكى ناشى مىللىتىنىڭ دوڭبا يېزىقى رەسىمگە ئوخشايدۇ.

تەسۋىرىي يېزىق

يېزىق رەسىمدىن پەيدا بولغان. مىسىرنىڭ ئەڭ بۇرۇنقى يېزىقلىرىنىڭ تولسى رەسىملىك بەلگە بولۇپ، تاش ئابىدىلەرگە ئويۇلغان. جۇڭگودىكى بەزى ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ يېزىقىمۇ تەسۋىرىي يېزىق، ئالايلىق، ناشى مىللىتىنىڭ دوڭبا يېزىقى بەئەينى رەسىم سىزغاندەك يېزىلىدۇ.

تۆۋەندىكى بىرنەچچە دوڭبا يېزىقىنىڭ مەنىسىنى تېپىپ بېقىڭ.

جىڭزى تاش ۋە دەرەخ
شاخلىرى بىلەن شەرقىي
دېڭىزنى تىندۇرماقتا .

ئەپسانە

ئىپتىدائىي دەۋرلەردە ئىنسانلارنىڭ تەبىئەتكە بولغان تونۇشى تۆۋەن ئىدى . نېمە ئۈچۈن تامغور باغدۇ؟ نېمە ئۈچۈن بوران چىقىدۇ؟ ئايەتلەر بۇنىڭ ئىلمىنى جاۋابىنى تاپالماي ، بىرخىل ئىلاھلار دەپ ئىنساننى تەسەۋۋۇر قىلىشقان ۋە ئىلاھلار ھەققىدە ھېكايىلەرنى ياراتقان ، بۇنىڭ بىلەن ئەپسانە كېلىپ چىققان .

براخماننىڭ ھېكايىسى

ھىندى ئەپسانىلىرىدە ئالەم-دىكى بارلىق مەۋجۇداتلارنىڭ ئەجدادى بولغان براخمان ئالتۇن نۇخۇمدىن ئايرىدە بولغان . ئۇ ئاسمان-زېمىننى ياراتقان ، جەنۇب ، شىمال ، شەرق ، غەربنى بېكىتكەن . ئۇ چارچاپ كېتىپ ، ئارام ئېلىش ئۈچۈن ئالەمدىكى ئىشلارنى ئىدارە قىلىشنى ئىنسى ئاسوراغا تاپشۇرغان . ئاسورا ئالەمنى ئىلگىگە ئالغاندىن كېيىن تەكەببۇرلىشىپ ، ئاچكۆزلۈك قىلىپ ، نۇرغۇن يامان ئىشلارنى قىلغان ، شۇڭا ، چاقماق ئىلاھى ئىندىرا ئۇنى ھالاك قىلغان .

جىڭزىنىڭ دېڭىزنى تىندۈرۈشى

جىڭزىنىڭ دېڭىزنى تىندۈرۈشى جۇڭگودىكى مەشھۇر ئەپسانە . پادىشاھ يەندىنىڭ قىزى ناھايىتى چىرايلىق ئىدى ، ئۇ شەرقىي دېڭىزغا چۈشۈپ ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن ، «جىڭزى» دەپ ئاتىلىدىغان بىر قۇشقا ئايلىنىدۇ ۋە ھەر كۈنى غەربىي تاغدىن تاش ، دەرەخ شاخلىرىنى چىشلەپ ئېلىپ كېلىپ شەرقىي دېڭىزنى تىندۈرماقچى بولىدۇ .

ئىندىرا ھەققانىيەتكە ۋەكىللىك قىلىدىغان ئىلاھ . سۈرەتتە : ئۇ ئاسورا بىلەن جەڭ قىلماقتا .

ئاسورا يامان ئىشلارنى قىلىدىغان رەزىللىك ئىلاھى .

براخمان يەر-زېمىننى ئايرىدە قىلىپ بولغاندىن كېيىن ئارام ئالماقتا .

نۇت ئەرشتە تۇرىدىغان ئايال ئىلاھ

ھاۋا ئىلاھى شۇ (ئۆرە نۇرغان ئادەم)

زېمىن ئىلاھى گىب

ئىلاھلار شاھى ئلمون

باقى دۇنيانىڭ ھۆكۈمرانى ئوسىرسى ئوسىرسىڭ خوتۇنى

بۈركۈت باشلىق ئەر ئىلاھ ھىراس

ھېراسنىڭ خوتۇنى ھېسپى

مىسىر ئىلاھلىرى

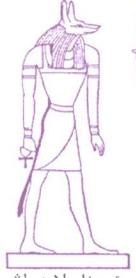
قەدىمكى مىسىر ئىلاھلىرى مىسىر ئەپسانىلىرىدىكى ئاساسلىق پېرسوناژلاردۇر. مىسىرلىقلار ئىلاھلار پانى دۇنيانىڭ ئىشلىرىنىلا ئەمەس، بەلكى يەنە باقى دۇنيانىڭ ئىشلىرىنىمۇ ئىدارە قىلىپ تۇرىدۇ، ئۇنىڭ كارامىتى چەكسىز دەپ قارايدۇ.

مەن كىچىك مۇھەببەت ئىلاھەسى بولمەن، مۇھەببەت تۇقنى كىمگە ئاتسام بولار؟

نىكاھ، ئۇسسۇل، مۇزىكا ئىلاھى بېس

ئەرۋاھلارنىڭ ھىما تېجىسى ئارنوبىئوس

ئەقىل - پاراسەت ئىلاھى تۆت

ئولىمپىس تېغىدىكى ئىلاھلار

يۇنان ئەپسانىلىرىدە سۆزلىنىدىغان ئولىمپىس تېغىدىكى ئىلاھلار ناھايىتى داڭلىق، بۇلار ھەققىدىكى ھېكايىلەردە بەزى-زېمىننىڭ يارىتىلىشى، تۆت پەسىل، شەھەر دۆلەتلىرىنىڭ مەيدانغا كېلىشى قاتارلىق تەبىئەت ھادىسىلىرى ۋە ئىجتىمائىي ھادىسىلەر تەسۋىرلىنىدۇ. يۇنان ئەپسانىلىرى ياۋروپا ئەدەبىياتىنىڭ مەنبەسى، ئۇ رىم ئەدەبىياتىغا نەسىر كۆرسەتكەن، دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىغا تارقالغان.

سودا ئىلاھى ۋە زېۋسنىڭ ئەلچىسى ھېرمىس ۋە زەللىك ئىلاھەسى ئاپېرودېت (ۋىناس)

تېرىقچىلىق ئىلاھەسى دېمىتېر

ئەقىل - پاراسەت، سەنئەت ۋە ھەققانىي ئۇرۇش ئىلاھەسى ئافېنا

ئوچاق ئىلاھەسى ھېستىيا

دېڭىز ئىلاھى پوسېدون

ئولىمپىس ئىلاھلار شاھى، چاقماق ۋە گۈلدۈرمامىنى ئىدارە قىلغۇچى زېۋس

يول ۋە ئۇلۇق ۋە مۇزىكا ئىلاھى، تېبابەتچىلىك، دورىلىق، ئىشلىرىنىڭ خاراكتېرىنى ئىدارە قىلغۇچى ئاپوللو

ئوت ۋە ھۈنەر - مھارەت ئىلاھى ھېستوس

ئۇرۇش ئىلاھى ئارىس

زېۋسنىڭ خوتۇنى ئىلاھە ۋە نىكاھ ھىما تېجىسى ھېرا

ئاي ۋە يۇرت ۋە ئوۋچىلىق ئىلاھەسى ئارتېمىس

«ئىزوپ مەسەللىرى»

ئىزوپ مىلادىدىن ئىلگىرى باشغان بۇقانىلىق ئادەم. «ئىزوپ مەسەللىرى» كىيىنكىلەر توپلىغان قەدىمكى ھېكايىلەر بولۇپ ئىزوپنىڭ نامىدا ئېلان قىلىنغان. «ئىزوپ مەسەللىرى» نىڭ تولىسى بىلەن بىر قورساق»، «دېھقان بىلەن يىلان»، «قورساق ئېسىلىپ قېلىنغان»، «دېھقان ھايۋانلارغا ھېكايىلەر ئۆتۈپ بېرىش ئارقىلىق ئۆزىنىڭ تۇرمۇش قائىدىلىرىنى چۈشەندۈرۈش»

«دېھقان بىلەن يىلان»، «دېھقان ھايۋانلارغا ھېكايىلەر ئۆتۈپ بېرىش ئارقىلىق ئۆزىنىڭ تۇرمۇش قائىدىلىرىنى چۈشەندۈرۈش»

مەسەل

تەربىيىۋى ئەھمىيىتى بار كىچىك ھېكايىلەر مەسەل دېيىلىدۇ. مەسەلنىڭ ۋەقەلىكى ئاددىي، پېرسوناژلىرى ئارىسىدا ئادەممۇ، ھايۋانلارمۇ بولىدۇ. مەسەلدە ئۇلارنىڭ كەچۈرمىشلىرى ھېكايە قىلىنىپ چوڭقۇر قائىدىلەر چۈشەندۈرۈلىدۇ.

«مايسىنى تارتىپ ئۆستۈرۈش» تە سۆڭ دەۋرىدىكى بىر ئادەمنىڭ مايسىلارنى تېز ئۆستۈرۈش ئۈچۈن مايسىلارنى تارتىپ قويغانلىقى، نەتىجىدە مايسىلارنىڭ پۈتۈنلەي ئۆلۈپ قالغانلىقى سۆزلىنىپ، بۇ ئارقىلىق ئۆيىكىتىپ قانۇنىيەتكە خىلاپلىق قىلىشقا بولمايدىغانلىقى چۈشەندۈرۈلىدۇ.

«دەرەخ تۈۋىدە ئولتۇرۇپ توشقان كۈتۈش» تە، بىر ئادەمنىڭ تاسادىپىي بىر توشقاننىڭ دەرەخكە سوقۇلۇپ ئۆلۈپ قالغىنىنى كۆرۈپ، تەييار ئامەتكە ئىرىشكەنلىكى، شۇنىڭ بىلەن ھەر كۈنى دەرەخ تۈۋىدە كۈتۈپ ئولتۇرۇپ پۈتۈن ئۆمرىنى زاپە قىلىۋەتكەنلىكى سۆزلىنىدۇ.

«تۈلكە بىلەن تۇرنا» دا، تۈلكىنىڭ تۇرنىنى مېھمانغا چىلاپ تەخسىدە شوربا بەرگەنلىكى، تۇرنىنىڭ بولسا تۈلكىدىن ئۇچ ئېلىش ئۈچۈن ئۇنى ئىنچىكە لوڭقىدىكى گۆشنى بېيىشكە تەكلىپ قىلغانلىقى سۆزلىنىدۇ.

كېرولوپ مەسەللىرى

كېرولوپ روسىيىلىك مەسەل يازغۇچىسى، ئۇ ئۆمرىدە 203 پارچە مەسەل يازغان. «پاغا بىلەن ئۆلكۈز»، «دۈب دەرىخى بىلەن قومۇش» قاتارلىق ئەسەرلىرى تەربىيىۋى ئەھمىيىتى كۈچلۈك داڭلىق ئەسەرلەردۇر.

لافونتاين ۋە ئۇنىڭ «شېئىرىي مەسەللەر» ناملىق ئەسىرى

لافونتاين 17-ئەسىردە ياشىغان فرانسىيىلىك شائىر، «شېئىرىي مەسەللەر» ئۇنىڭ ۋەكىللىك ئەسىرى. ئۇنىڭدا ئادەم بىلەن ھايۋان بىر رېئال دۇنيانى ھاسىل قىلىدۇ، لافونتايننىڭ «قاغا بىلەن تۈلكە»، «توشقان بىلەن تاشپاقا»، «تۈلكە بىلەن تۇرنا» قاتارلىق مەسەللىرى ھەممە كىشىگە دېگۈدەك تونۇشلۇق.

«تۆت ئاھاڭلىق مۇزىكا» دا مايمۇن، ئۆچكە، ئېشەك ۋە ئېيىق تۆنەپلەن بىرلىكتە ناھايىتى كاتتا تۆت ئاۋازلىق مۇزىكا ئورۇنلىماقچى بولغانلىقى، بىراق، ھەرقايسىسى ئۆزى بىلگەن مۇقامغا چالغاقچا، بۇنى ۋۇجۇدقا چىقىرىلمىغانلىقى سۆزلىنىدۇ.

جۇڭگونىڭ قەدىمكى زامان مەسەللىرى

يېغىلىق، ئەمىنىيە دەۋرىدە مەسەللەر كەڭرى تارقالغان. «مايسىنى تارتىپ ئۆستۈرۈش»، «جېڭ بەگلىكىدىكى بىر ئادەمنىڭ كەش سېتىۋېلىشى»، «كېمىگە بەلگە سېلىپ، قىلىچ ئىزدەش» قاتارلىق مەسەللەر كىنايىلىك ۋە چوڭقۇر تەربىيىۋى ئەھمىيەتكە ئىگە مەسەللەردۇر. ئۇنىڭدىن كېيىنكى دەۋرلەردىمۇ سەرخىل مەسەللەر بارلىققا كەلگەن.

«كېمىگە بەلگە سېلىپ، قىلىچ ئىزدەش» تە بىر ئادەمنىڭ كېمىدە كېتىپ بېرىپ قىلىچنى سۇغا چۈشۈرۈۋەتكەنلىكى ۋە قىلىچنى تاپمىغان دەپ كېمىدىكى قىلىچى چۈشۈپ كەتكەن جايغا بەلگە سېلىپ قويغانلىقى، نەتىجىدە قىلىچنى تاپالمىغانلىقى سۆزلىنىدۇ.

«جېڭ بەگلىكىدىكى بىر ئادەمنىڭ كەش سېتىۋېلىشى» دە بازارغا كەش سېتىۋېلىشقا چىققان بىر ئادەمنىڭ كەشنى ئۆلچەشنىلا بىلىپ، پۇتقا كىيىپ سىناپ بېقىشنى ئۇنتۇپ قالغانلىقى ھېكايە قىلىنىدۇ.

شېئىر

شېئىر بىرخىل ئەدەبىي ژانىر بولۇپ، تىلى قاپىيلىك، ئىخچام، رىتم تۇيغۇسىغا ۋە سەكرەتمە خۇسۇسىيەتكە باي. شېئىر ئىجادىيەتنىڭ سۈيىپكىتچانلىق خۇسۇسىيىتى ناھايىتى كۈچلۈك بولۇپ، شائىرلار ئۆزىنىڭ ھېس - تۇيغۇسىنى قايناق ھېسسىيات ئارقىلىق ئىپادىلەيدۇ.

كىتاب تور بېكەتى
ئىنتېرنېت كىتابلىرىنىڭ يېڭى ئادرېسى

«قوشاقلار» نىڭ تولىمى خەلق غەزەللىرى بولۇپ، ئۇنىڭدا ئوغۇن ئەمگەك كۆرۈنۈشلىرى تەسۋىرلەنگەن.

«مەدھىيەلەر» جۇ سۇلالىسى دەۋرىدىكى كۈيلەرگە سېلىنىپ ئىپتىلىدىغان ئوردا شېئىرلىرىدۇر.

«قەسىدىلەر» - مەرسىيەلەر بولۇپ نەزىر - چىراغ مۇراسىملىرىدا ئۇسسۇل مۇزىكىسىغا سېلىنىپ ئېيتىلاتتى.

شېئىر قەلىنىڭ ئىزھارى

شېئىر ھېس - تۇيغۇدىن تۇغۇلدى، ھېس - تۇيغۇنى لىرىك تۈستە ئىزھار قىلىش شېئىرنىڭ ئۆزگىچىلىكىدۇر. مەيلى جۇڭگو ياكى چەتئەللەردە بولسۇن، شېئىردا شائىرنىڭ سۈيىپكىت ھېسسىياتىنى، تەپەككۈرنى ئىزھار قىلىش مۇھىم ئالاھىدىلىك قىلىنىدۇ. لىرىك شېئىرلاردا لىرىكا ئاساس قىلىنىدۇ. ئېپىك شېئىرلارنىڭمۇ يەنىلا كۈچلۈك لىرىكىلىق خۇسۇسىيىتى بولىدۇ.

لۈيۈۋۇ جۇڭگونىڭ جەنۇبىي سوك دەۋرىدە ياشىغان ۋە تەنپەزۋەر شائىرى.

«نەزنامە»

«نەزنامە» جۇڭگونىڭ ئەڭ بۇرۇنقى شېئىرلار توپلىمى بولۇپ، ئۇنىڭدا غەربىي جۇ دەۋرىدىن ئەمىنلىك دەۋرىنىڭ ئوتتۇرىلىرىغىچە بولغان ئارىلىقتا يېزىلغان 305 شېئىر كىرگۈزۈلگەن. بۇ شېئىرلار ئۇسلۇبى بويىچە «قوشاقلار»، «مەدھىيەلەر»، «قەسىدىلەر» دېگەن ئۈچ تۈرگە بۆلىنىدۇ.

لى بەي جۇڭگونىڭ تاڭ دەۋرىدە ياشىغان ئۇلۇغ شائىرى. ئۇ قايناق ھېسسىياتقا تولغان نۇرغۇن ئۆلمەس شېئىرلارنى يازغان.

دۇفۇ جۇڭگونىڭ تاڭ دەۋرىدە ياشىغان ئۇلۇغ شائىرى. ئۇ دۆلەت ۋە ئاۋامنىڭ غېمىنى يەپ، دەۋر زۇلۇمىغا قارشى نۇرغۇن ھەسرەتلىك شېئىرلارنى يازغان.

سونېت

سونېت — بەلگىلىك قاپىيە بويىچە يېزىلدىغان 14 مىسرالىق لىرىك شېئىر بولۇپ، ياۋروپادا تارقالغان. ئەنگلىيىلىك دراماتورگ شېكسپىرنىڭ 154 پارچە سونېتنى ئوقۇرمەنلەر ياققۇرۇپ ئوقۇيدۇ.

بالىلار قوشقى

بالىلار ئارىسىدا ئوقۇلۇپ، ئاغزاكى تارقىلىدىغان قوشاقلار بالىلار قوشقىدۇر. بۇنىڭ تولىسىنى چوڭلار بالىلارنىڭ بىلىش ئىقتىدارى، پىسخىك ئالاھىدىلىكىگە ئاساسەن، ئىخچام، ئوبرازلىق، قاپىيىلىك بالىلار تىلىدا يېزىپ چىقىدۇ، ئاغزاكى تارقىتىدۇ. بەزى قوشاقلارنى بالىلار ئويۇن ئويىنىش داۋامىدا بالىلارنىڭ ئۆزلىرى توقۇۋالىدۇ.

ئاق تاش، كۆك تاش،
دەريادىكى سۈزۈك تاش،
بىز ئىككىمىز ساۋاقداش،
بولايلى بىز دوست، ئاداش.

شېكسپىرنىڭ سونېتلىرى تولىمۇ لىرىك، ھېسسىياتلىق يېزىلغان.

نېمە ئۈچۈن شېئىرنى ئەستە قالدۇرۇش، يادقا ئېلىش شۇنچە ئاسان؟

ھەرقانداق ئادەم نەچچە شېئىرنى يادقا ئوقۇپ بېرەلەيدۇ، چۈنكى شېئىر ئادەتتە قاپىيىلىك، راۋان، ئەستە قالدۇرۇش ئوڭاي بولغاچقا، ئۇنى بىرنەچچە قېتىم كۆپ ئوقۇسا، تەبىئىي ھالدىلا ئادەمنىڭ يادىدا قالىدۇ.

تاڭ دەۋرى شېئىرلىرى، سوڭ دەۋرى نەزمىلىرى

تاڭ، سوڭ دەۋرىدە شېئىرىيەتنىڭ تەرەققىياتى يۇقىرى پەللىگە چىققان. تاڭ دەۋرى شېئىرلىرى، سوڭ دەۋرى نەزمىلىرىدە قاپىيىگە ناھايىتى ئەھمىيەت بېرىلىپ، زور نەتىجىلەر قازىنىلغان. لى بەي، دۇفۇ، بەي جۇيىنىڭ شېئىرلىرى كاتتا شوھرەت قازانغان. سۇشى، شىن چىجى، لۇ يۇۋ، لى چىڭجاۋلارنىڭ نەزمىلىرىمۇ ئۆچمەس نام قالدۇرغان.

سۇشى شىمالىي سوڭ دەۋرىدىكى ئۇلۇغ شائىر. ئۇنىڭ شېئىر، نەزمىلىرى ھېسسىياتلىق، مەزمۇنلۇق بولۇپ ئۆزگىچە ئۇسلۇبقا ئىگە.

شىن چىجى جۇڭگونىڭ جەنۇبىي سوڭ دەۋرىدە ياشىغان سەركەردە، ئۇ جەڭ تېمىسىدىكى ئۇسلۇبى مەردانە ۋە شوخ نۇرغۇن شېئىرلارنى يازغان.

لى چىڭجاۋ سوڭ دەۋرىدە ياشىغان شائىر. ئۇرۇش مالىمانچىلىقى ئۇنىڭ تۇرمۇشىنى ئۆزگەرتىۋەتكەن. ئۇ چىن ھېسسىياتقا تولغان نۇرغۇن شېئىرلارنى قالدۇرغان.

سانچۇ پانسىل ياكار، دىنچاق
مالا، ئو قوراي دەك قورۇق، ئو گىر
خوجايىنى دونكىخوت بىلەن
بىللە نۇرغۇن خېيىم-خەتەرلەرنى
بېشىدىن ئۆتكۈزۈدۇ.

پروزا

پېرسوناژلارنىڭ كەچۈرمىشلىرىنى سۆزلەش ئارقىلىق تۇرمۇشنى ئەكس ئەتتۈرۈش پروزىنىڭ ئاساسلىق ئالاھىدىلىكى. ھەجىمگە ئاساسەن ئۇنى رومان، پوۋېست، ھېكايە دەپ ئايرىشقا؛ مەزمۇنغا قاراپ تارىخىي رومان، باتۇرلار قىسسسى ئىشقا - مۇھەببەت ھېكايىلىرى، ئەقلىي يەكۈن ھېكايىلىرى دېگەندەك تۈرلەرگە ئايرىشقا بولىدۇ.

«دونكىخوت»

بۇ روماننى ئىسپانىيەلىك سېرۋانتىسى يازغان. روماندا باش قەھرىمان دونكىخوتنىڭ ئوتتۇرا ئەسىردىكى چەۋەندازلارغا دائىر نۇرغۇن كىتابلارنى كۆرگەندىن كېيىن جاھانگەردى بانۇر بولۇش كويىدا بولغانلىقى تەسۋىرلىنىدۇ. دونكىخوت ئۇچىسىغا ئەبجەق ساۋۇتنى كىيىپ، ئۆيىدىكى ئەبگا ئېتىغا مىنىپ، چەۋەنداز بولۇش ئۈچۈن يولغا چىقىدۇ، ئاقىۋەتتە، رېئاللىقتا ھەممىلا جايدا ئوگۇشسىزلىقلارغا ئۇچرايدۇ.

«قىزىل راۋاقتىكى چۈش»

بۇ چىڭ سۇلالىسى دەۋرىدە ئۆتكەن ساۋشۇچىن يازغان جۇڭگونىڭ مەشھۇر كلاسسىك رومانى. ئۇنىڭدا جيا باۋيۇ، لىن دەييۇ، شۇباۋچەي ئوتتۇرىسىدىكى مۇھەببەت، نىكاھ پاجىئەسى ھەمدە جيا، شى، ۋاڭ، شۇدىن ئىبارەت تۆت چوڭ قېئودال جەمەتنىڭ گۈللىنىشى ۋە خارابىلىشى تەسۋىرلىنىدۇ.

جيا باۋيۇ «قىزىل راۋاقتىكى چۈش» تىكى ئاساسلىق شەخس. ئۇ ئەركىنلىككە ئىنتىلىپ، لىن دەييۇ بىلەن چىن مۇھەببەت رىشتىسى ئورنىتىدۇ.

لىن دەييۇ «قىزىل راۋاقتىكى چۈش» تىكى ئاساسلىق شەخس. ئۇ ئىستىداتلىق، سەزگۈر، ھېسسىياتچان، دىلى مىس-كىن، كېسەلچان قىز.

تاللاپ بېقىڭ، بۇ كىتابلارنى كىم يازغان؟

- ① «ئۈچ پادىشاھلىق ھەققىدە قىسسە» A. شى نەيتەن
- ② «سۇ بويىدا» B. ساۋشۇچىن
- ③ «غەربكە ساياھەت» C. لوگۇدەنجۇڭ
- ④ «قىزىل راۋاقتىكى چۈش» D. ۋۇ چىڭبېن

«غەربكە ساياھەت»

بۇ جۇڭگونىڭ مەشھۇر كلاسسىك رومانى، ئۇنى مىڭ دەۋرىدىكى ۋۇچېڭئېن يازغان، روماندا سۇن ۋۇكۇڭ، جۇبايىي، شاسىڭلارنىڭ راھىب كالان تاڭ سېڭنى قوغداپ، غەربكە بېرىپ نوم ئېلىپ كېلىش يولىدا جىن-شاياتۇنلار بىلەن كۈرەش قىلىپ، نۇرغۇن جاپا-مۇشەققەتلەردىن كېيىن مۇۋەپپەقىيەت قازانغانلىقى ھېكايە قىلىنىدۇ.

سۇن ۋۇكۇڭ «غەربكە ساياھەت» تىكى ئاساسلىق شەخس. ئۇ ئەڭداشسىز كۈچتۈڭگۈر بولۇپ، 72 خىل ئۆزگىرەلەيدۇ. نوم ئېلىپ كېلىش يولىدا، جىن-شاياتۇنلارنى ئەل قىلىپ نۇرغۇن خىزمەتلەرنى كۆرسىتىدۇ.

تاڭ سېڭ ئۇستاز بولۇپ، ئۇ غەربكە بېرىپ، ھەقىقىي نومنى ئېلىپ كېلىشكە نىيەت قىلغان.

راھىب شاسېڭ سادىق،
ئىشەنچلىك شاگىرت.

«خارى پوتتېر»

بۇ ئەنگىلىيەلىك ئايال يازغۇچى ج. ك. روللىننىڭ رومانى. ئۇنىڭدا باش قەھرىمان خارى پوتتېر ۋە ئۇنىڭ ھەمراھلىرىنىڭ سېھىرگەرلىك مەكتىپىدىكى خېيىم-خەتەرگە باتۇرلۇق بىلەن تاقابىل تۇرۇش سەرگۈزەشتى تەسۋىرلىنىدۇ.

«خارى پوتتېر» نىڭ بەش قىسىملىق خەنزۇچە تەرجىمىسى نەشر قىلىندى.

جۇبايىي كەمچىللىكى تولا،
ئاقكۆڭۈل ئادەم. ئۇ ۋاپادار، ئەمما
يەنە ئاچكۆز، قورقۇنچاق.

«پادىشاھنىڭ يېڭى كىيىمى» دە، پادىشاھنىڭ كوچىدا يالغۇز ئايلىنىپ يۈرگەنلىكى، بىر توپ خۇشامەتچى مۇلازىم-ئەمەلدارلارنىڭ ئۇنى: «يېڭى كىيىمىڭىز بەك يارىشىپتۇ» دەپ ماختاپ كۆككە كۆتۈرگەنلىكىدەك كۈلكىلىك ۋەقە ھېكايە قىلىنىدۇ.

«ئاندرېسېن»

«سەت ئۆردەك چۈجىسى»

ئاندرېسېن چۆچەكلىرى

ئاندرېسېن دانىيەلىك بىر موزدۇزنىڭ ئوغلى، كىچىك دوستلار ئۇنىڭ چۆچەكلىرىنى كۆرۈشكە ئامراق. «سەرەڭگە ساتقۇچى قىزچاق» دىكى نامرات قىزنىڭ ئېچىنىشلىق تۇرمۇشى ئادەمنى يىغلىتىۋېتىدۇ، «پادىشاھنىڭ يېڭى كىيىمى» دىكى گالۇڭ، يارامسىز پادىشاھ ئادەمنىڭ كۈلكىسىنى قىستايدۇ، «دېڭىز قىزى»، «سەت ئۆردەك چۈجىسى»، «پۇرچاق مەلىكە» قاتارلىقلارمۇ ناھايىتى قىزىقارلىق بولۇپ، چوڭقۇر تەربىيىنى ۋە ھەمىيەتكە ئىگە.

بالىلار چۆچىكى

بالىلارچە ھېسسىيات، سەبىي تىل بىلەن يېزىلغان، بالىلارنىڭ پىسخىكىسى ۋە ھەۋىسىگە مۇۋاپىق كېلىدىغان ھېكايىلەر بالىلار چۆچىكى دەپ ئاتىلىدۇ. چۆچەك بالىلارغا چىنىلىق، ياخشىلىق، گۈزەللىكنى ئۆگىتىدۇ، ئۇلاردا ئوبدان ئەخلاق - پەزىلەت ۋە مەجەز - خاراكتېر يېتىلدۈرىدۇ. مول تەسەۋۋۇر، دادىل مۇبالىغە، ئادىمىيەلەشتۈرۈپ ئىپادىلەش ئۇسۇلى چۆچەكنىڭ ئاساسلىق ئالاھىدىلىكىدۇر.

بۇلار قايسى ئەسەرلەردىكى پېرسوناژلار؟

- ① ئادەمسىمان بېلىجان . A «قار مەلىكە»
- ② يەتتە پاپا . B «دالىن بىلەن شىباۋلىن»
- ③ جى جى . C «دېڭىز قىزى»

يې شېكتاۋنىڭ «قارانچۇق» ناملىق چۆچكى

«قارانچۇق» نى ھازىرقى زامان ئەدىبىي يې شېكتاۋ يازغان. «قارانچۇق» تايول بويىدىكى قارانچۇقنىڭ كۆزى ئارقىلىق، تەبىئىي ۋە سۈنئىي بالايىتاپەتلەرنىڭ دېھقانلارغا كەلتۈرگەن كۈلپەتلىرى كۆزىتىلىدۇ، ئەڭ ئاخىرىدا قارانچۇقمۇ ئازابقا چىدىماي يىقىلىدۇ.

قارانچۇق ئىنسانلار دۇنياسىدىكى كۈلپەتلەرنىڭ بارىنى كۆرۈپ يېتىدۇ.

باخا دالنىنى ئوغۇل قىلىۋالىدۇ.

شياۋلىن بىلەن چياۋ چياۋ سىستىمىغا ناشتىلىق تەييارلىماقتا.

شاھزادە مۆتۈەر ئىت پىپى

ئەتىرگۈل مەلىكە

تىمساه خېنىم

دالنى جى جى بولىدۇ. باۋباۋ خېنىم

جاڭ تىيەنىنىڭ «دالنى بىلەن شياۋلىن» ناملىق چۆچكى

جاڭ تىيەنىي جۇڭگونىڭ ھازىرقى زامان بالىلار ئەدەبىياتى يازغۇچىسى. ئۇ «دالنى بىلەن شياۋلىن»، «گۆھەر قاپاقنىڭ سىرى» قاتارلىق نۇرغۇن مۇنەۋۋەر ئەسەرلەرنى يازغان. «دالنى بىلەن شياۋلىن»دا، دالنىنىڭ تەييار تاپلىق قىلىپ ئۆزىنى ئۆزى ھالاك قىلىشى بىلەن شياۋلىننىڭ ھەققانىي، ئاقكۆڭۈل، توغرا يولدا ماڭىدىغان خاراكتېرى سېلىشتۇرۇلۇپ، ئۇلارنىڭ ئوخشىمىغان تەقدىرى سۆزلەنگەن.

«قار مەلىكە»دىكى قارانىيەت خانىشى قېرى موماي سىياقىدا ياسىنىپ، قار مەلىكەگە زەھەرلىك ئالمنى بېرىدۇ.

گىرىم چۆچەكلىرى

گىرىمانىيىلىك ئاكا-ئۇكا گىرىم (ياكوب گىرىم ۋە ۋېلىيام گىرىم) لار ھەمكارلىشىپ، چۆچەكلەرنى توپلىغان ۋە رەتلەپ نەشر قىلدۇرغان. بۇنىڭ ئىچىدىكى «قار مەلىكە»، «كىچىك قىزىل بۆك»، «كۈل قىز» قاتارلىق ئەسەرلەرنى دۇنيانىڭ ھەممە يېرىدىكى كىچىك دوستلار ياقتۇرۇپ ئوقۇيدۇ.

ئاكا-ئۇكا گىرىملارنىڭ ھەيكىلى

«كىچىك قىزىل بۆك» تىكى كىچىك قىزىل بۆك ساددا، ئاقكۆڭۈل قىز بولۇپ، بۇرنىنىڭ نەيرىگىنى دەماللىققا كۆرۈپ يېتەلمەيدۇ.

تياتىرنىڭ كېلىپ چىقىشى

تياتىر ئارتىسلار تەبىئەت ۋە تۇرمۇشتىكى ۋەقە، ھېكايىلەرگە تەدبىقلاش ئاساسىدا رول ئېلىپ، ئۇنى كىشىلەرگە ئويناپ كۆرسىتىدىغان بىرخىل سەنئەت. ئۇ يىراق قەدىمكى دەۋرلەردىكى ئىنسانلارنىڭ ئىلاھلارغا تاۋاپ قىلىش مۇراسىمىدىن ئۆزگىرىپ پەيدا بولغان.

ئادەملەرنىڭ قىيا تاشلارغا ئويۇلغان تۈرلۈك ئۇسسۇل ھەرىكەتلىرىدە ئەمگەك كۆرۈنۈشى ئىپادىلەنگەن.

ئۇسسۇلچىلارنىڭ سۈرىتى چۈشۈرۈلگەن بۇ رەڭلىك ساپال قاچىدىكى ئۇسسۇل ھەرىكىتى رېتىم ۋە زىننەت خاراكتېرىگە باي بولۇپ، ئۇنىڭدا ئەڭ دەسلەپكى تياتىر ئېلىمېنتلىرى بار.

تۇرمۇشنىڭ تياتىردا ئەكس ئېتىشى

جەمئىيەتنىڭ تەرەققىياتىغا ئەگىشىپ، ئادەملەر تۇرمۇشتا يۈز بەرگەن ئىشلارنى ھېكايە قىلىپ توقۇغان، ئۇنى ئارتىسلار ئويناپ تاماشىبىنلارغا كۆرسەتكەن، بۇنىڭ بىلەن تياتىردا تۇرمۇشتىكى ئادەملەر پەيدا بولغان. تياتىر تۇرمۇشنى ئەكس ئەتتۈرىدۇ، تۇرمۇش بولسا تياتىرنىڭ مەنبەسىدۇر.

ھۆرمەتكە سازاۋەر مويىسپىتلار بىلەن مۇلايىم، ئاڭكۆڭۈل ئاتلار مەيلى تۇرمۇشتا ياكى تياتىردا بولسۇن، ھامان ئىجابىي شەخسلەرگە ۋەكىللىك قىلىدۇ.

گۈل ئىلاھى رەڭمۇرەك گۈللەردىن تولىمۇ گۈزەل بېزىلەتتى.

نەزىر بۇيۇمى

ئادەملەر نەزىر-چىراغ قىلىنىدىغان ئىلاھلارنىڭ رولىنى ئادەملەر ئويناپ چىقاتتى.

ئىپاتىرنىڭ بارلىققا كېلىشى

يىراق قەدىمكى دەۋرلەردىكى ئىنسانلار تەبىئىي ئايەتلەردىن ئىنتايىن قورققانلىقتىن، ئۇلاردا تەبىئەتنى تىزگىنلەش ئارزۇسى پەيدا بولغان. شۇڭا ئۇلار ئىلاھلارنىڭ ياردىمىگە ئېرىشىش ئىستىكىدە، بەلگىلىك مۇراسىملارنى ئۆتكۈزگەن. كىشىلەرنىڭ مانا شۇ مۇراسىملارغا تەقلىد قىلىپ ئوينىغان ئويۇنلىرى نەتىجىسىدە ئەڭ دەسلەپكى تياتىر بارلىققا كەلگەن.

دەرەخ مۇئەككىلى ئۇچىسىغا يېشىل دەرەخ شاخلىرى ۋە يوپۇرماقلىرىنى ئارتىۋالاتتى.

ئادەملەر مول-ھوسوللۇق مېۋە ۋە ئاشلىقلارنى تەقدىم قىلاتتى.

ئادەملەر ساراسىمىگە چۈشۈپ:
«گۈلدۈرماما ئىلاھى كەلدى، چاقماق
ئىلاھى كەلدى! ئۇزۇڭلارنى دالدىغا
ئېلىڭلار» دەپ ۋارقىرىشاتتى.

تاشنى سىلىقلاشتىن ياسالغان
كۆرگۈ چاقماق چاققاننى ئىپادىلەيدىغان
سەھنە جايدۇقى ئىدى.

چاقماق ئىلاھىنىڭ
رولىنى كۆپىنچە گۈزەل،
ساغلام ئاياللار ئالدىتى

ئىپتىدائىي تىياتىر كۆرۈنۈشلىرى

گۈلدۈرماما ساداسى تېرە
ۋە ياغاچتىن ياسالغان دۇمباقتا
چىقىرىلاتتى.

تەبىئەتنىڭ تىياتىردا ئەكس ئەتتىشى
كىشىلەرنىڭ تەبىئەتتىكى بارلىق
مەۋجۇدانلارنى تەقلىد قىلىشىدا، كۈچلۈك
سۆيىپكىتىپ تەسەۋۋۇر مۇجەسسەملەنگەندى.
گۈل - گىياھ، دەرەخ - ئورمان، بۇلۇت، يامغۇر
قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسىنى ئادەملەر ئورۇندايتتى.
ئەڭ دەسلەپكى تىياتىرلاردا تەبىئەت ھادىسىلىرىنى
ئويناپ كۆرسىتىش مۇھىم ئورۇندا تۇراتتى.

گۈلدۈرماما ئىلاھىنىڭ رولىنى
كۆپىنچە بەستلىك، كۈچتۈڭگۈر
ئەرلەر ئورۇندايتتى.

تياتىرلارنى رەسمىي تەھنىدە ئويناشتىن ئىلگىرى، ئۇنى كۆڭۈل قويۇپ رېپېتتسىيە قىلىشقا توغرا كېلىدۇ. رېپېتتسىيە سەھنە ئەسەرگە ئاساسلىنىپ ئېلىپ بېرىلىدۇ، ئۇنىڭغا رېژىسسور يېتەكچىلىك قىلىدۇ. ئارتىستلار تياتىر پېرسوناژلىرىنىڭ رولىنى مەزمۇنغا ۋە رېژىسسورنىڭ كۆرسەتمىسىگە شۇنداقلا ئۆزىنىڭ پېرسوناژ ھەققىدىكى چۈشەنچىسىگە قارىتا ئۆزىنىڭ چىقىرىشىنى بىر تەرەپ قىلىدۇ.

گىرىم قىلىش

ئارتىستلار تياتىردىكى رولنى پېرسوناژلارنىڭ ئالاھىدىلىكى، چاراكىرىنى ئاساسەن گىرىم قىلىدۇ. بەزى گىرىملاردا ئارتىستنىڭ چىرايى ئىپادىسىنى ئېيتىدۇ، دراماتىك تۈسكە ئىگە قىلىش مەقسىتىدە، ئارتىستنىڭ چىرايى مۇبالىغە قىلىنغان ھالدا تۈرلۈك رەڭلەر بىلەن بويىلىدۇ. بەزى گىرىملاردا بولسا ئاساسىي دىققەت-ئېتىبار كىيىم-كېچەك ۋە بېزەك بۇيۇملارغا مەركەزلەشتۈرىلىدۇ.

مۇشۇكىنىڭ رولىنى ئويناش ئۈچۈن بۇ-رۇتنى چاپلىۋېلىشقا توغرا كېلىدۇ. بۇ گىرىمنىڭ بىر قىسمى ھېسابلىنىدۇ.

كىيىم - كېچەك ۋە سەھنە جابدۇقلىرى

كىيىم - كېچەك ئارتىستلار سەھنىدە رول ئالغاندا پېرسوناژلارنىڭ ئېھتىياجىغا قاراپ كېيىدىغان كىيىم - كېچەك، بېزەكلەرنى كۆرسىتىدۇ. تياتىرنىڭ كىيىم - كېچەكلىرى ئادەتتە سەل مۇبالىغە قىلىنغان ھالدا تىكىلىدۇ. سەھنە جابدۇقلىرى ئويۇن قويغاندا ئىشلىتىلىدىغان تۈرلۈك قوشۇمچە بۇيۇملاردۇر. ئۇنىڭ تۈرى ناھايىتى كۆپ، بەزىلىرىنى ئارتىستلار قولغا ئېلىۋالىدۇ، بەزىلىرى بولسا سەھنىگە تىزىلىدۇ.

مودىللاردىن ياسالغان دې-كوراتسىيە ناھايىتى قىزىقارلىق ھەم شېئىرىي تۈسكە ئىگە.

بۇ يەلبۈگۈچ ئارتىستنىڭ سەھنە جابدۇقى ھېسابلىنىدۇ.

سۈرەتتە: «مالەن گۈلى» ناملىق تياتىردىكى ئارتىستلار رېپېتتسىيە ئۈستىدە. «مالەن گۈلى» دە قىران يىگىت مالاڭ بىلەن ۋاڭ بوۋاينىڭ شياۋلەن، دالەن ئاتلىق قىزلىرى ئوتتۇرىسىدا بولغان ئىشلار ھېكايە قىلىنىدۇ. بىر تال خىسلەتلىك مالەن گۈلى پۈتۈن ھېكايىنى تۇتاشتۇرۇپ تۇرىدۇ.

ئارتىسلار نېمە ئۈچۈن سەھنىدە
يىغىلايدۇ ۋە كۈلەيدۇ؟

سەھنە تۇرسىدىكى
چىراغ دېكوراتسىيىگە
خىيالىي تۇس بېرىدۇ.

چۈنكى، ئارتىسلار
تۇرمۇشتىكى شاد-خۇراملىق،
غەزەپ-نەپرەت، قايغۇ-ھەسرەتلەرنى
سەھنىدە ئەكس ئەتتۈرۈشى
لازىم.

رېژىسسورنىڭ روللارنى چۈشەندۈرۈشى

ئارتىسلارنى تىياتىردا قىزىقارلىق رول ئېلىشقا
تەشكىللەيدىغان ۋە يېتەكلەيدىغان ئادەم رېژىسسور
دېيىلىدۇ. رېژىسسور ئويۇن تەييارلاشتىكى مەركىزى
شەخس. ئارتىسلارنى رېژىسسور تاللايدۇ، رول
ئېلىشتا ئارتىسلار ئۇنىڭ پىكرىگە بويسۇنىدۇ.
ئادەتتە رېژىسسورلار رولغا چىقمايدۇ.

رېژىسسور ئارتىسلارغا
رولنى چۈشەندۈرمەكتە.

ئارتىسلار سەھنىگە
چىقىشتىن ئىلگىرى سەھنە
سۆزىنى پىششىق يادلىۋېلىشى
لازىم.

بۇ قاپاق بۆجەنىڭ رولنى ئوينىيدىغان
ئارتىسنىڭ سەھنە جابدۇقى.

ئارتىسلارنىڭ رېپېتىسىيىسى

تىياتىردىكى پېرسوناژ رول دېيىلىدۇ.
رولنى ئارتىسلار ئالىدۇ. ئارتىس رولنى
مۇۋەپپىقىيەتلىك ئېلىش ئۈچۈن، رولنى تولۇق
چۈشىنىشى، قايتا-قايتا مەشىق قىلىشى،
بەئەينى تۇرمۇشتەك ئورۇندىشى لازىم.

ئارتىس ئۆزى
ئوينىيدىغان رولنىڭ
ئېھتىياجىغا ئاساسەن
گىرىم قىلىدۇ.

قارىغاي بوۋاينىڭ
رولنى ئوينىيدىغان ئارتىس
ئويۇن تەييارلىماقتا.

تياتر ئۆزۈش

تياتر ئادەملەرنىڭ كۆرۈنىشى ئۈچۈن سەھنىدە ئوينىلىدۇ. ئارتىستلار سەھنىدە رول ئالىدۇ. تاماشىبىنلار پەستە ئولتۇرىپ ئۇنى كۆرىدۇ. چىراغ، دېكوراتسىيە ئوينىلىۋاتقان تياترنىڭ ۋەقەلىكى ئۈچۈن خىزمەت قىلىدۇ.

سەھنىنىڭ يان تەرىپىگە يان چىراغ ئارقىلىق نۇر بېرىلىدۇ.

تاماشىبىن

تاشقىرى قوبۇلغا ئېلىنغان تاماشىبىنلار ئۆز رۇندوقنىڭ ئولتۇرۇپ كۆرىدىغان سەھنىنى ئېنىق كۆرۈپ بېرىدىغان ئادەم ئۈچۈن تياترخانىلارنىڭ ئورۇندۇقلىرى ئادەتتە ئالدى رەت پەس، ئارقى رەت ئېگىز پەس شەكىلدە ئورۇنلاشتۇرۇلىدۇ.

سەھنە چىراغلىرى

سەھنە چىرىغى ئويۇن قويۇشتا كەم بولسا بولمايدىغان ئۈسكۈنە. نۇر سەھنىگە ئوخشاش بولمىغان يۆنىلىشلەردە بېرىلىپ، تياتردىكى كۆرۈنۈش، كەيپىيات ۋە پېرسوناژنى تېخىمۇ گەۋدىلەندۈرۈشكە خىزمەت قىلىدۇ.

تاماشىبىنلار ئورۇندۇقلىرى ئالدىدىكى رەتلەر پاكازراق، ئارقىسىدىكى رەتلەر ئېگىز رەك قىلىپ، پەلەمپەي شەكىلدە ئورۇنلاشتۇرۇلىدۇ.

پەردە يېپىلسا، سەھنە بىلەن تاماشىبىنلار قىسقا ۋاقىت ئايرىۋېتىلىدۇ. پەردە ئېچىلسا، ئويۇن باشلىنىدۇ.

سەھنە دېكوراتسىيىسى

تياتردىكى مۇھىت ۋە كەيپىيات دېكوراتسىيە ئارقىلىق ئىپادە قىلىنىدۇ. بەزى دېكوراتسىيەلەر لاتىغا سىزىلغان كۆرۈنۈشلەر بولسا، بەزى دېكوراتسىيەلەر مودېل شەكىلدە ياسىلىدۇ. بەزىدە بولسا نەرسىنىڭ ئۆزى دېكوراتسىيە قىلىنىدۇ.

تاڭ سۇلالىسى ئەلچىسىنىڭ رولىنى ئالغان ئارتىس تاڭ دەۋرى پوسۇنىدا كىيىم كىيگەن.

مەلىكە ۋېنچېڭ ھېكايىسىنىڭ قايسى دەۋردە بارلىققا كەلگەنلىكىنى بىلەمسىز؟
A. خەن دەۋرى. B. تاڭ دەۋرى. C. سۇڭ دەۋرى.

دەر پەردە كىرىزە پەردىسىگىلا ئارتىسلار سەھنىگە يان ئوخشايدۇ. پەردىنىڭ ئارقىسىدىن چىقىدۇ.

سەھنىنىڭ ئارقىسىدىكى يىراق مەنزىرنى ئىپادىلەيدىغان دېكوراتسىيە ئاسما تەسۋىرلىك دېكوراتسىيە دەپ ئاتىلىدۇ.

سەھنە دېگو راتسىيىسى مودېل، ئەمەلىي بۇيۇم ۋە پەردىدىكى رەسىمدىن تەركىب تاپىدۇ.

مەھرىم رولىنى ئوينىغان ئارتىسى ئوخشىغان زاڭزۇچە ئالاھىدىلىككە ئىگە كىلىم كىيگەن ۋە يېزەكلەرنى تاقىغان.

سەھنە ئويۇنى

تىياتىردىكى ئايال باش قەھرىمان تاڭ دەۋرىدە ئۆتكەن مەلىكە ۋېنچىڭ. ئۇ بوزۇر ياسانغان، ئىسىل سۈپەت بولۇپ، تاڭ دەۋرىدىكى باياشاتچىلىق ۋە مەدەنىيلىكنى ئەكس ئەتتۈرىدۇ.

سەھنىنى زال ئىچىدىمۇ، ئو- چۇقچىلىقتىمۇ لايىھىلەشكە بولىدۇ. ئارتىسلار تىياتىردا رول ئېلىپ، ۋەقەلىكنى سەھنىدە ئويناش ئارقىلىق ئۇنى تاماشىبىنلارغا كۆرسىتىدۇ.

سۇڭزەن گەنبۇ تىياتىردىكى باش قەھرىمان. ئارتىسنىڭ كىيىمى ۋە بېزەكلىرى ھەم ئويۇنى بىزگە قەدىمكى تىبەت خانلىرىنىڭ سىياسىنى نامايان قىلىدۇ.

كىنونى سۈرەتكە ئېلىشتا،
چىراغ نۇرىنى ماسلاشتۇرۇش كىرەك.

كىنو ئىشلەش

كىنو ئىشلەش — كىنو كامېرا ئارقىلىق مەنزىرە، كۆرۈنۈش ۋە ئارتىستلارنىڭ ئويۇنى قاتارلىقلارنى لېنتىگە ئېلىشنى كۆرسىتىدۇ. سۈرەتكە ئېلىنغان لېنتىنى كىنو خادىملىرى پىششىقلاپ ئىشلەپ، ئۇنىڭدىن تۈرلۈك فىلىملارنى تەييارلايدۇ. ئاندىن كىنو ئاپپاراتىدىن پايدىلىنىپ لېنتىدىكى سۈرەتنى ئېكرانغا چۈشۈرۈپ كىشىلەرنىڭ ھوزۇرلىنىشىغا سۇنىدۇ.

سۈرەتكە ئېلىش

ئالدىنلا تاللاپ قويۇلغان سۈرەتكە ئېلىش مەيدانىدا، ئارتىستلار رولنىڭ تەرتىپى بويىچە گىرىم قىلىدۇ، ئاندىن رېژىسسورنىڭ يېتەكچىلىكىدە ئويۇن كۆرسىتىدۇ. ئوپېراتور رېژىسسورنىڭ تەلپى بويىچە، ئۇنى كۆرۈنۈشلەرگە ئايرىپ سۈرەتكە ئالىدۇ. باشقا خادىملارمۇ ئۆز ۋەزىپىلىرىنى ئادا قىلىپ، ئورتاق ماسلىشىدۇ.

مەيدان خاتىرىلىگۈچى سۈرەتكە ئېلىش جەريانىنى ۋە سۈرەتكە ئېلىنغان كۆرۈنۈشلەرنىڭ كونكرېت ئەھۋالىنى خاتىرىلەپ ماڭىدۇ.

ئوپېراتور سۈرەتكە ئېلىش نۇقتىسىنى ياخشى تاللاپ، ئاپپاراتنى سۈرەتكە ئېلىشقا ئۇيغۇنلايدۇ.

كىنو كامېرادا تارتىلغان ھەقىقىي ئەھۋال كۆزىتىش ئاپپاراتىدا كۆرۈنۈپ تۇرىدۇ.

رېژىسسور سۈرەتكە ئېلىشقا يېتەكچىلىك قىلىدۇ ھەم ئەمەلىي ئۈنۈمنى كۆزۈپ ئولتۇرىدۇ.

تەييارلىق خىزمەتلىرى

كىنونى سۈرەتكە ئېلىشتىن ئىلگىرى ئىشلەيدىغان تەييارلىق خىزمەتلىرى ناھايىتى كۆپ. ئالدى بىلەن ئۇيغۇن كىنو سېنارىيىسى بولۇشى لازىم. ئاندىن رېژىسسور كىنودىكى ۋەقەلىكنىڭ ئېھتىياجىغا ئاساسەن ئارتىستلارنى تاللايدۇ، سۈرەتكە ئېلىش پىلانى تۈزىدۇ، ئاندىن كېيىن سۈرەتكە ئېلىش خىزمىتىنى پىلانلايدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكەتى
www.uyghurkitap.com

كومپيۇتېردا ئىشلەنگەن تەقلىدىي كۆرۈنۈش.

تاشقى پلانىتا ئادىمى كىنولاردىكى روللارنىڭ بىرى.

ئارتىستلار تولۇق تەييار-لىنىپ رول ئالدى.

كىنونىڭ ئاخىرقى خىزمەتلىرى سۈرەتكە ئېلىنىپ تەييارلانغان، كۆرۈنۈشلەرگە ئايرىلغان كىنو لىنىسى يۈزلىدى، كېسىپ ئۆلىنىدۇ، ئاندىن لېنتىغا ئاۋاز ئېلىنىدۇ، ئەڭ ئاخىرىدا كۆپىيە كۆپەيتىلىپ بېسىلىپ، قويۇشقا بېرىلىدۇ. كىنونىڭ ئاخىرقى خىزمەتلىرىمۇ رېژىسسورنىڭ يېتەكچىلىكىدە تەكشۈپ بېرىلىدۇ.

ئاخىرقى خىزمەتلەرنى ئىشلەش داۋامىدا، كومپيۇتېر ئارقىلىق كارتون پېرسوناژلار بىلەن راست ئادەملەر ئۆزئارا كېرىشتۈرۈلىدۇ.

كۆرۈنۈشلەرگە ئايرىش دېگەن نېمە؟ بىر كىنو نۇرغۇن كۆرۈنۈشلەردىن تەركىب تاپىدۇ. رېژىسسور فىلىمنى سۈرەتكە ئالغاندا، كۆرۈنۈشلەرنى بىر-بىردىن، ئايرىم-ئايرىم سۈرەتكە ئالىدۇ، بۇ كۆرۈنۈشلەرنى ئايرىش دېيىلىدۇ.

كىرىمچى ئارتىستلارغا نەق مەيداندا كىرىم قىلىدۇ.

كارتون فىلىم

كارتون فىلىم مۇبالىغىلە شىتۇرۇش ئۇسلۇبىدا سىزىلغان رەسىملەر ئارقىلىق پېرسوناژ (ھايۋانلار) ئوبرازى يارىتىلىدىغان ۋە ھېكايە ۋە قەلىكى ئىپادىلىنىدىغان فىلىم بولۇپ، كارتون فىلىمنىڭ ئوبرازى جانلىق، قىزىقارلىق، رەڭگارەڭ بولغاچقا، بالىلارنىڭ كۆرۈپ ھۇزۇرلىنىشىغا ئالاھىدە مۇۋاپىق كېلىدۇ.

ۋەن لەيمىڭنىڭ رېژىسسورلىقىدا ئىشلەنگەن «ئەرشىنى مالىمان قىلىش» جۇڭگونىڭ سەرخىل كارتون فىلىمى. بۇ فىلىم 1963-يىلى 2-نۆۋەتلىك جۇڭگو كىنوچىلىقى بويىچە بارچە گۈللەر تەڭ ئېچىلىش مۇكاپاتىنىڭ ئەڭ ياخشى گۈزەل سەنئەت فىلىمى مۇكاپىتىغا، 1978-يىلى ئەنگىلىيە لوندون خەلقئارا كىنو فېستىۋالىنىڭ ئەڭ ياخشى فىلىم مۇكاپىتىغا ئېرىشكەن.

قەغەز قىيما فىلىم

قەغەز قىيما فىلىمدە پېرسوناژلار ئوبرازى ۋە كۆرۈنۈشلەر قەغەزدىن قىيىلغان بولىدۇ، يەنە ئۇنىڭغا ئوخشىشىپ كېتىدىغان قىيما ساپە فىلىمىمۇ بار. قەغەز قىيما فىلىم رەڭدار بولۇپ، پېرسوناژلار، كۆرۈنۈشلەر ناھايىتى ئىنچىكە، كۆنكرىت ئەكس ئەتتۈرۈلىدۇ، قىيما ساپە فىلىمدە بولسا پېرسوناژلار، كۆرۈنۈشلەر ئاددىي، يان تەرەپتىن چۈشۈرۈلگەن قارا سايىدىن ھاسىل قىلىنىدۇ، ئۇ قوپالراق، ئىخچام بولىدۇ.

1958-يىلى ۋەن گۇچەن ياش ئىجادىيە تىپىلەرنى يېتەكلەپ «جۇباچىينىڭ تاۋۇز يېيىشى» ناملىق تۇنجى قەغەز قىيما فىلىمنى سىناق قىلىپ ئىشلەپ مۇۋەپپەقىيەت قازاندى. فىلىمدىكى پېرسوناژلار ئوبرازى قويۇق مىللىي تۈستە يارىتىلدى.

1978-يىلى خەلقئارالىق كىنو فېستىۋالىدا

مۇكاپاتقا ئېرىشكەن كارتون فىلىم قايىسى؟

A. «ئەرشىنى مالىمان قىلىش» B. «نوز مەلىكە»

C. «جۇباچىينىڭ تاۋۇز يېيىشى»

20-ئەسىرنىڭ 60-يىللىرىدا ئىشلەنگەن «ئەرشىنى مالىمان قىلىش» ناملىق كارتون فىلىم «تۇمچاقنىڭ ئانىسىنى ئىزدەش» دەپ جۇڭگونىڭ ئەنئەنىۋى رەسساملىق ماھارىتىنى قوللىنىلغان بولۇپ، تولىمۇ قىزىقارلىق.

ۋەن لەيمىڭنىڭ رېژىسسورلىقىدا ئىشلەنگەن «ئەرشىنى مالىمان قىلىش» جۇڭگونىڭ سەرخىل كارتون فىلىمى. بۇ فىلىم 1963-يىلى 2-نۆۋەتلىك جۇڭگو كىنوچىلىقى بويىچە بارچە گۈللەر تەڭ ئېچىلىش مۇكاپاتىنىڭ ئەڭ ياخشى گۈزەل سەنئەت فىلىمى مۇكاپىتىغا، 1978-يىلى ئەنگىلىيە لوندون خەلقئارا كىنو فېستىۋالىنىڭ ئەڭ ياخشى فىلىم مۇكاپىتىغا ئېرىشكەن.

قەغەز قىيما فىلىم

قەغەز قىيما فىلىمدە پېرسوناژلار ئوبرازى ۋە كۆرۈنۈشلەر قەغەزدىن قىيىلغان بولىدۇ، يەنە ئۇنىڭغا ئوخشىشىپ كېتىدىغان قىيما ساپە فىلىمىمۇ بار. قەغەز قىيما فىلىم رەڭدار بولۇپ، پېرسوناژلار، كۆرۈنۈشلەر ناھايىتى ئىنچىكە، كۆنكرىت ئەكس ئەتتۈرۈلىدۇ، قىيما ساپە فىلىمدە بولسا پېرسوناژلار، كۆرۈنۈشلەر ئاددىي، يان تەرەپتىن چۈشۈرۈلگەن قارا سايىدىن ھاسىل قىلىنىدۇ، ئۇ قوپالراق، ئىخچام بولىدۇ.

1958-يىلى ۋەن گۇچەن ياش ئىجادىيە تىپىلەرنى يېتەكلەپ «جۇباچىينىڭ تاۋۇز يېيىشى» ناملىق تۇنجى قەغەز قىيما فىلىمنى سىناق قىلىپ ئىشلەپ مۇۋەپپەقىيەت قازاندى. فىلىمدىكى پېرسوناژلار ئوبرازى قويۇق مىللىي تۈستە يارىتىلدى.

1978-يىلى خەلقئارالىق كىنو فېستىۋالىدا

مۇكاپاتقا ئېرىشكەن كارتون فىلىم قايىسى؟

A. «ئەرشىنى مالىمان قىلىش» B. «نوز مەلىكە»

C. «جۇباچىينىڭ تاۋۇز يېيىشى»

گۈزەل سەنئەت فىلىمى

گۈزەل سەنئەت فىلىمى كارتون فىلىم، قونچاق فىلىمى، قەغەز قىيما فىلىم قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ئۇ تەسەۋۋۇرغا باي، رەڭلىك مۇبالىغە قىلىنغان، ئىنتايىن قىزىقارلىق بولغاچقا، چوڭلارمۇ، بالىلارمۇ كۆرۈشكە ئامراق. سۇن ۋۇكۇڭ، بېلىقچى بالا، قاپاق بالا، ئاكا - ئۇكا ھېر، ناجا قاتارلىق گۈزەل سەنئەت فىلىمدىكى ئوبرازلارنى نۇرغۇن كىشىلەر تولىمۇ ياقتۇرىدۇ.

ۋەن گۇچەن

ۋەن لەيمىڭ

ۋەن چاۋچېن

ۋەن جەمەتىدىن بولغان ئۈچ ئاكا-ئۇكا

ۋەن لەيمىڭ، ۋەن گۇچەن، ۋەن چاۋچېن قاتارلىق ۋەن جەمەتىدىن بولغان ئۈچ ئاكا-ئۇكا جۇڭگو گۈزەل-سەنئەت فىلىمىنىڭ يول باشچىلىرى بولۇپ، ئۇلار 1926 - 1940 يىللىرى «رەسىم سىزىش ئۆيىنى مالىمان قىلىش»، «تاشپاقا بىلەن توشقاننىڭ ئۇسسۇلغا چۈشۈشى» ۋە «تۆمۈر يەلپۈگۈچلۈك مەلىكە» قاتارلىق ئۇزۇن ۋە قىسقا كارتون فىلىملارنى بىرلىشىپ ئىشلىگەن.

«ناجا ھەققىدە رىۋايەت» جۇڭگوچە مىللىي تۈسكە ئىگە كارتون فىلىم.

Flash قىسقا كارتون فىلىمى

كومپيۇتېردا ئىشلەنگەن ئاددىي، چاتما رەسىملىك كۆرۈنۈشلەردىن ۋە قەلىم ۋە مەزمۇن قۇراشتۇرۇلدىغان، ئۇنىڭغا مۇزىكا ياكى ئاۋاز كىرىشتۈرۈلدىغان قىسقا فىلىملار نۆۋەتتە توردى ئېقىپ يۈرگەن قىسقا فىلىم Flash تۇر. بۇ كومپيۇتېرنىڭ ئومۇملىشىشىغا ئەگىشىپ بارلىققا كەلگەن يېڭى تىپتىكى گۈزەل سەنئەت قىسقا فىلىمى ھېسابلىنىدۇ.

كارتون فىلىم ئار- قىلىق ئىپادىلەنگەن لياڭ شەنبو بىلەن جۇ يىڭتە يىنىڭ مۇھەببەت تېراگىدىيىسىدە بىرخىل پەۋقۇلئاددە گۈزەللىك تۇيغۇسى بار.

Flash كارتون فىلىمىدىكى كىچىك جىنلارنىڭ ئات ئۈستىدىكى ھەرىكەتلىرى ناھايىتى يومۇرلۇق ھەم قىزىقارلىق.

ياغاچ قونچاق فىلىم «تاۋۇز زەمبىرەك»

ياغاچ قونچاق فىلىم «نەسىردىن ئەپەندى» دە ئەقىل-پاراسەتلىك نەسىردىن ئەپەندىنىڭ باي-غوجاملارنى پەم بىلەن باپلىغانلىقى ھېكايە قىلىنىدۇ.

كارتون فىلىم قاچان دۇنياغا كەلگەن؟ فرانسىيەنىڭ كىنو تارىخچىلىرى 1877-يىلى 8-ئاينىڭ 30-كۈنىنى كارتون فىلىمنىڭ دۇنياغا كەلگەن كۈنى قىلىپ بېكىتكەن. ئۇ فرانسىيەلىك ئوپتىكا ئالىمى ۋە رەسسام E. رېنو ئوپتىك كىنو قويۇش ئاپپاراتىنى كەشىپ قىلىپ، پاتېنت ھوقۇقىغا ئېرىشكەن كۈن بولۇپ، ئۇ سىزىپ ئىشلەپ چىققان «چۈچە بېقىش» قاتارلىق 20 نەچچە نومۇر ئەڭ دەسلەپكى كارتون فىلىملار ھېسابلىنىدۇ.

ياغاچ قونچاق فىلىم

ھېكايە ۋە قەلىملىكى ياغاچ قونچاق ئوبرازلار ئارقىلىق ئىپادىلىنىغان فىلىملار ياغاچ قونچاق فىلىم دېيىلىدۇ. ۋەقەلىكنىڭ ئېھتىياجىغا ئاساسەن ياغاچ قونچاقلارنى ياغاچتىن ۋە باشقا ساپال، فار-فۇرغا ئوخشاش ماتېرىياللاردىن ياساشقىمۇ بولىدۇ. ياغاچ قونچاق فىلىم سىتېرېئولوگ، ئوبرازلىق بولۇپ، ھەم مۇبالىغە قىلىنغان، ھەم ھەقىقىي تۇيغۇغا باي بولىدۇ.

تېلېۋىزىيە مۇنارىسى تېلېۋىزىيە نومۇرى سىگنالىنى تارقىتىشقا ئىشلىتىلىدۇ.

تېلېۋىزىيە نومۇرى ئىشلەش

تېلېۋىزىيە ئىستانسىسىدىكى تاغىلار، ھەدىلەر ھەر كۈنى ناھايىتى ئالدىراش ئىشلەيدۇ. ئۇلار تاماشىبىنلارغا تېلېۋىزىيە نومۇرلىرىنى ئۆز ۋاقتىدا كۆرۈشنى ئۈچۈن كېچا چاپا چېكىدۇ. تېلېۋىزىيە نومۇرى قانداق ئىشلىتىلىدۇ؟ تېلېۋىزىيە ئىستانسىسىغا بېرىپ كۆرۈپ باقايلى.

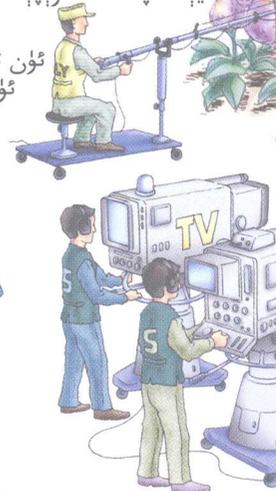

تېلېۋىزىيە نومۇرى ئىشلەشكە قاتنىشىدىغان كىچىك ئارتىستلار رىياسەتچىنىڭ يېتەكچىلىكىدە زېھىتتىسىيە قىلماقتا.

تېلېۋىزىيە سىگنالىنى تارقىتىش

تېلېۋىزىيە ئىستانسىسىنىڭ خىزمەتچى خادىملىرى ئىشلەپ تەييار قىلىنغان نومۇرلارنىڭ سىگنالىنى تېلېۋىزىيە تارقىتىش مۇنارى ئارقىلىق تارقىتىدۇ ياكى ئېلېكتر كابىلى ئارقىلىق ئۆزىتىدۇ. تېلېۋىزىيە نومۇرلىرىنى يىراق-يىراقلاغا يەتكۈزۈش ئۈچۈن تېلېۋىزىيە نومۇرىنىڭ سىگنالىنى ئالدى بىلەن بەرشارى سۈنئىي ھەمراھغا يەتكۈزۈپ بېرىشكە توغرا كېلىدۇ، سۈنئىي ھەمراھ بۇنى يەنە يىراق-يىراقلاغا يەتكۈزۈپ بېرىدۇ. بۇ جەريان سۈنئىي ھەمراھ ئارقىلىق تارقىتىش دېيىلىدۇ.

ئۇن ئالغۇچى نەق مەيداندا ئۇن ئېلىشقا مەسئۇل.

مەيدان خاتىرىلىگۈچى

ئۆزىگە ئورنىتىلغان ئانتېننا سۈنئىي ھەمراھتىن تارقىتىلغان ئېلېكتر سىگنالىنى قوبۇل قىلالايدۇ.

تېلېۋىزور ئېلېكتر سىگنالىنى سۈرەتكە ئايلاندۇرىدۇ.

ئېلېكتر سىگنالىغا ئاي-لاندىرۇپ تارقىتىش

ئوپېراتور نەق مەيداندىكى كۆرۈنۈشلەرنى ئوخشاش بولمىغان نۇقتىلاردىن سۈرەتكە ئالىدۇ.

سۈرەت ئېكراندا نامايان بولىدۇ.

ئارتىس رول ئالماقتا. تېلېكامېرا سۈرەت-كۆرۈنۈشلەر مەخسۇس بىر ياقلىق قىلىش ئاپپاراتىغا كىرگۈزۈلىدۇ.

تېلېۋىزىيە سىگنالىنى قوبۇل قىلىش

ئۆيىمىزدىكى تېلېۋىزور تېلېۋىزىيە سىگنالىنى قوبۇل قىلىش ئاپپاراتى دەپمۇ ئاتىلىدۇ. ئۇ ئۆزى قوبۇل قىلغان ئېلېكتر سىگنالىنى سۈرەتكە ئايلاندۇرۇپ، ئېكراندا نامايان قىلىدۇ. تېلېۋىزور تېلېۋىزىيە سىگنالىنى ئۈزلۈكسىز قوبۇل قىلىپ تۇرغانلىقتىن، يېزىمۇ تىنماي ئۆزگىرىپ تۇرىدىغان تېلېۋىزىيە نومۇرلىرىنى كۆرەلەيمىز.

نومۇر ئىشلەش

تېلېۋىزىيە خىزمىتى خادىملىرى مۇئەييەن نومۇرنىڭ تەلپىنى بويىچە، سۈرەتكە ئېلىش پىلانىنى تۈزۈپ چىقىپ، ئارتىسلارنى رېپىتتىسىيە قىلىشقا، رول ئېلىشقا تەشكىللەيدۇ، ئاندىن تېلېۋىزىيە تېلېكامېرا ئارقىلىق مۇناسىپ كۆرۈنۈشلەرنى سۈرەتكە ئېلىپ، ئۇنى مۇكەممەل نومۇر قىلىپ ئىشلەپ چىقىدۇ. نومۇر ئىشلەش ئۈچۈن رېژىسسور، ئارتىس، رىياسەتچى، ئوپېراتور، چىراغچى، ئۇنئالغۇچىلارنىڭ ھەمكارلىشىپ ئىشلىشىگە توغرا كېلىدۇ.

چىراغچىلار نەق مەيداندىكى يورۇتۇش ئۇسكىنىلىرىنى تەڭ-سەسكە مەسكۈل.

رىياسەتچى نومۇرنىڭ تەلپىنى بويىچە ئارتىسلارنىڭ نومۇرغا قاتنىشىشىغا يېتەكچىلىك قىلىدۇ.

ئارتىسلار ئالدىنلا ئورۇنلاشتۇرۇلغان پىلان بويىچە رول ئالىدۇ.

تەھرىر تاغا- ھەدىلەر جىددىي خىزمەت ئۈستىدە.

تەھرىرلەش، پىششىقلاپ ئىشلەش

ئىشلەپ تەييارلانغان نومۇرلارنى تەھرىرلەپ، پىششىقلاپ ئىشلەپ، كېسىپ، ئۇلاپ، قۇراشتۇرغاندىن كېيىنلا ئاندىن كۆرسىتىشكە بولىدۇ. تەھرىر تاغا- ھەدىلەر بۇ ئىشلارنى ئىشخانىسىدىكى مەخسۇس ئاپپاراتلاردا ئىشلەيدۇ. ئۇلارنىڭ تەھرىرلىكىدىن ئۆتۈپ ئىشلەنگەن نومۇرلار ئاندىن تارقىتىشقا بولىدىغان نومۇرلار ھېسابلىنىدۇ.

سۈرەتكە ئېلىپ تەييارلانغان نومۇرلار كۆزىتىش ئاپپاراتىدا تەكشۈرۈلىدۇ.

تارقىتىش بۆلۈمىدىكى تاغا- ھەدىلەر ئىشلەپ تەييارلانغان نومۇرلارنى تاللاپ تارقىتىدۇ.

مەخسۇس سۈرەتكە ئېلىشقا ئىشلىتىدىغان ئاپپارات

رېژىسسور تېلېۋىزىيە نومۇرلىرىنى ئىشلەيدىغان نەق مەيداندا يېتەكچىلىك قىلماقتا.

سەھنە جاپ- دۇقلىرىنى مەخسۇس خادىم باشقۇرىدۇ.

بىزنىڭ تېلېۋىزىيە نو- مۇرلىرىنى كۆرۈلىشىمىز ئۈچۈن بۇنچە كۆپ ئەگەك سەرپ قىلىنىدىغانلىقىنى زادىلا ئويلاپ باقماپتەكەنمەن.

رەسىم سىزنىش قالايمىقان جىجىلاشتىن باشلىنىدۇ

رەسىم ئادەملەرنىڭ تۇرمۇشى ۋە ھېسسىياتىنى ئەكس ئەتتۈرۈپ بېرىدۇ. مەيلى يىراق قەدىمكى دەۋرلەردە ياشىغان ئادەملەر ئۆڭكۈرلەر، قىيا تاشلارنىڭ تاملرىغا سىزىپ قالدۇرغان سىزىق شەكىللەر بولسۇن ياكى كىچىك دوستلار سەبىلەرچە سىزىپ چىققان رەسىملەر بولسۇن، بۇلارنىڭ ھەممىسى تۇرمۇشنى كۆزىتىش ۋە تەسەۋۋۇرنى مەنبە قىلغان. رەسىم سىزىش خىيالدىن كەچكەننى سىزىشتىن باشلىنىدۇ.

ئوخشىتىپ سىزىشنىڭ ئاساسىنىڭ كىچىك

كىچىك دوستلار رەسىم سىزىشنى باشلىغاندا سىزىغان رەسىمىدىكى مۇھىم نۇقتىلارنى بىلىپ قېلىشى ۋە سىزىلغان ئوبيېكتنى بىلەن مۇناسىۋەتلىق بولۇپ قېلىشى مۇمكىن، بۇنىڭ ئارقىلىق چىقىرىلغان رەسىمنى شەيئەلەرنىڭ ئەڭ ئاساسىي ئالاھىدىلىكىنى چىك قىلغان ھالدا سىزىسىڭىز، ئاندىن يەنە تەسەۋۋۇر كىچىك ئىجادىيەت ئىقتىدارىڭىزنى تولۇق جارى قىلدۇرۇشىڭىز ئاي-كۈنلەرنىڭ ئۆتۈشى بىلەن قەلەمىڭىز بېشىپ رەسىمنى ياخشى سىزىلايدىغان بولىسىز.

بۇ رەسىمنىڭ سىزىقلىرى ئىن-چىكە ياكى توم سىزىلىپ قالغان بولسىمۇ، بىراق ۋېلىسىپىتنىڭ ئىزىنىسىنى ئېنىق كۆرۈۋالغىلى بولىدۇ.

بالىلار قەغەزگە، يەرگە ياكى تاملارغا ئۆزىنىڭ «مۇبارەك» ئىزىنى قالدۇرۇپ قۇيۇشقا ھېرىسمەن.

بەش ياشتىن توققۇز ياشقىچە بولغان بالىلار رەسىم سىزىشقا بەك ئامراق.

كىچىك دوستلار رەڭلىك شام بويىقنى رەسىم سىزىشتا دائىم ئىشلىتىدۇ.

ۋېلىسىپىتنىڭ رولى، سىمى، ئورۇندۇقى، چاقى تولۇق سىزىلىپتۇ.

بالىلار رەسىمى — ياجىۋەك (گاۋ خاۋۋېن، ئوغۇل، ئالتە ياش)

رەڭ بالىلارنىڭ ھېسسىياتىنى ئەڭ ئوبدان گەۋدىلەندۈرۈپ بېرىدۇ. جۇلالىق رەڭلەر ئۇلارنى خۇشال قىلىدۇ.

كىچىك دوستلار سىزىغان ھايۋان رەسىملىرىنىڭ نىسبىتى تازا مۇۋاپىق بولماي قېلىشى مۇمكىن. بىراق، ئۇلار ھايۋانلارنىڭ مۇھىم بەلگىسىنى چىك تۇتۇۋالالايدۇ.

شام بويىقتا سىزىلغان بۇ ياجىۋەك رەسىمى ناھايىتى جانلىق چىققان.

كۆزىتىش ۋە تەسەۋۋۇر

كۆزىتىش رەسىم سىزىشنىڭ ئاساسى. ئەتراپىڭىزدىكى دۇنيانى كۆڭۈل قويۇپ كۆزەتسىڭىزلا ئۇنى دەل جايىدا تەسۋىرلەپ بېرىلىشىڭىز مۇمكىن. تەسەۋۋۇر رەسىم سىزىشتىكى قانات. دادىل تەسەۋۋۇر قىلىشىڭىز، رەسىمىڭىز جانلىق چىقىدۇ ھەم ئىجادچىلىققا ۋە ئىندىۋىدۇئاللىق(خاسلىق)قا تويۇنغان بولىدۇ.

رەسىم سىزىش ئادەمنىڭ كۆزىتىش، ئەستە قالدۇرۇش، تەسەۋۋۇر قىلىش، ئىجاد قىلىش ۋە ئېستېتىك ئىقتىدارىنى يېتىلدۈرىدۇ.

مەدەنىيەت - تەنتەربىيە سارىيى
بالىلار رەسىمىدىكى بۇ قۇشلار ئۇچۇپ كېتىۋېتىپ تۇخۇم توغۇۋېتىپتۇ. بۇ - نىڭدىكى تەسەۋۋۇر نېمە دېگەن كۈچلۈك - ھە!

بۇ ئۆڭكۈر رەسىملىرى قوپال، ئاددىي - ساددا ھەم جانلىق، ئۇنىڭدا ئادەملەرنىڭ ئوۋ ئوۋلاش داۋامىدا ھايۋانلار بىلەن تىرىكشىۋاتقان كۆرۈنۈشى ئەكس ئەتتۈرۈلگەن.

قىيا تاش، ئۆڭكۈر رەسىملىرى

يېزىق بارلىققا كېلىشتىن ئىلگىرى، قەدىمكى زاماندىكى ئادەملەر شەيئەلەرنى رەسىم ۋە بەلگىلەر بىلەن ئىپادىلىگەن. ئۇلار تۈرمۈشتىكى ئىشلارنى رەڭلىك توپا، تاش ياكى مېتالدىن ياسالغان قوراللار ئارقىلىق تىك قىيا تاشلارغا رەسىم، بەلگىلەر بىلەن يېزىپ، ئويۇپ قويغان. بۇ ئىنسانلار سىزغان ئەڭ دەسلەپكى رەسىملەر ئىدى.

رەڭلىك قېرىنداشتا سىزىلغان رەسىمنىڭ رەڭگى يېقىشلىق بولۇپ، كۈتۈلمىگەن ئۇنۇم پەيدا قىلىدۇ.

كۈندۈزى رەسىم سىزغاندا تەبىئىي نۇردىن پايدىلىنىشقا بولىدۇ. ئەمما، كۈن نۇرىنىڭ تىك چۈشۈشىدىن ساقلىنىش لازىم.

كىچىك رەسىم سىزىش ئۆيى

رەسىم سىزىشقا رەسىم قەلىمى، قەغەز، رەسىم سىزىش تاختىسى قاتارلىق سايمانلار ۋە ماتېرىياللار كېرەك. بىر قۇنىڭدىن پايدىلىنىپ، تۈرلۈك - تۈمەن رەڭگارەڭ رەسىملەرنى سىزىپ چىقالايمىز. كىچىك دوستلار، كىچىك رەسىم سىزىش ئۆيىگە كىرىپ ئۇلار بىلەن تونۇشۇپ، ئىشلىتىپ باقماسىلەر؟ قېنى مەرھەمەت!

رەسىم شىرەسى، رەسىم تاختىسى، رەسىم جازىسى

رەسىم شىرەسى رەسىم سىزىشقا ئىشلىتىلىدىغان شىرە بولۇپ، ئادەتتە جۇڭگوچە رەسىم ۋە سۇ بوياق رەسىملىرىنى سىزغاندا، قەغەز شىرە ئۈستىگە تۈز قۇيۇلۇپ، شىرە ئۈستىدە سىزىلىدۇ. رەسىم تاختىسى رەسىملار رەسىم سىزغاندا بىرقولدا تۇتۇپ تۇرۇدىغان قاتتىق تاختا بولۇپ، سىرتقا ناتۇرا رەسىم سىزىشقا چىققاندا كۆپرەك ئىشلىتىلىدۇ. رەسىم جازىسى ئاساسلىقى ماي بوياق رەسىم ۋە چوڭراق سۇ بوياق رەسىم ياكى سىدام سىزما سىزىشقا ئىشلىتىلىدۇ.

قەلەم ۋە قەغەز

رەسىم قەلەم ۋە قەغەزدىن ئايرىلالمايدۇ. جۇڭگوچە رەسىم سىزىشقا ئادەتتە شۈەنجى قەغىزى ۋە مەخسۇس يۇڭ قەلەم ئىشلىتىلىدۇ، سۇ بوياق، دۇغ بوياق رەسىمىگە سۇ بوياق قەلىمى ۋە ئادەتتىكى قەغەز ئىشلىتىلىدۇ. ماي بوياق رەسىم سىزىشقا ئادەتتە شەكلى ھەرخىل ئۇچى ياپىلاق ماي بوياق قەلىمى كېرەك. ماي بوياق رەسىم ئالاھىدە ئىشلەنگەن ماي بوياق رەسىم قەغىزىگە ياكى ماي بوياق رەسىم رەختىگە سىزىلىدۇ.

جۇڭگوچە رەسىم سىزىشقا ئىشلىتىلىدىغان يۇڭ قەلەم بىلەن ماي بوياق رەسىم سىزىشقا بولامدۇ؟

A. تامامەن بولىدۇ

B. بولمايدۇ، ماي بو- ياق جۇڭگوچە رەسىم قەلىمىنى بۇزۇپ قويىدۇ.

C. بەزىدە ئالاھىدە ئۈنۈم ھاسىل قىلىش ئۈچۈنلا ئىشلىتىلىدۇ.

تەڭ رەڭ تەكشى بېرىلىشى لازىم.

تەڭ رەڭ بېرىشكە ئىشلىتىلىدىغان چوڭ يۇڭ قەلەم

پەرداللىققا ئىشلىتىلىدىغان ئۇچى ئىنچىكە قەلەم

سۇ بوياق قەلىمى

ماي بوياق رەسىم سىزىشقا ئىشلىتىلىدىغان يۇڭ قەلەم

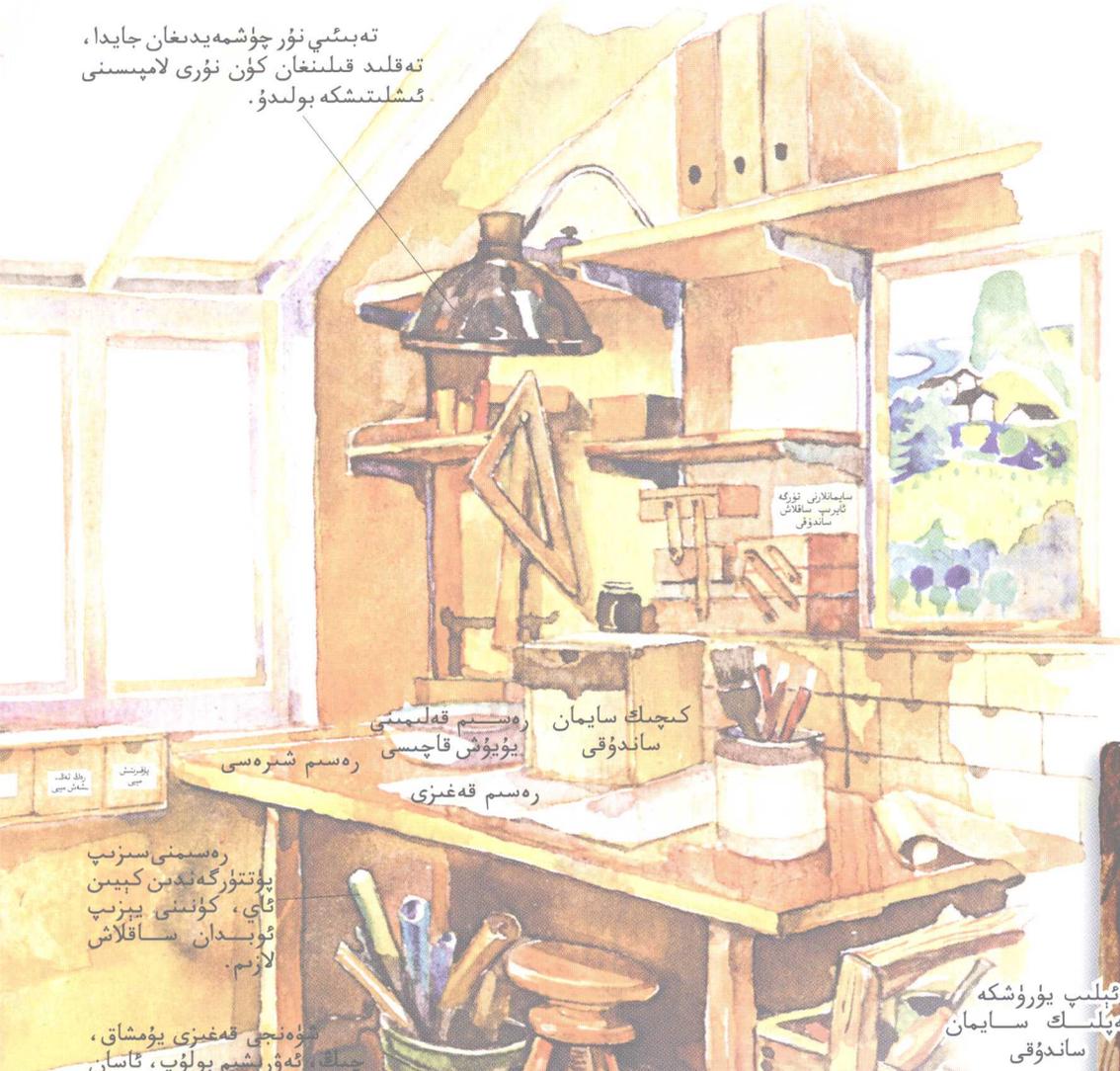
يۇڭ قەلەم

ماي بوياق رەسىم سىزىشقا ئىشلىتىلىدىغان رەڭ تەڭشەش تاختىسى

رەڭلىك قېرىنداشنى ئۇچلاشقا ئىشلىتىلىدىغان مەخسۇس، ئۇچلىغۇچ

رەڭلىك قېرىنداش تېز سىزما ۋە سىدام سىزما سىزىشنىڭ ياخشى ياردەمچىسى.

تەبىئىي نۇر چۈشمەيدىغان جايدا،
تەقلىد قىلىنغان كۈن نۇرى لامپىسىنى
ئىشلىتىشكە بولىدۇ.

ئېگىزلەتكىلى ۋە
پەسلەتكىلى بولىدىغان
رەسىم جازىسى

كىچىك سايمان
ساندۇقى
رەسىم قەلەمىنى
يۇيۇش قاچىسى
رەسىم شىرەسى
رەسىم قەغىزى

سايمانلارنى تۈرگە
ئايرىپ ساقلاش
ساندۇقى

رەسىمنى سىزىپ
پۈتتۈرگەندىن كېيىن
ئاي، كۈننى يېزىپ
ئوبدان ساقلاش
لازم.

تۈەنچى قەغىزى بۇمىشاق،
چىك، ئەۋرىشىم بولۇپ، ئاسان
يېرىلىپ كەتمەيدۇ، سىياھنى
تەكشى بۆمۈرىدۇ. شۇڭا،
ئۇنچۈگۈچە رەسىم سىزىشقا
ئەڭ باب كېلىدۇ.

قەلەمنىڭ ئۇچى توم،
ئىنچىكە، ياپىلاق ۋە يۇمىلاق
دېگەندەك كۆپ خىل بولۇپ
ئۇنىڭدىن پايدىلىنىپ تۈرلۈك
سىزىقلارنى سىزغىلى بولىدۇ.

رەڭلەر سۇس رەڭدىن قېنىق رەڭگە قاراپ تەرتىپ بويىچە
تىزىلىدۇ، ئەمما، ھەر بىر ئادەمنىڭ رەڭلەردىن پايدىلىنىش
ئادىتى ئوخشاش بولمىغاچقا، ئەھۋالغا قاراپ ئۆزگىرىپ تۇرىدۇ.

رەڭ تەڭشەش سايمانلىرى

رەڭ تەڭشەش تەخسىسى ۋە تاختىسى رەڭ تەڭشەشكە
ئىشلىتىلىدىغان سايمانلار بولۇپ، رەسىم سىزىشتا
كېرەكلىك رەڭ بويىقلارنى تەڭشەشكە ئىشلىتىلىدۇ.
رەڭ بويىقلارنى ئىشلىتىشكە قۇلاي بولسۇن ئۈچۈن رەڭ
تەڭشەش سايمانلىرى رېتى بويىچە تىزىپ قۇيۇلىدۇ.

ئېلىپ يۈرۈشكە
ئەپلىك سايمان
ساندۇقى

قارمۇل قىزىل	سارغۇچ قىزىل	سارغۇچ قىزىل	قىزغۇچ سېرىق	ئاقۇش سېرىق	سېرىق	ئاقۇش	ئاق
ئۇچۇق قىزىل	قىنىق قىزىل	چۈغدەك قىزىل	سۆسۈن	گىل رەڭ	جىگەر رەڭ	ئاق يىشىل	مايسا رەڭ
يىشىل نايى رەڭ	يىشىل	قىنىق يىشىل	زەڭگەر	سۇس كۆك	قارا كۆك	ئوچۇق كۆك	قارا

سېرىق ۋە زەڭگەر رەڭدە
تەڭشەلگەن رەڭلەر

دۇغ بويىق
ماتېرىياللىرى

سۇ بويىق
ماتېرىياللىرى

يىراقتىكى مەنزىرە كىچىك
ھەم مەۋھۇم بولىدۇ. ئۇنى
ئاددىي راق سىزىشقا بولىدۇ.

ئاتۇرا سىزىش

تەمەلىي نەرسىلەرنى بىۋاسىتە كۆچۈرۈپ
سىزىش ئاتۇرا سىزىش دەپ ئاتىلىدۇ. ئاتۇرا
سىزىش رەسىم سىزىشى ئۆگىنىشنىڭ ئاساسى.
ئۇ سىزىشنىڭ كۆز، قىل، ئويىڭىزنى تەڭ
ئىشقا سېلىش، ماھارەتلىرىنى چىنىقتۇرىدۇ،
ھەم ئىجادىيەتلىرىنى، خام ماتېرىيال بىلەن
تەمىنلەيدۇ. ئاتۇرا سىزىش ئادەملەرنى سىزىش،
مەنزىرىلەرنى سىزىش ۋە جىسىملارنى سىزىشقا
ئايىرىلىدۇ.

قاپقارا بۇرۇت ۋە كەڭ ماڭلاي ئەرلەرنىڭ
پىشىپ يېتىلگەنلىكىنى ۋە پەم-پاراستىنى
گەۋدىلەندۈرىدۇ.

بالىلار رەسىمى — ئادەم پورتىتىپ
(چىن لىنى سىزغان، ئوغۇل)

مياۋمياۋ، ئاتۇرا سىزىش بىلەن
فوتو ئاپپاراتىدا سۈرەتكە تارتىۋېلىشنىڭ
ئانچە بەرقى يوقكەن، ئاتۇرا سىزىشنىڭ
ئورنىغا ئۇنى فوتو ئاپپاراتىدا تارتىۋالساڭلا
بولمايدۇ؟

ئوتتۇرىدىكى مەنزىرە
مەزمۇنغا باي، جانلىق
بولىدۇ.

يېقىندىكى مەنزىرە
چوڭ ھەم چىن بولىدۇ،
ئۇنى سىزىشقا كۈچ سەرىپ
قىلماي بولمايدۇ.

بولمايدۇ، رەسىمنى ئۆزى-
جىز سىزىشقا ئېمىنى سىزىشنى
ئۆزىمىز تاللىۋالايلىمىز، فوتو ئاپ-
پاراتتا تارتىلغان رەسىمنى ئۇنداق
قىلغىلى بولمايدۇ.

ئادەم ئاتۇراسى سىزىش

بىۋاسىتە مودېلغا قاراپ ئولتۇرۇپ سىزىلغان
رەسىم ئادەم ئاتۇراسىنى سىزىش دېيىلىدۇ.
ئۇنىڭدا ئادەمنىڭ بوي-ئورۇقى، ئورۇق-سېمىزلىكى،
ھەرىكەت ھالىتىنىلا ئەمەس، بەلكى يەنە ئادەمنىڭ
ئىچكى دۇنياسى ۋە ئىندىۋىدۇئاللىقىنى ئىپادىلەشكە
تىرىشىش لازىم.

سۇس قىزىل لەۋلەر ۋە نۇرلۇق
كۆزلەردىن سەبىي قىزلارغا خاس
سادىلىق ۋە شوخلۇق چىقىپ تۇرىدۇ.

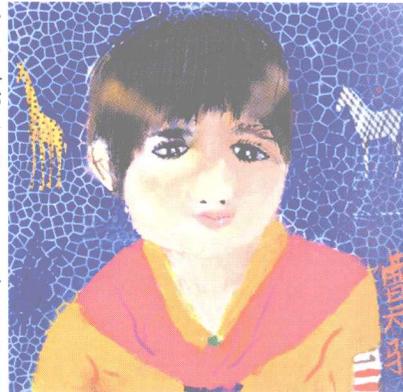
ئادەم پورتىتىشنى سىزىغاندا،
ئادەملەرنىڭ روھىي ھالەت ئالاھىدىلىكىنى
تۇتۇۋېلىش لازىم.

سىرتقا نا-
تۇرا سىزىشقا
چىققاندا ئىش-
لىتىلىدىغان
ئاددىي رەسىم
جەزىسى.

ساندۇققا ئاتۇرا سىزىشقا
كېرەكلىك بويىچاق، رەسىم قەللىمى
ۋە رەڭ تەڭشەش تاختىسى
قاتارلىق ئابجۇب ۋە ماتېرىياللارنى
سېلىپ قويغىلى بولىدۇ.

بالىلار رەسىمى — ئادەم پورتىتىپ
(ساۋ تىيەنجياۋ سىزغان، 8 ياش)

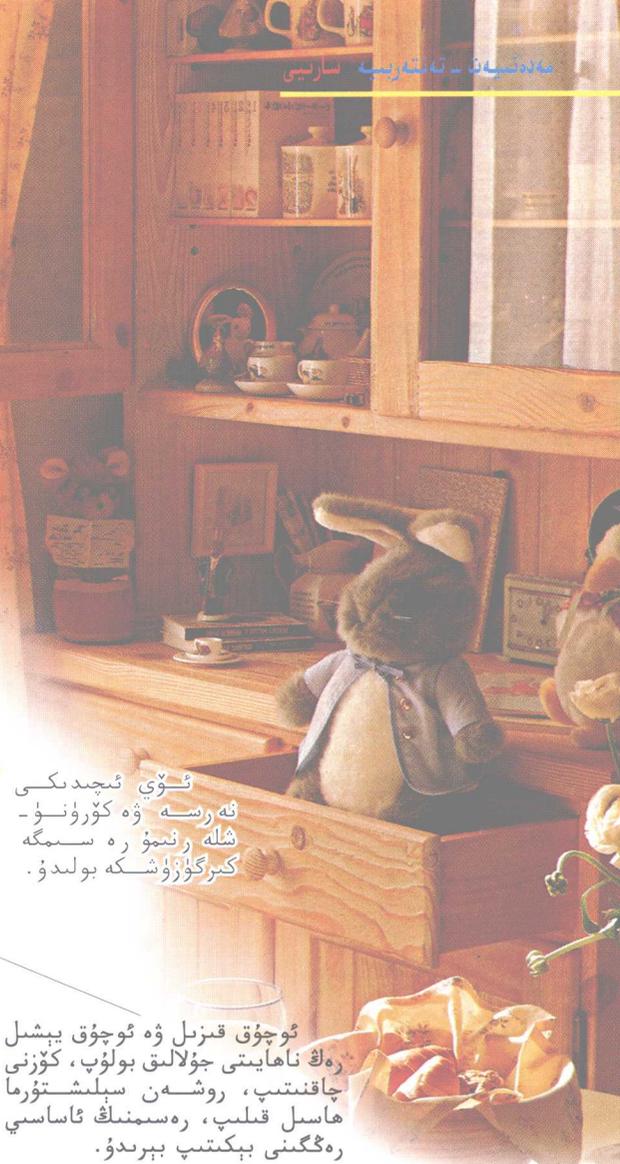
قارانتۇل بېشىل رەڭ بېشىل رەڭ بىلەن قىزىل رەڭنى بىر- بىرىگە ماسلاشتۇرۇپ، ئۆتكۈنچىلىك ۋە مۇقىملاشتۇرۇش رولىنى ئوينايدۇ.

كۈن نۇرى چۈشكەن جايىنىڭ نۇر سېزىمى كۈچلۈك بولىدۇ.

كۈن نۇرى چۈشمەيدىغان ئۆيدە نۇر سېزىمى ئىنتايىن ئۆزۈن بولىدۇ.

سېزىم ۋە بېشىل رەڭلەر بىر- بىرىگە ماسلىشىپ بىرگە ۋەدىگە ئايلانغان.

ئۆي ئىچىدىكى تەرسە ۋە كۆرۈنۈ- شلە رەڭنىمۇ رەسىمگە كىرگۈزۈشكە بولىدۇ.

ئوچۇق قىزىل ۋە ئوچۇق بېشىل رەڭ ناھايىتى جۇلالىق بولۇپ، كۆزنى چاقىتىپ، روشەن سېلىشتۇرما ھاسىل قىلىپ، رەسىمنىڭ ئاساسى ھەڭگىنى بېكىتىپ بېرىدۇ.

قەدەر مەنئەزەرە كۆرۈنۈشلەرنىڭ فوكۇسىنى توغرىلاش، تاللاشقا كۆرۈنۈشنىڭ يۆنىلىشىنى بېكىتىش، كۆرۈنۈشنىڭ يىراق- يېقىنلىقى، زىچ- شالاڭلىق ۋە ئىسپەت مۇناسىۋىتىگە ھۆكۈم قىلىشقا ئىشلىتىلىدۇ. قەدەر بولمىسا، قول ئېلەن ئورۇندىسىمۇ بولىدۇ.

مەنزىرە - كۆرۈنۈشلەرنى سىزىش

مەنزىرە - كۆرۈنۈشلەرنى سىزىشتا، ئالدى بىلەن كۆرۈنۈش تاللاش يۆنىلىشىنى ئېنىق بېكىتىش، ئاندىن كۆرۈنۈشنى ئىنچىكە كۆزىتىپ، قايسىلىرىنى سىزىش، قايسىلىرىنى سىزماسلىق، قايسىلىرىنى قېتىرىقنىپ سىزىش، قايسىلىرىنى يۈزەكى سىزىشنى ئېنىق تاللىۋالغاندىن كېيىن، تەڭ ئاخىرىدا رەسىم سىزىشقا تۇتۇش قىلىش لازىم.

ئوخشاش بولمىغان نۇقتىدا تۇرۇپ كۆزىتىلگەن جىسىملارنىڭ نۇر سېزىمى، رەڭ تۇيغۇسى ۋە سۈپەت تۇيغۇسى ئوخشاش بولمايدۇ.

رەسىم سىزىشنى ئاددىي نەرسىلەرنى سىزىشتىن باشلاپ ئۆگىنىش كېرەك.

تۇرغۇن جىسىملارنىڭ رەسىمىنى سىزىش

ئۆي ئىچىدە تۇرۇپ تۇرغۇن جىسىملارنىڭ رەسىمىنى سىزىغاندا، نۇر مەنبەسى ۋە سىزىلىدىغان رەسىمنىڭ يۆنىلىشىنى ئوبدان مۇقىملاشتۇرۇۋېلىش، ئاندىن ئۇنىڭ شەكلى، رەڭ تۈسى ۋە سۈپەت سېزىمىنى كۆزىتىش ئارقىلىق جىسىمنىڭ ئەينەن تۇرغۇنى سىزىپ چىقىش لازىم.

مەن ياخشى كۆرىدىغان رەسىم

رەسىم كۆپ خىل بولىدۇ، ئىشلىتىلگەن قورال - سايىمان، رەڭ ماتېرىيالغا قاراپ، ئۇنى چوڭقۇر رەسىم، ماي بويىق رەسىم، سۇ بويىق رەسىم، موم بويىق رەسىم، ئاسما رەسىم، ناتۇرا سىزما ۋە كومپيۇتېر رەسىمى قاتارلىقلارغا؛ رەسىمنىڭ تېمىسى، مەنزىرە رەسىمى ۋە رەسىم سىزىش ئۇسۇلىغا قاراپ، پېرسوناژ رەسىمى، مەنزىرە رەسىمى، تۆرپ - ئادەت رەسىمى، چاغانلىق رەسىم، ھەجۋىي رەسىم، قاتارلىقلارغا ئايرىشقا بولىدۇ. سىز بۇلاردىن قايسىسىنى ياخشى كۆرىسىز؟

ھەجۋىي رەسىم (كارىكاتۇرا)

ھەجۋىي رەسىمدە، ئادەم ياكى ۋەقەلەر ئىخچام، ئادەمنى، ئىشەنچكە ئۆزگەرگەن، مۇبالىغە قىلىنغان ئوبرازلار ياردىمىدە ئىپادىلىنىدۇ. ھەجۋىي رەسىمنىڭ بەزىلىرى كىنايىلىك، بەزىلىرى يۇمۇرلۇق، بەزىلىرى ئوخشاش مەنالارنى ياكى پەلسەپىۋى قائىدىلەرنى ئۆزىگە مۇجەسسەملەنگەن بولۇپ، ئادەمنى كۆلەنگە قىستايدۇ ياكى ئويغا سالىدۇ.

سىياھ قەلەم رەسىمى

سىياھ قەلەم رەسىمدە شەيئەلەرنىڭ ھالىتى سىزىقلارنىڭ ھالەت ئۆزگىرىشى ۋە سۇس - قېنىق، شالاڭ - زىچلىقى ئارقىلىق ئىپادىلىنىدۇ. ئۇ سىدام سىزىمنىڭ بىرخىلى بولۇپ، ئۇنى كۆپ خىل رەسىم ئىجادىيىتىدە قوللىنىشقا بولىدۇ.

سىياھ قەلەم رەسىمدە ئاق - قارا رەڭلەرنىڭ سېلىشتۇرمىسى كۈچلۈك، سىزىقلار مول ئۆزگىرىشچانلىققا ئىگە بولىدۇ.

بالىلار رەسىمى — كۆچىدىكى رەسىمچى بوۋاي (دوڭ يىچېن، 6 ياش، قىز)

ئاددىي سىزىقلار

مۇرەككەپ سىزىقلار

رەڭلىق موم قەلەم ياكى ماي بويىق تايىقچىسى بىلەن سىزىلغان رەسىملەردە قەلەمنى بوش ياكى قاتتىق سۈركەپ سىزىشقا، قەلەم ئىزىنىڭ توم - ئىنچىكلىكىنى ئىختىيارىي ئىگىلەشكە بولىدۇ.

بالىلار رەسىمى — بالىت ئويناش (گاۋبۇجيا، قىز)

تۈرلۈك رەسىم، خەرىتە سىزىش يۇمشاق دېتاللىرى ئارقىلىق كومپيۇتېردا سىزىپ چىقىلغان رەسىم كومپيۇتېر رەسىمى دېيىلىدۇ. بۇنداق رەسىم تەكشى بۇزۇلۇك بولۇشىمۇ، ستېرىئولۇق بولۇشىمۇ مۇمكىن، تېخنىكىلىق جەھەتتە بىر ياقلىق قىلىنغاندىن كېيىن رەسىملەرنى ھەرىكەتلىنىدىغان قىلغىلى بولىدۇ.

بالىلار رەسىمى — ئاپتو-موبىل (گو چۈشى، 9 ياش)

يالتىراق قەلەم، سەدەپ نۇرى قەلىمى ياكى رەڭلىك دۇغ بويىق قەلىمى قاتارلىقلار بىلەن رەڭلىك قەغەزگە سىزىلغان رەسىمنىڭ رەڭگى جۇلالىق، يالتىراق، ناھايىتى چىرايلىق بولىدۇ.

رەڭلىك موم قەلەم رەسىمى

رەڭلىك موم قەلەم رەسىمىنىڭ ئىزناسى قويالراق بولۇپ، تەپسىلاتلار بەك ئىنچىكىلەنمەيدۇ، رەڭلەرگە باي بولۇپ، ئالاھىدە بولغان ساددا، ساپ گۈزەللىك تۇيغۇسى بەخش ئېتىدۇ، رەسىم سىزنى ئاسان ئۆگىنىۋالغىلى بولىدۇ.

سۇ بويلاق رەسىم

سۇ بويلاق ماتېرىياللىرى يارقىن، سۈزۈك بولۇپ ئۇنىڭدا سىزىلغان رەسىملەر ئوچۇق، تەبىئىي بولىدۇ، ئۇنىڭغا سۇ ئارىلاشتۇرۇلدىغان بولغاچقا، رەڭ دەرىجىسى ۋە رەڭ تۈسىنىڭ قېنىق ياكى سۈسلىقى ئوبدان ئىپادىلىنىپ، ئىللىق، پارىقراق، روشەن، گۈزەل بولۇشتەك بەدىئىي ئۇنۋىنى ھاسىل قىلىدۇ.

سۇ بويلاق رەسىمدە، بويلاقنىڭ سۈيى- قېنىقلىقى سۇ بىلەن تەڭشەلىنىدۇ. سۇ ئاز بولسا رەڭ قويۇق، سۇ كۆپ بولسا رەڭ سۈيى بولىدۇ.

بالىلار رەسىمى — مەن چوڭ ياغاچ كەش كىيىدىم (ۋاڭ ئەن سىزغان، 9 ياش)

بالىلار رەسىملىك كىتابى دېگەن نېمە؟

بىر-بىرىگە ئۆلىنىدىغان رەسىملەر ئارقىلىق بىرەر مۇكەممەل ھېكايە ياكى ۋەقەلىك تەسۋىرلەنگەن ۋە ئۇنىڭغا ئاددىي، ئىخچام بېزىق چۈشەندۈرۈشى قوشۇلغان، كۆپىنچە مەزمۇنى تەربىيىۋى ئەھمىيەتلىك بولغان كىتابچىلار «چاتما رەسىم» دەپ ئاتىلىدۇ، ئادەتتە «بالىلار كىتابى» دېيىلىدۇ.

ئوي-پىكرىڭىز قاناتلىنىپ، قۇشقا ئوخشاش ئېگىزگە پەرۋاز قىلسۇن! مۇشۇنداق سىزىلغان رەسىمىم ئادەمگە يېنىك، شوخ شاتلىق تۇيغۇسى ئاتا قىلىدۇ.

رەڭلىك سىياھ قەلەم ئارقىلىق سىزىلغان رەسىمدىمۇ رەڭلەرنى رەڭگارەڭ ئىپادىلەپ بەرگىلى بولىدۇ.

بالىلار رەسىمى — پۇرۇچ يولۋاس (جاڭ لىمو سىزغان، 6 ياش)

نەي تەڭشەۋاتقان ئادەم كۆزلىرىنى
بىر نۇقتىغا تىكىپ، ساقلىنى تاراپ،
يېشىنى سىڭايان قىلىپ، مۇزىكا ساداسىغا
غەرق بولغان ھالدا ئولتۇرىدۇ.

نەيچى كۆزىنى يۇمۇپ، قوللىرىنى
پەدىگە تەڭشەش قىلىپ، پۇتىنى
رىتىمغا كەلتۈرگەن ھالدا ئاستا يەرگە
ئۇرۇپ بېرىلىپ نەي چالماقتا. لەرزەن
مۇزىكا ئېرىق سۈيىگە جۆر بولۇپ شوخ
ياڭرىماقتا.

بۇ رەسىمدە بەخىرامان
ئولتۇرۇپ كۆڭۈللۈك ئارام ئېلىش
مەنزىرىسى ئەكس ئەتتۈرۈلگەن.

جۇڭگوچە رەسىمدىكى جەزىدارلىق

جۇڭگوچە رەسىمدە سېھىرلىك بولۇشقا
ئەھمىيەت بېرىلىپ، رەسىمدىكى پۇراق ۋە
ئومۇمىي روھ ئوخشاشلىق بىلەن ئوخشىماسلىق
ئارىسىدا نامايەن بولىدۇ، شۇنداقلا بۇ
ئارقىلىق رەسىمنىڭ سۈيىكتىپ ھېس
تۇيغۇلىرى ئىپادىلىنىدۇ. رەسىم سىزغاندا
ئىككىنچى ئورۇندا تۇرىدىغان نەرسىلەر بىراقلا
تاشلىۋېتىلىپ، ماھىيەتلىك نەرسىلەر مۇبالغە
قىلىنغان ھالدا ئەكس ئەتتۈرۈلىدىغان
بولغاچقا، جۇڭگوچە رەسىمنىڭ جەزىدارلىقىمۇ
شۇ ھامان قەغەز يۈزىدە ئايان بولىدۇ.

رەسىملار تاشنى ئۇنىڭ پۇختىلىقى
ۋە قاتتىقلىقىنى مەدھىيەلەپ، ئۆزىنىڭ
ئىرادىسى ۋە خاھىشىنى ئىپادىلەش ئۈچۈن
سىزدۇ.

«نەي ئاڭلاش» (قىسمەن بۆلىكى) (مىڭ
دەۋرى، ۋۇۋېي سىزغان)

بېغىشلىما يېزىش ۋە تامغا بېسىش

سىزىلىپ پۈتكەن رەسىمگە ئەڭ ئاخىرىدا
بېغىشلىما ياكى شېئىر، نەزمە قاتارلىقلار يېزىلىدۇ،
ئاندىن رەسىمنىڭ ئىسمى ئويۇلغان تامغا
بېسىلىدۇ. بۇ بېغىشلىما يېزىش ۋە تامغا بېسىش
دەپ ئاتىلىدۇ. بۇ جۇڭگوچە رەسىملىقنىڭ
ئۆزگىچە ئالاھىدىلىكىدۇر.

قەلەم يۇغۇچ يۇك
قەلەمنى يۇيۇش، چايقاشقا
ئىشلىتىلىدۇ.

رەسىمگە بېسىلىدىغان

تامغا ئويما تامغا ۋە قاپارتما
تامغا دەپ ئايرىلىدۇ.
باسقاندا خېتى ئاق، تېگى
قىزىل چىقىدىغىنى ئويما
تامغا، خېتى قىزىل تېگى
ئاق چىقىدىغىنى قاپارتما
تامغا دېيىلىدۇ.

سىياھان سىياھنى ئې-
زىشكە، ساقلاشقا ۋە يۇك قەلەمنى
چىلاشقا ئىشلىتىلىدۇ. ئەڭ داڭلىق
سىياھان تېشى سىياھانى.

رەڭ بېرىش ئۇسۇلى

سىياھ ئىشلىتىش جۇڭگوچە رەسىمدە
رەڭ بېرىش ئۇسۇلى دېيىلىدۇ. رەڭ بېرىش
سىياھ بىلەن سۇنىڭ نىسبەت ئۆزگىرىشى ۋە
قەلەم سۈرۈشىنىڭ تېز-ئاستىلىقى ئارقىلىق
تەڭشىلىدۇ. سىياھ كۆمۈر قارىسى، تۇم قارا،
ئوچۇق قارا، سۇس قارا، قېنىق قارا قاتارلىق
بەش خىل ھالەتتە بولىدۇ، رەڭ بېرىش ئۇسۇلىغا
ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىدىغان رەسىم كۆڭلەن،
سىزما رەسىم بولۇپ، ئۇنىڭدا سىياھ ئاددىي،
ئىخچام ئىشلىتىلىپ، رەسىمدىكى شەكىل
بويىچە روھ ۋە ئومۇمىي مەزمۇن ئىپادىلىنىدۇ.

باستۇرغۇچ رەسىم قەغەزنىڭ
يۇرۇشۇپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى
ئېلىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدۇ.

بىر نۇقتىغا تىكىپ، ساقلىنى تاراپ،
يېشىنى سىڭايان قىلىپ، مۇزىكا ساداسىغا
غەرق بولغان ھالدا ئولتۇرىدۇ.

بېغىشلىمىنىڭ خېتىنى تىك يېزىش
ياكى ئاز-كۆپ يېزىش رەسىمنىڭ
ئېھتىياجىغا باغلىق، ئىشلىتىلىدىغان
ھۆسنخەت شەكلىمۇ رەسىمنىڭ ئۇسلۇبىغا
ئۇيغۇن بولۇشى كېرەك.

بەش خىل سىياھقا ئاق رەڭ قوشۇلۇپ، ئالتە
رەڭ دەپ ئاتىلىدۇ.

جۇڭگوچە رەسىم سىزىش

جۇڭگوچە رەسىم يۇڭ قەلەمنى سىياھ ياكى سۇس رەڭلەرگە تەڭكۈزۈپ، تاۋار رەخت ياكى شۈەنجى قەغەزىگە سىزىلغان رەسىمنى كۆرسىتىدۇ. ئۇنىڭ رەڭگارەڭ تاشقى دۇنيا سىزىقلارنىڭ سۇس - قېنىق، توم - ئىنچىكە ئۆزگىرىشلىرى ئارقىلىق تەسۋىرلىنىدۇ. جۇڭگوچە رەسىم سىزىشتا سۇس ئۇسۇلى، رەڭ بېرىش ئۇسۇلى ۋە جەزىبىدارلىققا ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىلدىغان بولغاچقا، جۇڭگوچە رەسىمنىڭ ئىپادىلەش كۈچى ناھايىتى كۈچلۈك بولىدۇ.

سىزىش ئۇسۇلى

يۇڭ قەلەم بىلەن رەسىم سىزىشتا يۇڭ قەلەمنى ئىشلىتىش ئۇسۇلى سىزىش ئۇسۇلى دېيىلىدۇ. قەلەمنى ئىشلەتكەندە ئۇنى تىك سۈرۈش، يانچە سۈرۈش، تەتۈر سۈرۈش ۋە سۆرىتىپ سۈرۈش ئارقىلىق تۈرلۈك سىزىقلار سىزىلىدۇ. قەلەمنى ئېلىش، قىسىش، چېچىلدۈرۈش، چېكىتلەش ئارقىلىق رەسىمگە رەڭ بېرىلىدۇ.

يۇڭ قەلەمنى قەلەم جازىسىغا ئېسىپ قويغاندا يۇڭ قەلەمنى ئاسراشقا ھەم ئېلىشقا قولايلىق يارىتىدۇ.

دائىم ئىشلىتىلدىغان كىچىك يۇڭ قەلەملەر قەلەم قۇتىسىغا ئۇچى يۇقىرىغا قارىتىلىپ سېلىپ قويىلىدۇ.

سۇيۇق سىياھ ئىشلىتىش ئېزىلگەن سىياھ ئىشلىتىشتىن قولايلىق.

رەسىم سىزىغاندا يۇڭ قەلەم ئۇچىنى چېچىلدىغان تەخسە.

رەسىم سىزىشتىن ئىلگىرى ئۇنى كۆڭلەن سىزىپ پۈتتۈرۈۋېلىش كېرەك.

سىزىش ئوي-پىد- كىرى كۆڭۈلدە پىشىپ يېتىلگەندىن كېيىن، جىددىي سىزىش كېرەك.

جۇڭگوچە رەسىم سىزىشتىن ئىلگىرى قانداق قورال، ماتېرىياللارنى تەييارلاش كېرەك؟

ئۇچى قاتتىق يۇڭ قەلەم سىزىشقا ئىشلىتىلىدۇ.

قاتتىق - يۇمشاقلىقى ئوتتۇراھال قەلەمدە خەت يازغىلىمۇ، سىزىق سىزىغىلىمۇ بولىدۇ.

ئۇچى يۇمشاق يۇڭ قەلەم رەڭ بېرىشكە ۋە پەردازلاشقا ئىشلىتىلىدۇ.

ماي بويلاق رەسىم سىزىش

ماي بويلاق سىزىلغان رەسىم ماي بويلاق رەسىم دەپ ئاتىلىدۇ. ئۇ تېگى بىر ياقلىق قىلىشتىن ئۆتكەن رەخت، قەغەز ياكى ياغاچ تاختا قاتارلىق ماتېرىياللارغا سىزىلىدۇ. ماي بويلاق رەسىم رەڭدار، تۇيغۇغا باي، كۈچلۈك ئىپادىلەش كۈچىگە ئىگە بولىدۇ. ماي بويلاق رەسىمنى ناھايىتى ئەينەن قىلىپ سىزىشقىمۇ، ئىنتايىن ئابىستراكت قىلىپ سىزىشقىمۇ بولىدۇ.

تېپىپ بېقىڭا، مەن كىم؟

مەن ئىتالىيىدىكى فىلورىنسىيىنىڭ ۋېنچى تارىخىدا توغۇلغان، مەن سىزغا «مۇنالىزا» ناملىق رەسىمنىڭ دۇنيادا داڭقى بار. كىشىلەر يەنە مېنى ھەيكەلنىڭ ماتېماتىكا، ئاناتومىيە، بىناكارلىق، ئاسترونومىيە، زوئولوگىيە، بىئولوگىيە ۋە قۇرۇلۇش تېخنىكىلىرىنىمۇ چوڭقۇر تەتقىق قىلغان، مۇزىكىدىنمۇ خەۋىرى بار، دېيىشىدۇ. مېنىڭ كىملىكىمنى بىلەلدىڭىزمۇ؟

رەسىم سىزىشتىن ئىلگىرى رەسىم رەختىگە قاتلاملىق بىر قەۋەت بويلاق بېرىلىدۇ.

رەسىم تەڭلىكىنى ئىشلەش

رەختكە، قەغەزگە ياكى ياغاچ تاختىغا ماي بويلاق رەسىم سىزىشتىن ئىلگىرى رەسىم تەڭلىكىگە ياخشى ئىشلەش كېرەك، شۇنداق قىلغاندىلا رەسىم ئاندىن پارىقراق، جۇلالىق بولىدۇ. رەسىم تەڭلىكىنى ئىشلەشتە ئاساسلىقى يېلىم ياساش، يېلىم بېرىش، پاتلاش ۋە سىلىقلاش قاتارلىق قەدەم-باسقۇچلارنى ئورۇنداش لازىم.

يەلپۈگۈچسىمان رەڭ تەڭ- شەش قەلئىچى بېرىلگەن رەڭلەرنى سۇسلاشتۇرۇپ، تەدرىجىي ئۆز-گىرىپ بارىدىغان رەڭ تۈسىنى ھاسىل قىلىشقا ئىشلىتىلىدۇ.

① توشقان تېرىسى يېلىمى، ئاق يېلىم ياكى باشقا ماي سىڭدۈرمەيدىغان ماتېرىياللاردىن تەڭلىك يېلىمى تەييارلىنىدۇ.

② يېلىم تەڭلىك ئۈستىگە چوتكا بىلەن بىر يۆنىلىشتە نېپىز قىلىپ سۈركىلىدۇ، ئۇنىڭ ئۈستىگە تەڭلىك رېڭى بېرىلىدۇ، يېلىم ۋىرەڭ تەكشى بېرىلىشى لازىم.

ھەرخىل قەلەملەرنىڭ ئوخشاش بولمىغان رولى بار، بەزىلىرى رەسىمنىڭ دەسلەپكى نۇسخىسىنى سىزىشقا ئىشلىتىلسە، بەزىلىرى تەپسىلاتلارنى ئىنچىكىلەپ ئىشلەشكە ئىشلىتىلىدۇ.

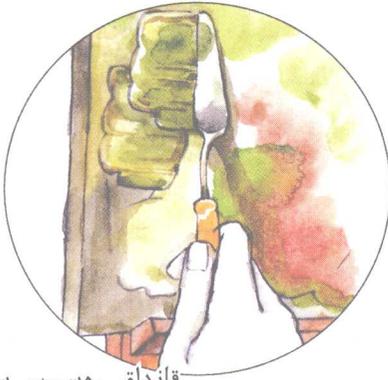
ماي بويلاق رەسىم تەڭلىكىنى ئىشلەش جەريانى

ماي بويلاق قەلىمى

ماي بويلاق قەلىمى ماي بويلاق رەسىم سىزىشنىڭ مۇھىم قورالى. ئۇنىڭ ئۇچى ئادەتتە ھايۋان يايلى، نۇكى ياكى بىرىكمە تاللىق ماتېرىيالدىن ياسىلىدۇ. شەكلى ۋە چوڭ-كىچىكلىكى ئوخشاش بولمىغان قەلەملەردە رەڭگارەڭ بويقلارنى ئىشلىتىپ، گۈزەل دۇنيانى تەسۋىرلەپ بەرگىلى بولىدۇ.

③ ماي بويلاق رەسىم رەختى بۇزىنىڭ تەكشى بولۇشىغا كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن، بىر قەۋەت رەڭ بېرىلىپ بولغاندىن كېيىن، قۇم قەغەز بىلەن سىلىقلىنىدۇ.

رەڭ تەڭشەش پىچىقىنىڭ ئۇچى بىلەن رەسىم تۈجۈپىلەپ پەردازلىنىدۇ، پىچاقنىڭ ياپىلاق يۈزى ئارقىلىق رەسىم يۈزى سىلىقلىنىدۇ، تۈزلىنىدۇ.

كۆپ خىل ئىقتىدارلىق رەڭ تەڭشەش پىچىقى

رەڭ تەڭشەش پىچىقى ماي بويلاق رەسىم سىزىشنىڭ ئەڭ ياراملىق قورالى بولۇپ، ئۇنىڭدىن پايدىلىنىپ، نۇرغۇن خىزمەتلەرنى تاماملىغىلى بولىدۇ. ئالايلىق، رەڭ تەڭشەش تاختىسىدا رەڭ تەڭشەش، رەڭ تەڭشەش تاختىسىنى قىرىپ تازىلاش، رەسىم يۈزىگە رەڭلەرنى ئاشۇرۇش ۋە ئۆزگەرتىش؛ ئەڭ قالتىس يېرى شۇكى، رەسىم خاتا سىزىلىپ قالغان بولسا، ئۇنى رەڭ تەڭشەش پىچىقى بىلەن بىراقلا قىرىپ چىقىرىۋېتىپ، ئۇنىڭغا قايتا رەڭ بەرسىلا بولىدۇ.

قانداق رەسىم سىزىشتىن قەتئىينەزەر قالدى بىلەن رەسىم تەكلىمىنى قىلىش كېرەك.

ئاپتاپپەرەس سىزىشنى ئۆ-
گىنىشتە ئىشنى تەقلىد قىلىپ
سىزىشتىن باشلاش كېرەك.

ماي بويلاق رەسىم سىزىشتا ئالدى بىلەن ئوبدان پىلانلاپ، نېمىنى سىزىش، قانداق سىزىشنى تاللىۋېلىش كېرەك، ئاندىن كېيىن يەنە ئۇنىڭ قۇرۇلمىسى، ئورۇنلاشتۇرۇلىشىنى ئوب-
دان بىر تەرەپ قىلىش كېرەك.

رەسىم سىزىغاندا نۇر، رەڭ ۋە كومپوزىتسىيەنىڭ مۇناسىۋىتىگە دىققەت قىلىش لازىم.

سۇدىن قورقمايدىغان ماي بويلاق

ماي بويلاق رەسىم سىزىشقا ئىشلىتىلىدىغان بويلاق ماتېرىيالى ماي بويلاق دەپ ئاتىلىدۇ، ئۇ بويلاق بىلەن ئۆسۈملۈكلەر مېيىنى ئارىلاشتۇرۇپ ياسىلىدۇ. ماي بويلاق ئوچۇق، جۇلالىق بولۇپ ئۈستىلەپ سۈركەشكە بولىدۇ. سۇدىن قورقمايدۇ، ئۇزۇن ساقلانسىمۇ رەڭگى ئۆگمەيدۇ.

كىچىك رەڭ تەڭشەش قۇتسى
رەڭ تەڭشەش تاختىسى ئۈستىگە
قويۇپ ئىشلىتىشكە ئەپلىك.

رەڭ تەڭشەش مېيى
بويلاقلارنى سۇيۇقلاشتۇرۇشقا
ئىشلىتىلىدۇ.

ماي بويلاق
رەسىمنىڭ بويلاقلىرى

يۇڭ قەلەمدە خەت يېزىش

يۇڭ قەلەمدە خەت يېزىش جۇڭگونىڭ ئالاھىدە خەتتاتلىق سەنئىتى بولۇپ، ئۇنىڭدا خەتنىڭ قۇرۇلمىسىغا، قەلەم ۋە سىياھ ئىشلىتىشىگە ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىلدى. موي قەلەمدە خەت يېزىشنى ئۆگەنگۈچىلەر ئالدى بىلەن ئاساسىي قەلەم ئىشلىتىش ئۇسۇلىنى ئوبدان مەشىق قىلىشى، ئاندىن ئۆلگە خەتلەرگە قاراپ خەتنىڭ قۇرۇلمىسىنى، ئورۇنلاشتۇرۇشنى ئۆگىنىشى لازىم.

يۇڭ قەلەم ھايۋانلارنىڭ مويى ياكى ئادەمنىڭ چېچىدىن ياسىلىدۇ. بۇنىڭ ئىچىدە بۆرە تۈكى، ئاغمىغاننىڭ قۇيرۇقىدىن ياسالغان قەلەملەر دائىم ئىشلىتىدۇ.

ئوبدان يۇڭ قەلەمنىڭ دەستىسى يومۇلاق ۋە تۈز، يۇڭى رەڭلىك، يۇمشاق، سىلىق، ئۇچى ئۇچلۇق بولىدۇ.

شۈەنجى قەغىزى يۇمشاق، ئەۋرىشىم، ئاپئاق، سىلىق بولۇپ پۇرلىشىۋالمايدۇ، تۈكلىشىپ قالمايدۇ، قاتلىنىشتىن قورقمايدۇ، ئۇزۇنچىرە رەڭگى ئۆگمەيدۇ، ساقلاشقا ئەپلىك. ئۇ ھۆسنخەت يېزىش، جۇڭگوچە رەسىم سىزىشقا تازا باب كېلىدۇ.

ئەدىبلەرنىڭ تۆت گۆھىرى

خەتتاتلىققا، جۇڭگوچە رەسىم سىزىشقا كېرەكلىك يۇڭ قەلەم، سىياھ، قەغەز، سىياھدان «ئەدىبلەرنىڭ تۆت گۆھىرى» دەپ ئاتىلىدۇ. بۇلارنىڭ ئەڭ داڭلىقلىرى جېجياڭ خۇجۇ ۋىلايىتىنىڭ يۇڭ قەلىمى، ئەنخۇينىڭ سىياھىسى، گۇاڭدوڭنىڭ جاۋچىڭ شەھىرىدىن چىقىدىغان سىياھدان، ئەنخۇينىڭ شۈەنجىڭ شەھىرىدىن چىقىدىغان شۈەنجى قەغىزىدۇر.

خەتنى رۇس ئولتۇرۇپ، دىققەتنى مەركەزلەشتۈرۈپ يېزىش كېرەك.

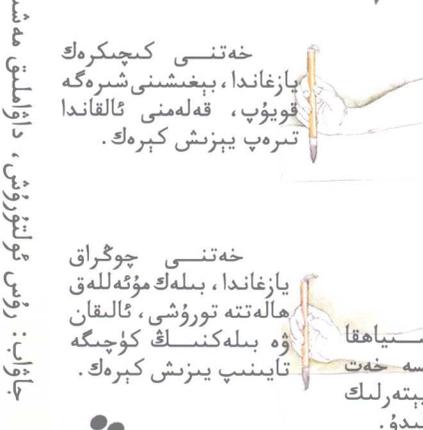
سىياھ ئەزگەندە، قول بارماقلىرى بىلەن سىياھ كومىلىچىنى قىسىپ، كۈچىنى مۇۋاپىق ئىشلىتىپ، سائەت ئىستىرېلكىسىنىڭ مېڭىش يۆنىلىشىدە بىر خىل تېزلىكتە ئالدى-ئارقىغا چۆرگىلىتىپ ئېزىش كېرەك، شۇنداق قىلغاندىلا قويۇقلىقى مۇۋاپىق سىياھ تەييارلىغىلى بولىدۇ.

سىياھنى ئىشلىتىشكە توغرا كەلگەندە ئېزىش، ئىشلىتىپ بولغاندىن كېيىن سىياھ قۇتىسىغا سېلىپ قويۇش كېرەك.

ئاق قەغەزگە خەت يازغاندا قويۇق سىياھ ئىشلىتىشكە بولىدۇ.

تاش سىياھدان

يۇڭ قەلەم سىياھقا چوڭراق چىلىنىپ كەتسە خەت يازغاندا بولغۇپ قويىدۇ، يېتەرلىك چىلانمىسا خەت كەمتۈك بولۇپ قالىدۇ.

晦菴先生朱文公韓文考異序

為獨出更讀

蔡仲春海筆

كتاب تولى بىلىكى

سياه نۆكچىسى
رەڭلىك قەغەزگە خەت يازغاندا سۇسراق سىياھ ئىشلىتىشكە بولىدۇ.
يۇڭ قەلەم جازىسى
قول بېغىشى
ئالغان تۆۋەن بىلەك جەينەك
يۇقىرى بىلەك
يۇڭ قەلەم تۇتقاندا، كۈچنى بەش بارماققا بېغىش كېرەك.
خەتنى كىچىكرەك يازغاندا، بېغىشىنى شىرەگە قويۇپ، قەلەمنى ئالغاندا تىرەپ يېزىش كېرەك.
خەتنى چوڭراق يازغاندا، بىلەك مۇئەللىق ھالەتتە تورۇشى، ئالغان ۋە بىلەكنىڭ كۈچىگە تايىنىپ يېزىش كېرەك.

“يۇڭزى” (永字) خېتى سەككىز بۆلەكلىك خەت يېزىش ئۇسۇلى

يۇڭ قەلەمدە خەت يازغاندا، خەت يېزىشنى باشلاش، داۋاملاشتۇرۇش، قەلەمنى توختىتىش يېزىش ئۇسۇلى دېيىلىدۇ. “يۇڭزى” سەككىز بۆلەكلىك خەت يېزىش ئۇسۇلى ئەڭ ئاساسىي يېزىش ئۇسۇلى بولۇپ، بۇلار چېكىت، توغرا سىزىق، تىك سىزىق، تىك ئىلمەك، يان قۇيرۇق، ئۇزۇن ياپراق، قىسقا ياپراق، تەتۈر ياپراقتىن ئىبارەت.

كەيشۇ خېتنىڭ قۇرۇلمىسى ناھايىتى مۇۋاپىق، سىزىقلىرى ئېنىق بولۇپ، خەت يېزىشنى مەشىق قىلىشتىكى ئەڭ ياخشى خەت شەكلى.

“يۇڭزى” خېتى سەككىز بۆلەكلىك خەت يېزىش ئۇسۇلى چېكىت (دېيەن)

توغرا سىزىق(خېڭ)

تىك سىزىق(شۇ)

تىك ئىلمەك(گوۋ)

يان قۇيرۇق(تى)

ئۇزۇن ياپراق(چاڭپېي)

قىسقا ياپراق (ئوك)
تەرەپتە، ئوڭدىن سولغا يېزىلىدۇ، (دۈەنپېي).
تەتۈر ياپراق (يۇقىرىدىن تۆۋەنگە قىيىش يېزىلىدۇ) (نا).

يۇڭ قەلەمدە خەت يېزىشنى ئۈگىنىشتە

نەپىلەرگە دىققەت قىلىش كېرەك؟

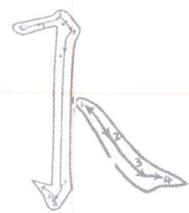
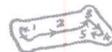
خەتنى توققۇز كاتەككە بۆلۈپ

يېزىش ئۇسۇلى

چاسا كاتەكچىنى توققۇز كىچىك

كاتەكچىگە ئايرىپ خەت يېزىش ئۇسۇلى خەتنى توققۇز كاتەككە بۆلۈپ يېزىش ئۇسۇلى دېيىلىدۇ. بۇ ئۇسۇل يۇڭ قەلەمدە خەت يېزىشنى يېڭى ئۆگەنگۈچىلەرنىڭ خەتنىڭ جايلىشىش ئورنىنى ئېنىق بېكىتىۋېلىشىغا ياردەم بېرىدۇ.

يۇڭ قەلەمدە خەت يازغاندا، خەت سىزىقلىرىنىڭ رەت تەرتىپىگە دىققەت قىلىش، خەتنى باشلاش ۋە ئاخىرلاشتۇرۇشقا تېخىمۇ ئەھمىيەت بېرىش لازىم.

壽春堂記
平延
乙卯嘉
之月東里

中東海徐浩題
法蓮華諸佛之
多寶佛塔證經

خەتنى توققۇز كاتەككە بۆلۈپ يېزىش ئۇسۇلىدىن باشقا، يەنە «田» خېتى شەكىللىك، «米» خېتى شەكىللىك خەت يېزىش ئۇسۇلىمۇ بار.

توققۇز كاتەككە بۆلۈپ يېزىش ئۇسۇلىدا خەت يازغاندا، خەتنىڭ قۇرۇلمىسى ۋە شەكلىگە قاراپ، بۇنىڭ ئىچىدىكى مەلۇم كاتەكتىكى خەتنىڭ چوڭ - كىچىكلىكىنى تەڭشەشكە بولىدۇ.

تەقلىد قىلىپ كۆچۈرۈش

ئالدىنقىلارنىڭ تاش ئابىدىلەرگە يازغان ئۆرنەك خەتلىرىنى تەقلىد قىلىپ كۆچۈرۈپ ئۆگىنىش تەقلىد قىلىپ كۆچۈرۈش دېيىلىدۇ. تەقلىد قىلىپ كۆچۈرۈش يۇڭ قەلەمدە خەت يېزىشنى ئۆگىنىشتە دائىم قوللىنىلىدىغان ئۇسۇل بولۇپ، ئادەتتە كەيشۇ خەت شەكلىنى ئۆگىنىشتىن باشلىنىپ، ئالدى بىلەن تۈرلۈك خەت سىزىقلىرىنىڭ ئۆلچەملىك يېزىلىشى مەشىق قىلىنىدۇ، قول كۆندۈرگەندىن كېيىن باشقا خەت شەكىللىرى تەقلىد قىلىپ كۆچۈرۈلىدۇ.

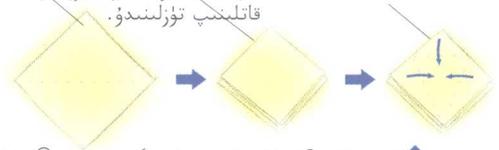
جۇڭگو تۈگۈچى

جۇڭگو تۈگۈچى رەڭلىك يىپەك لىنتىدىن توقۇلدىغان بىزەك بولۇپ، بىرنەچچە تۈگۈچىدىن تەركىب تاپىدۇ. تۈگۈچىنىڭ يۇقىرى-تۆۋەن، ئوڭ-سول تەرەپلىرى بىر-بىرىگە سىمىتىرىك بولۇپ قويۇق جۇڭگوچە پۇراققا ئىگە، شۇڭا ئۇ جۇڭگو تۈگۈچى دەپ ئاتىلىدۇ.

قەغەز تۇرنا ياساشنىڭ قەدەم-باسقۇچلىرى

① ئوڭ-سول بۇرجەكلىرى ئارقىغا قاتلىنىدۇ، ئاندىن ئىچىگە ئۇرۇلىدۇ، يۇقىرىقى بۇرجەك ئىچىگە قارىتىپ قاتلىنىدۇ.

② قەغەزنىڭ بۇرجەكلىرى بۇرجەككە، يان تەرىپى يان تەرەپكە جۈپلەپ قاتلىنىدۇ، ئاندىن قەغەزنىڭ ئوتتۇرا نۇقتىسى چىمداپ توتۇلۇپ، ئىچىگە قارىتىپ جۈپلەپ قاتلىنىپ تۈزلىنىدۇ.

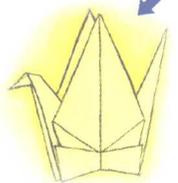

③ يۇقىرىقى بۇرجەكلىرى قاتلانغان ئىزنى بويلاپ، سىرتقا قاتلىنىپ، ئوڭ-سول تەرەپتىكى ئۈچ بۇرجەك ئېچىلىدۇ.

④ تايىتىنقى ئىككى بۇرجەكلىرى ئايرىم-ئايرىم ھالدا يۇقىرىغا قارىتىپ تۈزلىنىدۇ.

⑤ ئوڭ-سول تەرەپتىكى ئۈچ بۇرجەك سىرتقا ئۇرۇلىدۇ.

① تەرەپلىرىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 5 سانتىمېتىر كېلىدىغان بىر ۋاراق قەغەز تەييارلىنىدۇ.

قەغەز قاتلاش ئويۇنى

بىر ۋاراق قەغەزنى قاتلاش، پۈكلەش، كېسىش ۋە تەنۇر ئۇرۇش ئارقىلىق نۇرلۇك شەكىللەرگە كەلتۈرگىلى بولىدۇ، قەغەز قاتلاش ئويۇنى ئادەمنىڭ كۆز، مېڭە، قولىنىڭ ئۆزئارا ماسلىشىش ئىقتىدارىنى چىنىقتۇرىدۇ.

⑤ ھەرىكەتچان بۇرجەكلىرى تۆۋەندىكى يۇقىرىغا قارىتىپ ئۇرۇلىدۇ، ئوتتۇرا سىزىق بويىچە چىڭ بېسىپ تۈزلىنىدۇ.

توقۇلۇپ بولغان تۈگۈچ

⑥ قورسىقى يۇڭلەپ كۆپتۈرۈلۈپ ياكى تارتىپ كۆپتۈرۈلۈپ، ئاندىن رەڭ بېرىلسا قەغەز تۇرنا پۈتۈپ چىقىدۇ.

چاپلىما رەسىم

كېرەكسىز گېزىت، لاتا، قۇلۇزە قېپى، ياغاچ پارچىسى قاتارلىق كۆپ خىل ماتېرىياللارنى كېسىپ، پارچىلاپ، ئۆزىمىزنىڭ ئويلىغىنى بويىچە يىڭىۋاشتىن قۇراشتۇرۇپ چاپلىساقلا، ئۇنىڭدىن بىر يېڭى ھاسىل بىلەن بولىدۇ، بۇنىڭدا ھەم ماتېرىيالنى تەجەپ قالغىلى، ھەم يېڭى مەزمۇنى ئىپادىلىگىلى بولىدۇ.

⑦ سول تەرەپتىكى بۇرجەكنى تۆۋەنگە قاتلاپ بىر كىچىك ئۈچ چىقىرىلىدۇ، ئاندىن ئۇنى يەنە قاتلاپ ئىككى چوڭ ئۈچ بۇرجەك ھاسىل قىلىنىدۇ.

باللار چاپلىما رەسىمى — يەلكەنلىك كېمە (ۋاڭ شىجى چاپلىغان، ئوغۇل)

⑧ لاي پىشۇرۇش مەشىقى: لايىنى كۈچ بىلەن ئەپلەپ، ئۇنىڭدىكى ھاۋانى سىقىپ چىقىرىش كېرەك.

چاپلىما رەسىم ئىشلەش ئۈچۈن، ئالدى بىلەن ياسىماقچى بولغان شەكىلنىڭ رەسىمىنى سىزىۋالىمىز. ئاندىن ئۇنى كېسىۋېلىپ، مۇۋاپىق ئورۇنغا چاپلىساقلا بولىدۇ.

توقۇش ئۇسۇلى 1

توقۇش ئۇسۇلى 2

يىپەك لىنتە بىلەن ئۇچىنى ئۇلاپ مۇقىملاشتۇرۇپ، ئاندىن ئۇنى يەنە قازراق بېزەش لازىم.

قىسقىچ

يىڭىنىمىخ

قايچا بىلەن ئۆزىمىز خالىغان شەكىلنى كېسىپ چىقىرايمىز.

ھەرخىل رەڭلىك قەغەز

قوش يۈزلۈك بېلاستېر

كۇلالچىلىق سەنئىتى

لاي، ساپال لېيى قاتارلىقلاردىن تۇرلۇك شەكىللەردىكى ھۈنەر-سەنئەت بۇيۇملىرىنى ياساش ناھايىتى مەنلىك بىر ئىش. ئۇنى ياساشتا لايىنى ئەيلەپ پىشۇرۇش، سوزۇش، شەكىلگە كەلتۈرۈش، سىرلاش، خۇمداندا پىشۇرۇش قاتارلىق قەدەم-باسقۇچلارنى بېسىپ ئۆتۈش كېرەك.

ئۆزىمىز قول سېلىپ ئىشلەپ باقايلى

تۇرمۇشنىڭ ھەممىلا يېرىگە گۈزەللىك مۇجەسسەملەشكەن. سىز ئادەتتە تۇرمۇشنى دىققەت بىلەن كۆزىتىدىغان، كۆڭۈل قويۇپ ماتېرىيال توپلايدىغان، يەنە ئۇلارنى ئەپچىللىك بىلەن پىششىقلاپ ئىشلەيدىغان بولسىڭىزلا، ئوماققىنە بىر بۇيۇم خۇددى جېنى باردەكلا ئالدىڭىزدا پەيدا بولىدۇ. قېنى تېزراق سىناپ باقماسىز!

ئادەم ياكى ھايۋاننىڭ بېشى، گەۋدىسى، پۇت-قولى قاتارلىقلارنىڭ ئايرىم-ئايرىم قېلىپىنى ياساپ چىقىپ، ئىچىگە ساپال لېيىنى چىڭداپ قۇيۇپ چىققاندىن كېيىن، ئۇلارنى ئوبدان قوراشتۇرۇپ، چاپلاپ چىقىسلا مۇكەممەل ئادەم ياكى ھايۋان ئوبرازىنى ھاسىل قىلغىلى بولىدۇ.

④ خۇمداندا پىشۇرساقلا، ئەسەر تەييار بولىدۇ.

⑥ ياساپ شەكىلگە كىرگۈزۈلگەن، قۇرۇتۇلغان ساپال بۇيۇمغا سىر بېرىلىدۇ.

② سوزۇش: ئەيلەپ پىشۇرۇلغان لاي لاي پىشۇرۇش ماشىنىسى ئۈستىگە قويۇلىدۇ. ماشىنا ھەرىكەتلەنگەندىن كېيىن، لاي پارچىسى ئىككى قوللاپ يۇقىرى-تۆۋەن سىلىنىپ سوزۇلىدۇ.

ئاسما سېۋەت ياساش

ئۆيىنى سەرەمجانلاشتۇرغاندا، ئۆزىمىز قول سېلىپ گۈل تەشتە كلىرىنى ئېسىپ قويدىغان ئاسما سېۋەت ياسىساق بولىدۇ، ئۇ ئۆيىمىزگە ياكى بالىكونىمىزغا ھاياتىي كۈچ ۋە گۈزەللىك تۇيغۇسى ئاتا قىلىدۇ.

⑥ گۈل تەشتىكىنى ئاسما سېۋەتكە سېلىپ، ئاندىن بىر تۈگۈچ تۈگۈپ، ئۇنى ئېسىپ قويساقلا بولىدۇ.

⑤ بىر-بىرىگە يېقىن ئىككى تۈگۈچنى يەنە ئىككى ئالغا ئايرىش ھەم ئىككىسىنىڭ ئۇزۇنلىقى تەڭ چايدا يەنە تۈگۈچ تۈگۈش، تۈگۈچنى تاكى گۈل تەشتىكىنىڭ گىرۋىكىگە توغرا كېلىدىغان جايغىچە تۈگۈش لازىم.

④ شوپىنى يەنە ئىككى تېلىنى بىر گۈرۈپپا قىلىپ، بەش يۈنۈلىشكە ئايرىپ، تەشتەكنىڭ گىرۋىكىگە كەلگەندە تۈگۈچ قىلىپ تۈگىمىز.

تامدىكى رەسىم پۈتۈن ئۆينىڭ كەيپىياتىغا ماس كېلىشى لازىم.

ئۇيۇنچۇق ماشىنا ۋە دۇربۇن كىچىك خوجايىنىڭ ھەۋسىنى نامايەن قىلىپ بېرىدۇ.

جۇلالىق قىزىل ۋە سېرىق رەڭ كىچىك خوجايىنىڭ شوخ-ئوچۇق مېجەزىنى گەۋدىلەندۈرىدۇ.

② ئىككى مېتىر ئۇزۇنلۇقتىكى بەش تال شوپىنى ئايرىم-ئايرىم تەڭ قاتلاپ، بىرلەشتۈرۈپ باغلاپ تۈگۈچ تۈگىمىز.

① بىر تەشتەك ۋە ئازراق شوپنا تەييارلايمىز.

ھۇجرىمىزنى سەرەمجانلاشتۇرايلى

ھۇجرىمىزنى ئۆزىمىز قول سېلىپ سەرەمجانلاشتۇرساق، تەسەۋۋۇر قىلغىنى ئىقتىدارىمىزنى جارى قىلدۇرۇپ، قىزىقىش تەلپىمىزنى قاندۇرالايمىز ۋە قول سېلىپ قىشلاشنى ئىقتىدارىمىزنى چىنىقتۇرالايمىز. ئۆي جاھازىلىرى، دېرىزە پەردىسى ۋە كارىۋات ياپقۇچىلارنى ئۆزىمىز ياقىتۇرىدىغان رەڭلەردە سەرەمجانلاشتۇرساق، تام ۋە شىرەلەرنى كىچىك بۇيۇملار بىلەن زىننەتلىشەك، كۈندىلىك بۇيۇملارنى ئىشكاپ، ساندۇقلارغا سېلىپ ساقلىساق، ھۇجرىمىز تېخىمۇ ئازادە، ئىشلىتىشكە تېخىمۇ قولاي، خاسلىققا ئىگە، گۈزەللىك تۇيغۇسىغا تېخىمۇ باي بولىدۇ.

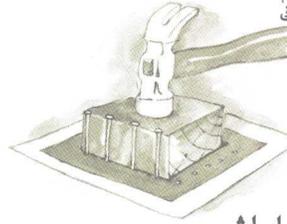
بوشلۇقتىن تولۇق پايدىلانغاندا، ئاستىدا ئولتۇرۇپ ئۆگىنىش قىلغىلى، ئۈستىدە ئۇخلىغىلى بولىدۇ.

چوڭ-كىچىك تارتىملىرى بار ئىشكاپقا ئۇششاق-چۈششەك نەرسىلەرنى يىغىپ سېلىپ قويساق، ئۆيىمىز ناھايىتى رەڭلىك، پاكىز كۆرۈنىدۇ.

ئۆيۈمنى گۈزەللەشتۈرۈمەن

تۇرمۇشىمىز گۈزەللىككە مۇھتاج. ئۆزىمىز قول سېلىپ ئىشلەپ، ئۆگەنگەن گۈزەل - سەنئەت بىلىملىرىدىن پايدىلىنىپ، ئۇششاق بۇيۇملارنى ياساپ، ھۇجرا ئۆيىمىزگە تىزىپ قويساق، بۇ يالغۇز قەلبىمىزنىلا ئەمەس، بەلكى يەنە ئائىلىمىزنىمۇ گۈزەللەشتۈرۈپ تېخىمۇ ئازادە، تېخىمۇ ئىللىق قىلىدۇ.

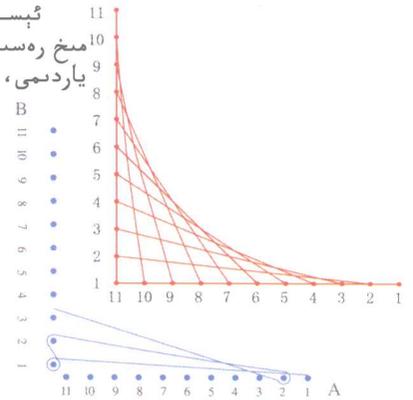
ئېسىڭىزدە بولسۇن، تۇنجى قېتىم مىخ رەسىم ئىشلىگەندە، ئۇنى چوڭلارنىڭ ياردىمى، يېتەكچىلىكى ئارىسىدا ئىشلەيمىز.

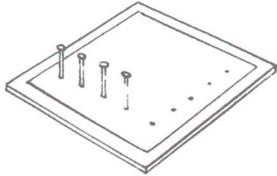
③ مىخلارنى تەڭ ئېگىزلىكتە قېقىش ئۈچۈن، بىر پارچە ياغاچنى ئۆلچەم قىلىۋالىمىز.

مىخ رەسىم ياساش

زىننەت مىخى، شوپنا ۋە ياغاچ تاختايدىن ياسالغان رەسىم مىخ رەسىم دېيىلىدۇ. مىخ رەسىم ئۆزگىچە پۇراققا ئىگە بولۇپ، ئىشلەش، ئۆگەنمەك ناھايىتى ئاسان. ئۆزىمىز قول سېلىپ مىخ رەسىم ياساساق، ئىجادىيەت خۇشاللىقىدىن تولۇق بەھرىمان بولالايمىز.

② ئاندىن چېرتىۋىرغا ئاساسەن، چوڭ باشلىق مىخنى رىتى بويىچە ياغاچ تاختايغا قاقىمىز.

① مىخ رەسىم ياساش ئۈچۈن ئالدى بىلەن چېرتىۋىرنى ئوبدان سىزىۋېلىش كېرەك.

يېشىل ئۆسۈملۈكلەرنى ئۆيگە تىزىپ قويساق، ئۆيىمىزگە جۇشقۇن كەيپىيات بەخش ئېتىدۇ، شۇنداقلا ئۆيىمىزنىڭ ھاۋاسىنىمۇ ساپلاشتۇرىدۇ.

بۇ يەرگە ئالتۇن بېلىق باقىدىغان ئەينەك قاچىنى قويساق ئۆيىمىز ھاياتىي كۈچكە تولدۇ.

ئۆيىنىڭ قۇرۇلمىسىغا قاراپ، ئۆي جاھازىلىرىنى مۇۋاپىق سەرەمجانلاشتۇرۇش لازىم.

توسۇق ئاتلاپ يۈگۈرۈش مۇسابىقىسىدە ئەرلەرنىڭ 110 مېتىرغا، 400 مېتىرغا؛ ئاياللارنىڭ 100 مېتىرغا، 400 مېتىرغا يۈگۈرۈش تۈرلىرى بار.

يېنىك ئاتلىتكا

يېنىك ئاتلىتكا ھەرىكىتى يورغىلاپ مېڭىش، يۈگۈرۈش، سەكرەش، ئېتىش ھەرىكىتى بولۇپ، «تەنھەرىكەتنىڭ ئاساسىي» دېيىلىدۇ. ئۇ كىشىلەر ئۈمۈمىيۈزلۈك قاتنىشىدىغان تەنھەرىكەت تۈرى. يېنىك ئاتلىتكا مۇسابىقىسى ئېتىش، سەكرەش مۇسابىقىسى، يۈگۈرۈش مۇسابىقىسى، ئۈمۈمىي مابارەت مۇسابىقىسى قاتارلىق جەمئىي 40 نەچچە يەككە تۈرنى مۇسابىقىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

يۈگۈرۈش مۇسابىقىسى

يۈگۈرۈش مۇسابىقىسىدە نەتىجە ۋاقتىغا قاراپ ھېسابلىنىدۇ. ئۇ يورغىلاپ مېڭىش، يۈگۈرۈشتىن ئىبارەت ئىككى چوڭ تۈرگە بۆلىنىدۇ. يورغىلاپ مېڭىش مەيدان مۇسابىقىسى ۋە تاشيول مۇسابىقىسى قاتارلىق ئىككى تۈرگە ئايرىلىدۇ. يۈگۈرۈش مۇسابىقىسى قىسقا يۈگۈرۈش مۇسابىقىسى، ئوتتۇراھال مۇسابىقىلىق يۈگۈرۈش مۇسابىقىسى، ئۇزۇنغا يۈگۈرۈش مۇسابىقىسى ۋە توسۇق ئاتلاپ يۈگۈرۈش مۇسابىقىسى، كۈچ ئۇلاپ يۈگۈرۈش مۇسابىقىسى، توسالغۇلۇق يۈگۈرۈش مۇسابىقىسى قاتارلىقلارغا بۆلىنىدۇ.

يۈگۈرۈش مۇسابىقىسىدە 100 مېتىرغا، 200 مېتىرغا، 400 مېتىرغا قىسقا يۈگۈرۈش: 800 مېتىرغا، 1500 مېتىرغا ئوتتۇراھال مۇسابىقىلىق يۈگۈرۈش ۋە 3000 مېتىرغا، 5000 مېتىرغا، 10000 مېتىرغا ئۇزۇنغا يۈگۈرۈش قاتارلىق مۇسابىقە تۈرلىرى بار.

زەنجىرلىك توپ ئېتىش

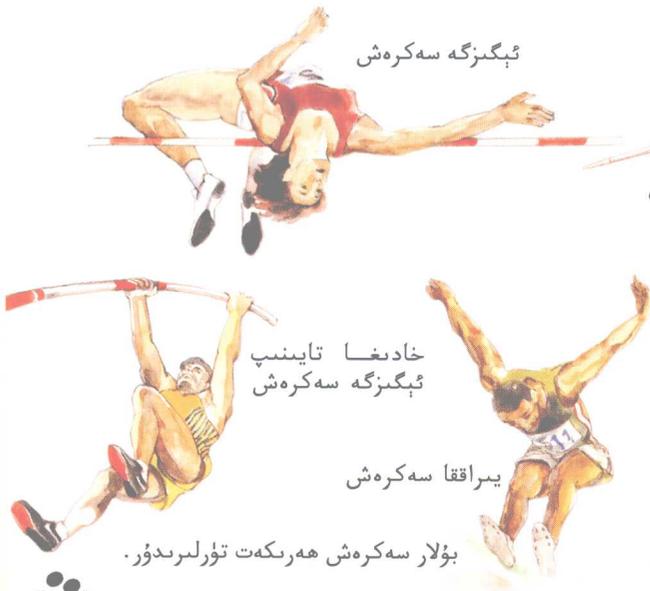
نەيزە ئېتىش

چويۇن توپ ئېتىش

دېسكا ئېتىش

بۇلار يىراققا ئېتىش ھەرىكىتى تۈرلىرىدۇر.

ئېگىزگە سەكرەش

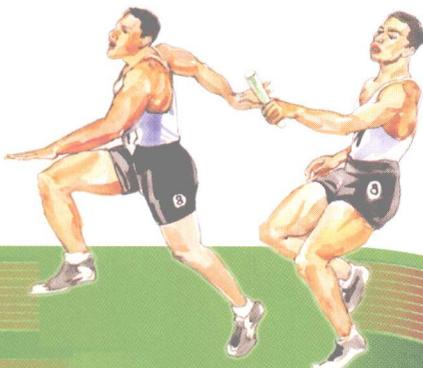
خادىغا تايىنىپ ئېگىزگە سەكرەش

يىراققا سەكرەش

بۇلار سەكرەش ھەرىكەت تۈرلىرىدۇر.

ئېتىش، سەكرەش مۇسابىقىسى

ئېتىش، سەكرەش مۇسابىقىسىدە نەتىجە ئېگىزلىكىگە ۋە يىراقلىقىغا قاراپ ھېسابلىنىدۇ. ئېگىزگە سەكرەش، خادىغا تايىنىپ ئېگىزگە سەكرەش، يىراققا سەكرەش، ئۈچ دەرىجىلىك يىراققا سەكرەش ۋە چويۇن توپ ئېتىش، نەيزە ئېتىش، دېسكا ئېتىش، زەنجىرلىك توپ ئېتىش قاتارلىقلار ئېتىش، سەكرەش مۇسابىقىسى تۈرلىرى ھېسابلىنىدۇ.

كۈچ ئۇلاپ يۈگۈرۈش مۇسابىقىسىدە 4×400 مېتىرغا، 4×200 مېتىرغا، 4×400 مېتىرغا، 4×800 مېتىرغا يۈگۈرۈش تۈرلىرى بار. بۇ تۈرلەر كوللېكتىپنىڭ ھەمكارلىشىشى ۋە ماسلىشىشىغا ئېھتىياجلىق.

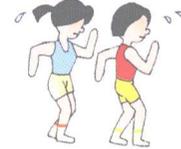
يۈگۈرۈش مۇسابىقىسى تۆۋەندىكى قايسى خىل ھەرىكەت تۈرلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ؟

A. يۈگۈرۈش مۇسابىقىسى

B. دىسكا ئېتىش

C. يورغىلاپ مېڭىش

2004-يىلى ئافىنادا ئۆتكۈزۈلگەن ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىدە، 20 ياشلىق شەندۇڭلۇق قىز ئىنىڭ جۇنيا 30 مىنۇت 24 سېكۇنت 36 دەقىقىلىق نەتىجە بىلەن ئاياللارنىڭ 10000 مېتىرغا يۈگۈرۈش مۇسابىقىسىدە ئالتۇن مېدالغا ئېرىشتى.

ليۇشياڭ ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ 110 مېتىرغا توسۇق ئاتلاپ يۈگۈرۈش مۇسابىقىسىدە ئالتۇن مېدالغا ئېرىشكەندىن كېيىن، ھاياجانلانغان ھالدا جۇڭگونىڭ دۆلەت بايرىقىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ غەلبە شاتلىقىنى ئىزھار قىلدى.

يەل تاپان ليۇشياڭ

ليۇشياڭ 1983-يىلى 7-ئاينىڭ 13-كۈنى شاڭخەيدە تۇغۇلغان. بونىنىڭ ئېگىزلىكى 1.88 مېتىر. 2004-يىلى ئافىنادا ئۆتكۈزۈلگەن ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىدە، ئۇ 12 سېكۇنت 91 دەقىقىلىق نەتىجە بىلەن ئەرلەرنىڭ 110 مېتىرغا توسۇق ئاتلاپ يۈگۈرۈش مۇسابىقىسىدە ئالتۇن مېدال ئېلىپ، جۇڭگولۇق ئەر ماھىرلارنىڭ ئولىمپىك مۇسابىقىسى يېنىك ئاتلىپتۇرۇدىكى نۆل سەۋىيىسىنى بۇزۇپ تاشلىدى. بۇ نەتىجە ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ رېكورتىنى بۇزۇپ تاشلاپ، دۇنيا رېكورتىغا تەڭلەشتى، بۇ بىر قېتىملىق تارىخىي غەلبە.

پۇتبول شاھى پىلى

2002- يىلى پىلى پۇتبول مەيدانىغا چۈشمىدى، بىراق، ئۇ پۇتبول ھەرىكىتىگە يەنىلا كۆڭۈل بۆلۈپ كەلدى. رەسمىدە: ئۇ ياپونىيىدە ئۆتكۈزۈلگەن 17- نۆۋەتلىك دۇنيا پۇت- بول لوڭقىسىنى تالىشىش مۇسابىقىسىنىڭ ئەڭ ياخشى سەپ شەكلى كاندىداتلىرىنىڭ ئىسمىلىكىنى جاكارلىماقتا.

پىلى برازىلىيىنىڭ مۇنەۋۋەر پۇتبولچىسى. ئۇ 18 يېشىدا دۆلەت كوماندىسىغا تاللىنىپ، شۇ يىللا برازىلىيە پۇتبول كوماندىسىنىڭ ئەزاسى سۈپىتىدە برازىلىيىنىڭ تۇنجى دۇنيا چىمپىيونلىقىغا ئېرىشىشىگە ئالاھىدە تۆھپە قوشقان. ئۇنىڭ تېخنىكىسى يۇقىرى، تاكتىكىسى جانلىق بولۇپ، توسالغۇلارنى بۆسۈپ ئۆتۈپ توپ كىرگۈزۈشكە ئۇستا، شۇنداقلا كوماندا ئەزالىرى بىلەن ھەمكارلىشىشقىمۇ ماھىر. ئۇ 20 يىلدا 1363 مەيدان مۇسابىقىگە قاتنىشىپ، 1281 توپ كىرگۈزگەن. ئۇنىڭ تېخنىكىسى ۋە توپ ئويناش ئىستىلىنىڭ دۇنيادا تەسىرى بار.

ھۇجۇمچى، ئوتتۇرا مەيدان ئەزاسى
ھۇجۇمنى تەشكىللەشكە مەسئۇل.

پۇتبول

پۇتبول ھەرىكىتىنىڭ «دۇنيادىكى بىرىنچى تەنتەربىيە ھەرىكىتى» دېگەن نامى بار. بۇ ھەرىكەت دۇنيانىڭ ھەممە جايلىرىغا تارقالغان. «ئەنگىلىيە دەرىجىلىك تاشقىرى پۇتبول كۇلۇبلىرى بىرلەشمە مۇسابىقىسى»، «ئىتالىيە A دەرىجىلىك پۇتبول كۇلۇبلىرى بىرلەشمە مۇسابىقىسى»، «ئىسپانىيە A دەرىجىلىك پۇتبول كۇلۇبلىرى بىرلەشمە مۇسابىقىسى»، «گېرمانىيە A دەرىجىلىك پۇتبول كۇلۇبلىرى بىرلەشمە مۇسابىقىسى»، «فرانسىيە A دەرىجىلىك پۇتبول كۇلۇبلىرى بىرلەشمە مۇسابىقىسى» قاتارلىقلار دۇنيادىكى بەش چوڭ پۇتبول بىرلەشمە مۇسابىقىسى دەپ ئاتىلىدۇ. تۆت يىلدا بىر قېتىم ئۆتكۈزۈلىدىغان دۇنيا پۇتبول لوڭقىسىنى تالىشىش مۇسابىقىسى ۋە ئۆلچىمىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ پۇتبول مۇسابىقىسى زور كۆلەملىك خەلقئارالىق پۇتبول مۇسابىقىسىدۇر.

توپ مەستانىلىرى يۈزلىرىنى بوياپ، ئۆزلىرىنىڭ پۇتبول كوماندىسىنى قوللايدىغانلىقىنى ئىزھار قىلىدۇ.

توپ مەستانىلىرى

ھازىرقى زامان پۇتبول ھەرىكىتىگە تېخىمۇ كۆپ تاماشىبىنلار ئىشتىراك قىلىدىغان بولدى. تاماشىبىنلار ئىچىدە توپ مەستانىلىرى پۇتبولغا پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن بېرىلگۈچىلەر دۇر. ئۇلار مەدەتچىلەر ئەترىتى بولۇپ تەشكىللىنىپ مۇسابىقە مەيدانىدا قىياس- چۇقان كۆتىرىپ، تۈرلۈك شەكىللەر بىلەن ئۆزلىرى ياقىتۇرىدىغان توپ كوماندىلىرى ۋە پۇتبولچىلارنى قوللايدىغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ. توپ مەستانىلىرىنىڭ ئىشتىراك قىلىشى پۇتبول ھەرىكىتىگە تۈرتكە بولماقتا.

پۇتبول مۇسابىقىسى

پۇتبول مۇسابىقىسىدە، توپنى قارشى تەرەپ ۋاراتارغا كۆپ كىرگۈزگەنلەر غەلبە قىلىدۇ، مۇسابىقە ئالدىنقى ۋە كېيىنكى مەيدان مۇسابىقىگە ئايرىپ ئۆتكۈزۈلىدۇ، ھەبىر مەيدان مۇسابىقە 45 مىنۇت داۋام قىلىدۇ، ئارىلىقتا 15 مىنۇت دەم ئېلىش ۋاقتى بولىدۇ. شاللاش مۇسابىقىسىدە 90 مىنۇت ئىچىدە يېڭىش- يېڭىلىش بەلگىلەنمىسە، مۇسابىقە يەنە 30 مىنۇت داۋاملاشتۇرۇلىدۇ. يېڭىش- يېڭىلىش يەنىلا يېڭىشىلمىسە، نۇقتا توپ ئۇرۇش ئارقىلىق بەلگىلىنىدۇ.

بېك مۇداپىئەگە مەسئۇل.

تەپمە پومزەك

پۇتبول قەدىمكى جۇڭگودا «تەپمە پومزەك» دەپ ئاتالغان، بۇ «تېپىپ ئوينايدىغان توپ» دېگەن مەنىنى بىلدۈرەتتى. خەن دەۋرىگە كەلگەندە ھازىرقى توپ مەيدانلىرىغا ئوخشاپ كېتىدىغان، مۇسابىقە ئۆتكۈزۈلىدىغان مەخسۇس توپ مەيدانلىرى بارلىققا كەلگەن. تاڭ، سۇڭ دەۋرىگە كەلگەندە تەپمە توپ ئويناش ئىنتايىن ئەۋج ئالغان. 2004- يىلى خەلقئارا پۇتبولچىلار بىرلەشمىسى پۇتبولنىڭ جۇڭگودا كېلىپ چىققانلىقىنى رەسمىي بېكىتتى.

قارىغاندا، قەدىمكى جۇڭگودىكى تەپمە توپ پائالىيىتى ھازىرقى زاماندىكى پۇتبولغا ئوخشاش جىددىي، كەسكىن ئېلىپ بېرىلمايدىغاندەك قىلىدۇ.

پۇتبولنىڭ سىرتقى قېپى خۇرۇمدىن ئىشلىنىلىدۇ، ئايلانمىسى 68-71 سانتىمېتىر، ئېغىرلىقى 396 - 453 گرام كېلىدۇ. پۇتبول مۇسابىقىسىدە رېپىرنىڭ رۇخسىتىسىز مۇسابىقە توپنى ئالماشتۇرۇشقا بولمايدۇ.

مۇسابىقىگە قاتنىشىدىغان كوماندا ئەزالىرى

پۇتبول مۇسابىقىسىدە ئىككى تەرەپتىن مۇسابىقىگە 11 ئادەم قاتنىشىدۇ. بۇنىڭ ئىچىدە ۋاراتار ۋاراتارنى ساقلاشقا، قالغان ئون ئەزا ئىش تەقسىماتى بويىچە ھۇجۇمچى، ئوتتۇرا مەيدان ئەزاسى، بېك قاتارلىقلارغا ئايرىلىدىغان بولۇپ، ھۇجۇمغا ئۆتۈش، مۇداپىئەلىنىش قاتارلىق ۋەزىپىلەرگە مەسئۇل بولىدۇ. رەسمىي مۇسابىقىدە ھەر بىر كوماندىنىڭ پەقەت ئۈچتىنلا ئادەم ئالماشتۇرۇشقا رۇخسەت قىلىنىدۇ. ئەگەر مۇسابىقىدە، بىر تەرەپنىڭ ئەزالىرى يەتتە ئادەمدىن ئاز بولۇپ قالسا، رېپىر دەرھال مۇسابىقىنى ئاياغلاشتۇرۇپ، قارشى تەرەپنى يەڭدى دەپ، ھۆكۈم چىقىرىدۇ.

ۋاراتار ئەڭ ئاخىرقى مۇداپىئە سەپى بولۇپ، ئۆزىنىڭ جازا توپ رايونىدا توپنى قولى بىلەن تۇتۇشقا ھوقۇقلۇق بىردىنبىر ئادەم.

تۆۋەندىكى ئەھۋاللارنىڭ قايسىلىرى قەستەن قاندىگەر خىلاپلىق قىلىش بولىدۇ؟

A. ئۆزىنىڭ جازا توپ رايونىدا قارشى تەرەپنىڭ ئەزاسىنى سوقۇۋېتىش.

B. قارشى تەرەپنىڭ ئەزاسىنى پۇتلاپ يىقىتىۋېتىش.

C. توپنى قولى بىلەن تۇتۇۋېلىش.

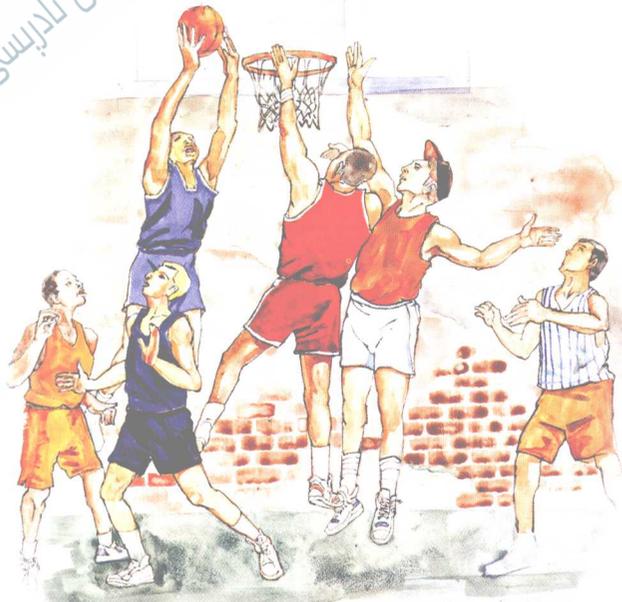

ۋاسكېتبول

ۋاسكېتبول — توپنى شاپتۇل قاچلايدىغان سېۋەتكە ئېتىپ دەل چۈشۈرۈش ئويۇنىدىن كېلىپ چىققان بىرخىل كوللېكتىپ توپ تۈرى، مۇسابىقىلىشىدىغان ئىككى تەرەپ ئۈزۈنچاق چاسا مەيداندا تۈرلۈك تېخنىكا، ماھارەت، تاكتىكىلارنى ئىشقا سېلىپ توپنى گارغا ئېتىپ چۈشۈرىدۇ. يېڭىش - يېڭىلىش ئېرىشكەن نومۇرنىڭ ئاز - كۆپلۈكىگە قاراپ بېكىتىلىدۇ.

«ئۈچ ۋاسكېتبول» يەنە «ئۈچكە قارشى ئۈچ» بولۇپ ۋاسكېتبول مۇسابىقىسى دەپمۇ ئاتىلىدۇ. بۇنداق مۇسابىقىگە ئادەتتە كۈچ-كۈيلەردىكى ئاممىۋى توپ مەيدانلىرىدا ئۆتكۈزۈلىدۇ. ئىككى تەرەپ توپنى مەيداننىڭ يېرىمىدا ئوينىيدۇ. مەيدان كەمبەندىدا تۆت ئادەمدىن تەركىب تاپىدۇ. مەيدانغا ئۈچ ئادەم چىقىدۇ. بىر مەيدان مۇسابىقى ۋاقتى 20 مىنۇت بولىدۇ. ئىككىنچى بىرنەچچە يىلدىن بۇيان مەملىكىتىمىزگە تارقىلىپ كىرگەن بولۇپ، بەزى چوڭ، ئوتتۇرا دەرىجىلىك شەھەرلەردە كۆپ قېتىم مۇسابىقى ئۆتكۈزۈلىدۇ.

ھۇجۇم قىلغان تەرەپ توپنى تىزگىنلەپ تۇرغان بولسا، ئۇنى جەزمەن 24 سېكۇنت ئىچىدە گارغا ئېتىشى لازىم. توپنى ئۈچ نومۇرلۇق سىزىقنىڭ سىرتىدىن ئېتىپ چۈشۈرگەن بولسا ئۈچ نومۇر، ئىچىدە تۇرۇپ ئېتىپ چۈشۈرگەن بولسا ئىككى نومۇر بېرىلىدۇ، جازا توپ ئېتىپ چۈشۈرگەن بولسا بىر نومۇر بېرىلىدۇ.

يان سىزىق

ئۈچ نۇمۇرلۇق سىزىق

مۇسابىقىگە ئىش-لىتىلىدىغان ۋاسكېتبول ئاپپىلىسى رەڭگىدە بولۇپ، ئايلا نىمىسىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 78.75 سانتىمېتىر، ئېغىرلىقى 570-650 گرام بولىدۇ.

باش سىزىق

ۋاسكېتبول مۇسابىقىسى

رەسمىي ۋاسكېتبول مۇسابىقىسىگە ئىككى تەرەپتىن بەشتىن ئادەم مەيدانغا چۈشىدۇ، مۇسابىقى تۆت بۆلەككە بۆلۈنۈپ ئېلىپ بېرىلىدۇ، ھەر بىر بۆلەكنىڭ ۋاقتى 10 مىنۇت بولىدۇ (ئامېرىكىدىكى NBA ۋاسكېتبول بىرلەشمە مۇسابىقىسىنىڭ ھەر بىر بۆلەكى 12 مىنۇت بولىدۇ)، ئەگەر 4-بۆلەك مۇسابىقىگە ئاياغلىشىدىغان ۋاقتتا، ئىككى تەرەپنىڭ ئالغان نومۇرى تەڭ بولۇپ قالغان بولسا مۇسابىقى بەش مىنۇت ئۇزارتىلىدۇ؛ ئەگەر بەننالا تەڭ بولۇپ قالسا، مۇسابىقى يېڭىش-يېڭىلىش بېكىتىلگەنگە قەدەر بەش مىنۇتتىن ئۇزارتىلىدۇ.

ئوتتۇرا چەمبەر

جازا توپ رايونى

ئۈچ سېكۇنتلىق رايون

رەسمىي ۋاسكېتبول مۇسابىقىسى زال ئىچىدىكى مۇنتىزىم مەيداندا ئۆتكۈزۈلىدۇ. توپ مەيداننىڭ ئۇزۇنلۇقى 28 مېتىر، كەڭلىكى 15 مېتىر بولۇپ، ئۇزۇن تەرەپنىڭ سىزىقى يان سىزىق، قىسقا تەرەپنىڭ سىزىقى باش سىزىق، ئىككى يان سىزىقنى تۇتاشتۇرىدىغان ئوتتۇرىدىكى سىزىق ئوتتۇرا سىزىق دەپ ئاتىلىدۇ. مەيداندا يەنە ئوتتۇرا چەمبەر، ئۈچ سېكۇنتلىق رايون، جازا توپ رايونى، ئۈچ نومۇرلۇق سىزىق قاتارلىقلار بار.

FIBA	NBA	
40 مىنۇت	48 مىنۇت	مۇسابىقە ۋاقتى
ئىككى ئادەم	ئۈچ ئادەم	رېبېر سانى
بەش قېتىم	ئالتە قېتىم	توپچىلارنى جازالاپ مەيى- داندىن چىقىرىۋېتىش
مەيدان يېنىدە- كى تىرپىر	مەيدانغا چۈشە- دىغان توپچى	ۋاقىتلىق توختاشنى ئىلتىماس قىلىش

NBA بىلەن FIBA نىڭ مۇسابىقە قائىدىسى جەھەتتە نۇرغۇن پەرقى بار.

NBA ئامېرىكا كەسىپى ۋاسكېتبول بىرلەشمە مۇسابىقىسى- نىڭ ئېنگىلىزچە قىسقارتىپ يېزىلىشى

FIBA خەلقئارالىق ۋاسكېت- بول بىرلەشمىسىنىڭ ئېنگىلىزچە قىسقارتىپ يېزىلىشى

ۋاسكېتبول كوماندىسى ئەزالىرىنىڭ ئىش تەقسىماتى ئوخشاش ئەمەس. بۇنىڭ ئىچىدىكى ئوتتۇرا ھۇجۇمچى مۇسابىقىدە مۇھىم رول ئوينايدۇ. ھۇجۇم قىلىش، مۇداپىئەلىنىش تېخنىكىسى جەھەتتىن ئەتراپلىق يېتىلگەن ياخشى ئوتتۇرا ھۇجۇمچى ھۇجۇمغا ئۆتكەندە ھەم ئوبدان ماسلىشىپ توپنى يەتكۈزۈپ بىرلەيدۇ، ھەم ئۆزى توپنى گارغا چۈشۈرۈپ نومۇر ئالالايدۇ. مۇداپىئەدە تۇرغاندا ھەم رەقەبىدىن مۇداپىئە كۆرەلەيدۇ، ھەم گارنىڭ ئاغزىنى قامال قىلىپ دەل ۋاقتىدا ئورۇن تولدۇرالايدۇ.

ياۋمىڭ 1980-يىلى 9-ئاينىڭ 12-كۈنى تۇ- غۇلغان، بويىنىڭ ئېگىزلىكى 2.26 مېتىر.

ياۋمىڭ ۋاسكېتبول مەيدانىدىكى ئوتتۇرا ھۇجۇمچى.

ياۋمىڭ

جۇڭگونىڭ مۇنەۋۋەر ۋاسكېتبول تەنھەرىكەتچىسى. 1999-يىلى جۇڭ- گو جەنۇپ ۋاسكېتبول چولپانلىرى كوماندىسىغا تاللانغان. 2000-يىلى دۆلەت كوماندىسىنىڭ ئەزاسى بولغان. 2002-يىلى ئامېرىكا خىوستون راکېتا كۇلۇبىغا ئەزا بولۇپ، NBA نىڭ چولپىنىغا ئايلانغان. 2004-يىلى ئۆتكۈزۈلگەن ئافىنا ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىدە، ياۋمىڭ جۇڭگو كوماندىسىنىڭ غوللۇق ئەزاسى بولۇپ، جۇڭگو ئەرلەر ۋاسكېتبول كوماندىسىنىڭ سەككىز كۈچلۈك كوماندا قاتارىدىن ئورۇن ئېلىشىغا تۆھپە قوشقان.

ئوتتۇرا سىزىق

ۋالېبول

ۋالېبول كولىپكتىپ ماھارەت تۈرى. سېتكا بىلەن ئىككىگە ئايرىلغان مەيداندا، ئىككى كوماندىنىڭ ئەزالىرى قاتنىشقا تۇرغۇن شەكىلدە، توپنى سېتكىدىن ئۇساقىدىن - بۇياققا ئۇرۇپ ئۆتكۈزىدۇ ۋە بۇ ھەرىكەتنى توپ ياكى ياكى بەرگە چۈشكىچە ياكى مەيدان سىرتىغا چىقىپ كەتكىچە ۋە ياكى قارشى تەرەپ ئۇنىڭغا دەل جابدقا قاپتۇرما زەربە بېرەلگۈچە داۋاملاشتۇرىدۇ. بۇنىڭ بىلەن نەپۇس ھېسابلىنىدۇ.

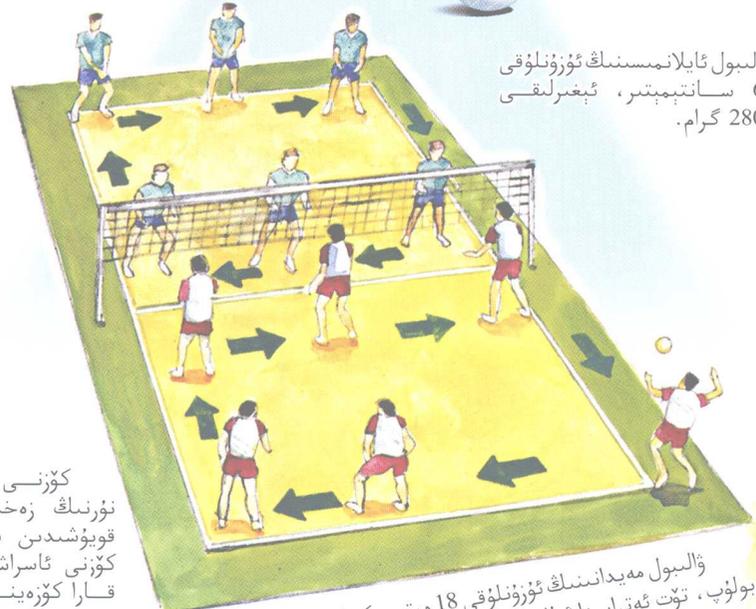

جۇڭگو ئاياللار ۋالېبول كوماندىسى

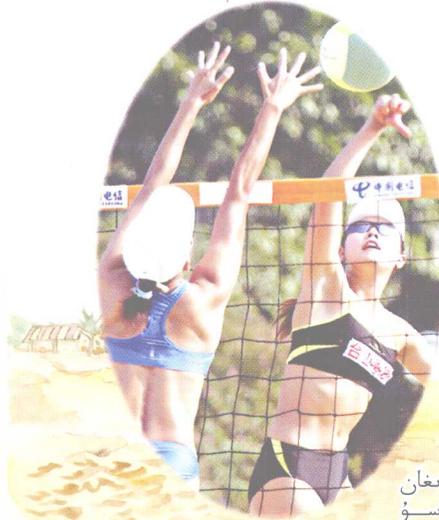
1981 - يىلىدىن 1986 - يىلىغىچە جۇڭگو ئاياللار ۋالېبول كوماندىسى دۇنيا لوڭقىسىنى تالىشىش مۇسابىقىسى، دۇنيا لەۋھە تالىشىش مۇسابىقىسى ۋە ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىدە ئۇدا دۇنيا چېمپىيونى بولۇپ، دۇنيا ئايال ۋالېبولچىلىرى تارىخىدىكى ئۇدا بەش قېتىم چېمپىيون بولغان كوماندا بۇلۇپ قالدى. جۇڭگو ئاياللار ۋالېبول كوماندىسىنىڭ روھى جۇڭگو خەلقىنىڭ جاسارەت بىلەن ئالغا بېسىشىغا ئىلھام بەردى. 2004 - يىلى ئافىنادا ئۆتكۈزۈلگەن ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىدە جۇڭگو ئاياللار ۋالېبول كوماندىسى كۈچلۈك كوماندىلارنى يېڭىپ، يەنە بىر قېتىم ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ ئالتۇن مېدالىغا ئېرىشتى.

ساھىل ۋالېبول مۇسابىقىسى

ساھىل ۋالېبول مۇسابىقىسى 20 - ئەسىرنىڭ 20 - يىللىرىدا بارلىققا كەلگەن. ساھىل ۋالېبول مۇسابىقىسى قائىدىسى زال ئىچى ۋالېبول مۇسابىقىسىنىڭكى بىلەن ئاساسىي جەھەتتىن ئوخشاش. ئوخشىمايدىغان يېرى ساھىل ۋالېبول مۇسابىقىسىدە ئىككى تەرەپتىن پەقەت ئىككىلا ماھىر مەيدانغا چۈشىدۇ، ئادەم ئالماشتۇرۇشقا بولمايدۇ. ئادەتتە ئۈچ مەيدان مۇسابىقىدە ئىككى مەيدان ئۇتقان تەرەپ غەلبە قازانغان بولىدۇ. ھەر بىر مەيدان مۇسابىقى 15 مىنۇت داۋاملىشىدۇ. ئۈچ مېتىرلىق ھۇجۇم سىزىقى بولمايدۇ. كوماندا ئەزالىرىنىڭ مەيداندىكى ئورنى مۇقىم بولمايدۇ.

ۋالېبول مەيدانىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 65 - 67 سانتىمېتىر، ئېغىرلىقى 260 - 280 گرام.

كۆزنى كۈچلۈك نۇرنىڭ زەخمىلەندۈرۈپ قويۇشىدىن ساقلىنىش، كۆزنى ئاسراش ئۈچۈن، قارا كۆزەينەك تاقاش لازىم.

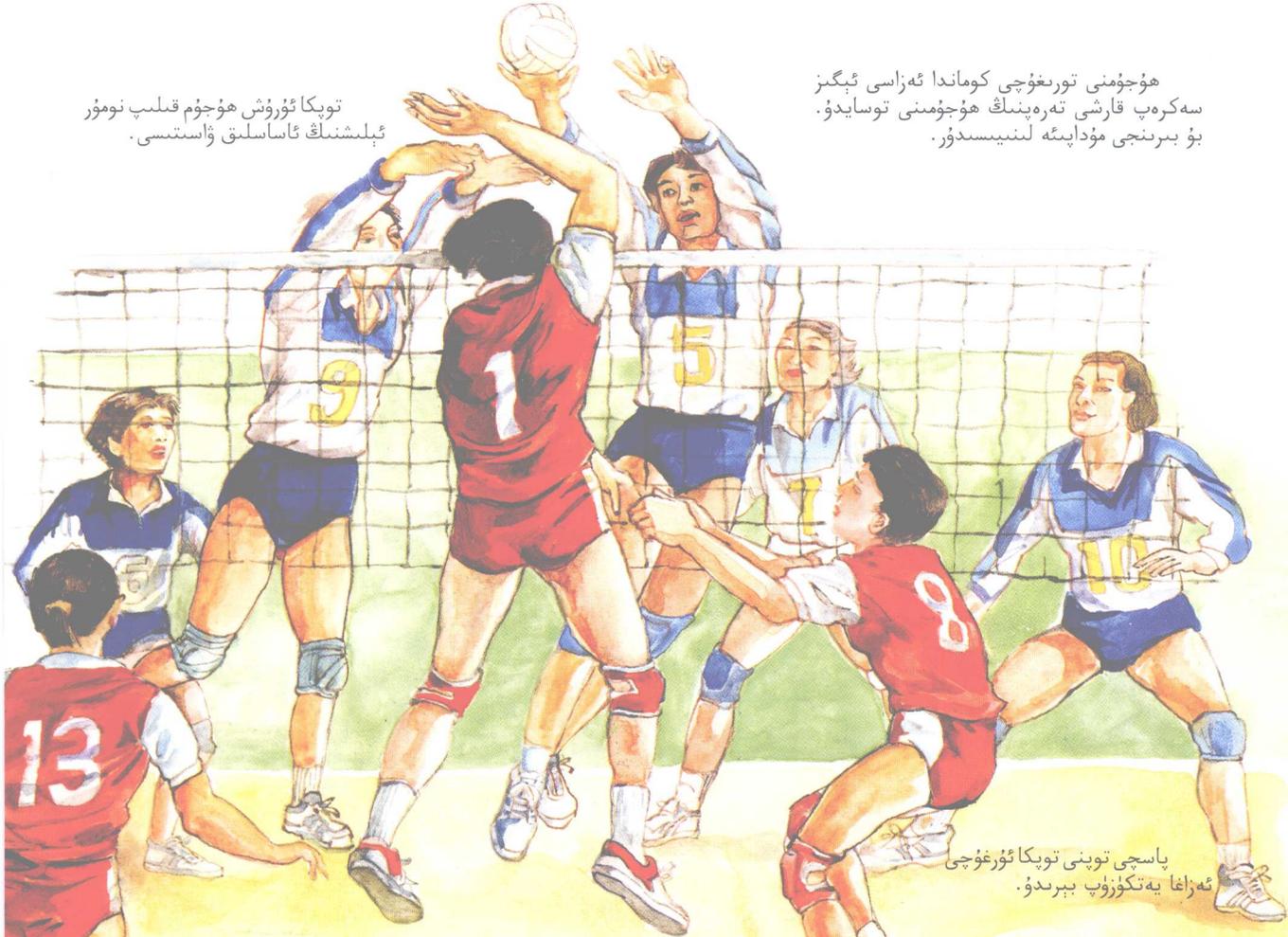
ساھىل ۋالېبول مۇسابىقىسىگە قاتنىشىدىغان تەنھەرىكەتچىلەر ئۇچىسىغا رەڭگى جۈلالىق سۇ ئۇرۇش كىيىمى كىيىدۇ.

ۋالېبول مۇسابىقىسى

ۋالېبول مۇسابىقىسىدە ئىككى تەرەپتىن ئالتىدىن كوماندا ئەزاسى مەيدانغا چۈشىدۇ. بىر قانچە نەپەردىن زاپاس ئەزا بولىدۇ. بەش مەيدان مۇسابىقىدە ئۈچ مەيدان ئۆتۈن تەرەپ غەلبە قازانغان بولىدۇ. ئالدىنقى تۆت مەيدان مۇسابىقىدە 25 نومۇر، ھەل قىلغۇچ مۇسابىقىدە 15 نومۇر ھېسابلىنىدۇ. ئۈچ مېتىرلىق ھۇجۇم سىزىقى ئېنىق بېكىتىلىدۇ. مەيداندىكى كوماندا ئەزالىرىنىڭ مۇقىم ئورنى بولىدۇ.

ھۇجۇمنى تورغۇچى كوماندا ئەزاسى ئېگىز سەكرەپ قارشى تەرەپنىڭ ھۇجۇمىنى توسايدۇ. بۇ بىرىنچى مۇداپىئە لىنىيىسىدۇر.

توپكا ئۇرۇش ھۇجۇم قىلىپ نومۇر ئېلىشنىڭ ئاساسلىق ۋاسىتىسى.

پاسچى توپنى توپكا ئۇرغۇچى ئەزاغا يەتكۈزۈپ بېرىدۇ.

ئارقا مۇداپىئە ئەزالىرى مۇداپىئە قىلماقتا.

A توپ باشلاش

B جۈپ بىلەكتە توپ ئېلىش

C توپكا ئۇرۇش

D توپ توراش

ۋالېبولغا دائىر تۆۋەندىكى تېخنىكىلىق ھەرىكەتلەرنىڭ قايسىلىرى ھۇجۇم قىلىشقا كىرىدۇ؟

تىكتاك توپ

تىكتاك توپ ئوتتۇرا ئەسىردىكى تېننىس ھەرىكىتىدىن ئايرىلىپ پەيدا بولغان زال ئىچى تەنھەرىكىتى. تىكتاك توپنىڭ ئېنگىلىزچە مەنىسى «ئۈستەل تېننىس توپى» دېگەنلىك بولىدۇ. توپ پالاق ۋە ئۈستەلگە تەككەندە «تىك - تاك» قىلغان ئاۋاز چىقىدىغان بولغاچقا كىشىلەر ئۇنى تىكتاك توپ دەپ ئاتىغان.

ۋەتەنگە شان - شەرەپ كەلتۈرگەن تىكتاك توپ تىرىپىرى سەي جىنخۇا (ئوتتۇرىدىكى ئادەم) ئەرلەر تىكتاك توپ كوماندىسىنىڭ بەش يولۋىسى — ليۇ گولىياڭ، مالىيەن ۋاڭ لىچىن، كوك لىڭخۇي، ليۇ گوجىڭ (ئارقا رەت سولدىن ئوڭغىچە) لار بىلەن بىرگە.

دۆلەت توپى

1959 - يىلى روڭ گوتۈن بېڭى جۇڭگو ئۈچۈن تۇنجى تىكتاك توپ دۇنيا چېمپىيونلىقىغا ئېرىشىپ، جۇڭگو تىكتاك توپ ھەرىكىتىنىڭ 50 يىلدىن بۇيانقى ئىزچىل گۈللىنىشىدەك شانلىق تارىخنى باشلاپ بەرگەندى. جۇڭگو تىكتاك توپ كوماندىسى بۇگۈنگە قەدەر ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسى، دۇنيا لەۋھە تالىشىش مۇسابىقىسى، دۇنيا لوڭقىسىنى تالىشىش مۇسابىقىسى قاتارلىق كاتتا مۇسابىقىلەردە 140 نەچچە قېتىم دۇنيا چېمپىيونلىقىغا ئېرىشتى، يەنە كۆپ قېتىم دۇنيا لەۋھە تالىشىش مۇسابىقىسى ۋە ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ ھەممە ئالتۇن مېدالىرىنى قولغا كەلتۈردى. جۇڭگودا تىكتاك توپ «دۆلەت توپى» دېگەن ئالىي ئاتاققا ئىگە.

توپ باشلىغاندا پالاق بىر قولدا تۇتۇلۇپ، يەنە بىر قولدا توپ يۇقىرىغا تاشلىنىدۇ. تاشلانغان ئېگىزلىكى 16 سانتىمېتىردىن ئاز بولماسلىقى لازىم.

تىكتاك توپ ئويناش

ئىككى نەپەر (يەككە ئويناش) ياكى تۆت نەپەر (جۈپ ئويناش) ماھىر قولىغا دانچىلىك رېزىنكا، ياكى بۇلۇت قەۋىتى چاپلانغان پالاقنى تۇتۇپ، ئوتتۇرىسى سېتىكا بىلەن ئايرىلغان ئۈستەلنىڭ ئىككى بېشىدا تۇرۇپ نۆۋەتلىشىپ توپ باشلاپ ياكى توپ قوبۇل قىلىپ، تىكتاك توپنى بىر - بىرىگە ئۆتكۈزۈپ تۇرىدۇ. توپنى باشلىغاندا توپنى بىۋاسىتە قارشى تەرەپنىڭ ئۈستىلىگە چۈشۈرمەي، ئۆزىنىڭ ئۈستىلىدىن سەكرىتىپ چۈشۈرىشى كېرەك، توپنى قوبۇل قىلغاندا جەزمەن قارشى تەرەپ ئۇرغان توپنىڭ ئۆز ئۈستىلىگە چۈشۈپ سەكرەپ چىقىشىنى كۈتۈپ تۇرۇش كېرەك، بولمىسا قائىدىگە خىلاپلىق قىلغانلىق بولىدۇ.

جۈپ ئويناشتا، ھەر ئىككى ماھىرنىڭ ئوبدان كۈچ چىقىرىشى ۋە ھەمكارلىشىشىغا توغرا كېلىدۇ. 2004 - يىلى ئافىنادا ئۆتكۈزۈلگەن ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىدە ۋاڭ نەن بىلەن جاڭ يىنىڭ ئاياللارنىڭ جۈپ ئوينىشى بويىچە چېمپىيون بولدى.

خاتىنى: پالاقنى توغرىسىغا تۇتۇش، پالاقنى تۈز تۇتۇش ئۇسۇلى

مۇسابىقە قائىدىسى

تىكتاك توپ مۇسابىقىسىدە بەش مەيداندا ئۈچ مەيدان ئۇتۇش ياكى ئۈچ مەيداندا ئىككى مەيدان ئۇتۇش تۈزۈمى قوللىنىلىدۇ. ھەر بىر مەيدان مۇسابىقىدە ئالدى بىلەن 11 نومۇرغا ئېرىشكەن تەرەپ ئۇتقان بولىدۇ. ئەگەر ھەر ئىككى تەرەپنىڭ ئالغان نومۇرى ئوخشاشلا ئون نومۇر بولۇپ، تەڭ كەپ قالغان بولسا، ئاۋۋال ئىككى نومۇرغا ئېرىشكەن تەرەپ ئۇتقان بولىدۇ.

تىكتاك توپ ئۈستىلى تىكتوتتۇبۇلۇك شەكلىدە بولۇپ، ئۇزۇنلۇقى 2.74 مېتىر، كەڭلىكى 1.525 مېتىر، يەردىن 76 سانتىمېتىر ئېگىز، تۆت ئەتراپىدا ئىككى سانتىمېتىر كەڭلىكتە ئاق جىيەك سىزىق بار. ئۈستەلنىڭ ئۇزۇن تەرىپى يان سىزىق، قىسقا تەرىپى باش سىزىق دېيىلىدۇ.

ئوتتۇرا سىزىقنىڭ كەڭلىكى ئۈچ سانتىمېتىر بولۇپ، چۆپ ئويناقتا توپ باشلىغاندىلا ئىشلىتىلىدۇ.

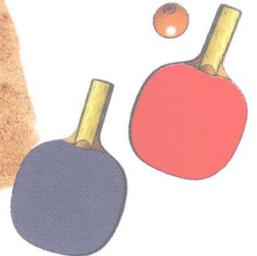
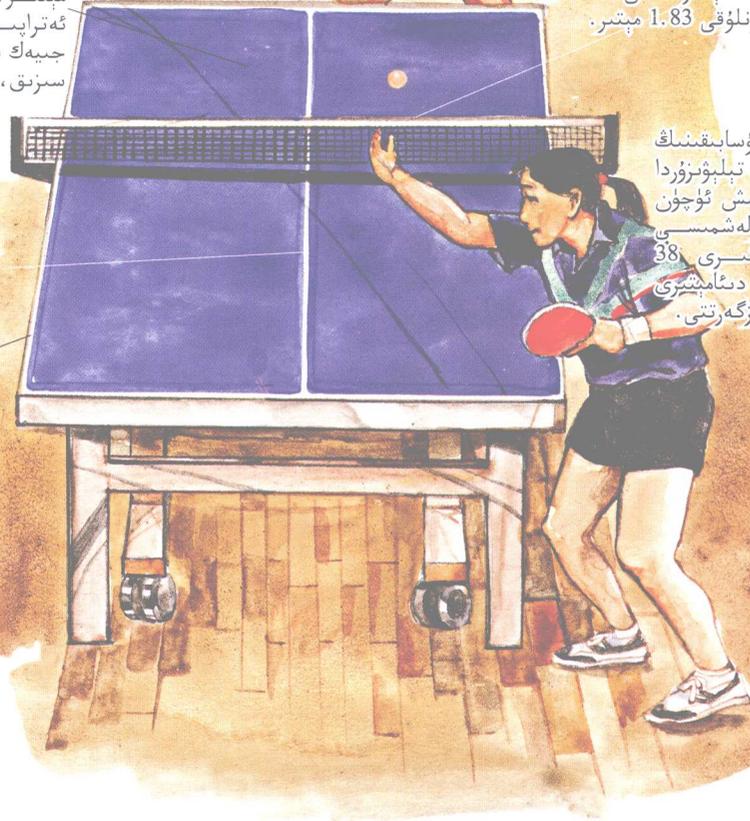
يان سىزىق

باش سىزىق

قارشى تەرەپنىڭ توپىنى قوبۇل قىلالماسلىق ئۇتقۇرغانلىق بولۇپ، قارشى تەرەپكە بىر نومۇر قوشۇلىدۇ.

سىپتىكىنىڭ ئېگىزلىكى 15.25 سانتىمېتىر، ئۇزۇنلۇقى 1.83 مېتىر.

2000 - يىلىدىن كىيىن، مۇسابىقىنىڭ كۆرۈشچانلىقىنى ئاشۇرۇش، تېلېۋىزوردا تارقىتىش تەلپىگە ئۇيغۇنلىشىش ئۈچۈن خەلقئارالىق تىكتاك توپ بىرلەشمىسى مۇسابىقە توپىنى دىئامېتىرى 38 مىللىمېتىرلىق كىچىك توپتىن، دىئامېتىرى 40 مىللىمېتىرلىق چوڭ توپقا ئۆزگەرتتى.

سىزىڭچە ئۇلارنىڭ پالاق تۇتۇش ئۇسۇلىدا قانداق ئوخشامسلىق بار؟

پالاقنىڭ چوڭ-كىچىكلىكى، شەكلى ۋە ئېغىرلىقى چەكلەنمەيدۇ، ئەمما پالاقنىڭ تەڭلىك تاختىسى تەكشى، قانتىق بولىدۇ. پالاق يۈزىگە دانچىلىك رېزىنكا ياكى بۇلۇت قەۋىتى چاپلانغان بولىدۇ.

تىكتاك توپ مۇسابىقىسى

تىكتاك توپ مۇسابىقىسىدە ئەر-ئاياللار كولىكتىپ ئويناش، ئەر-ئاياللار يەككە ئويناش، ئەر-ئاياللار چۆپ ئويناش ۋە ئارىلاشما چۆپ ئويناش قاتارلىق يەتتە تۈر بار. 1988 - يىلى سېئۇل ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىدە، تىكتاك توپ رەسمىي مۇسابىقە تۈرى قىلىپ بېكىتىلىپ، ئەر-ئاياللار يەككە ئويناش ۋە چۆپ ئويناش قاتارلىق تۆت تۈر تەسىس قىلىندى. 2000 - يىلىدىن باشلاپ، بىر مەيدان مۇسابىقە نومۇر تۈزۈمى 21 نومۇردىن 11 نومۇرغا ئۆزگەرتىلدى ھەم توپنى توسۇلماي باشلاش چارسى يولغا قويۇلدى.

تەنھەرىكەتچىلەر ئىشلىتىدىغان پالاق توغرا پالاق ياكى تۈز پالاق دەپ ئىككىگە ئايرىلىدۇ، پالاق تۇتۇش ئۇسۇلىمۇ توغرىسىغا تۇتۇش ياكى تۈز تۇتۇش دەپ ئىككىگە بۆلىنىدۇ.

تېننىس توپ ۋە پەي توپ

تېننىس توپ ۋە پەي توپ ھەرىكىتى ئەنگلىيىدە بارلىققا كەلگەن. ئوتتۇرىسىغا سېتىكا تارتىلغان تىكتۇتېلۇلۇق مەيداندا ئىككى ئادەم (يەككە ئويناش) ياكى تۆت ئادەم (جۈپ ئويناش) تېننىس پالىقى بىلەن توپنى سېتىكىدىن ئۇياقتىن - بۇياققا ئۇرۇپ ئۆتكۈزۈدۇ. تېننىس توپ ۋە پەي توپ دۇنياغا كەڭ تارقالغان تەنتەربىيە ھەرىكىتى.

تېننىس توپ مۇسابىقىسى

رەسمىي تېننىس مۇسابىقىسىدە ئەر-ئاياللار كولىكتىپ ئويناش، يەككە ئويناش، جۈپ ئويناش ۋە ئاشما جۈپ ئويناش قاتارلىق يەتتە تۈرنەسىس قىلىنغان. مۇسابىقىدە ئالدى بىلەن بىر تەرەپ توپ باشلايدۇ. بىرىنچى قېتىم توپ باشلىغاندا سەۋەنلىك يۈز بەرىمە نومۇر ھېسابلىنىدۇ. ئىككى تەرەپتىن ئالدى بىلەن تۆت نومۇرغا ئېرىشىشى مەيدان ئۇتقان بولىدۇ. ئەگەر ئىككى تەرەپنىڭ ئېرىشىش نومۇرى تەڭ بولۇپ قالغاندا، بىر تەرەپ ئۈچۈن ئىككى نومۇرغا ئېرىشىپ ئۇتقاندىلا، ئاندىن ئاخىرقى بىر مەيدان مۇسابىقىە ئاخىرلىشىدۇ.

تېننىس توپ پالىقى ئېللىپسىسىمان رامكا ئىچىگە قويۇلغۇچى، كالا پېيىدىن ئىشلەنگەن يىپ ياكى نىلون يىپتىن توقۇلىدۇ. پالاق رامكىسى ياغاچتىن، مېتالدىن ياكى سۈرمە تاشتىن ياسىلىدۇ.

توپ باشلاش تېخنىكىسى

توپ باشلاش نومۇرغا ئېرىشىشنىڭ دەسلەپكى قەدىمى. توپنى كۈچەپ، شىددەت بىلەن ۋە كۆپ خىل ئۇسۇلدا پىرقىرىتىپ باشلىغاندا، نومۇرغا بىۋاسىتە ئېرىشىش ياكى سېتىكىدا توسۇپ زەربە بېرىش پۇرسىتى ياراتقىلى بولىدۇ. ئادەتتە تەكشى توپ ئۇرۇپ باشلاش، يۇقىرىغا پىرقىرىتىپ توپ باشلاش ۋە كېسىپ توپ باشلاش ئۇسۇللىرى كۆپ قوللىنىلىدۇ.

ئۆلچەملىك تېننىس توپ ئاق رەڭدە ياكى سېرىق رەڭدە بولۇپ، سىرتقى قەۋىتى رېزىنكى تاللىق يىپ بىلەن ئورۇلۇپ ياسىلىدۇ، دىئامېتىرى 6.35 - 6.67 سانتىمېتىر، ئېغىرلىقى 56.7 - 58.47 گرام بولىدۇ.

پەي توپ پەيدىن ياسالغان، تېننىس توپ نېمىدىن ياسالغان؟

A توردىن

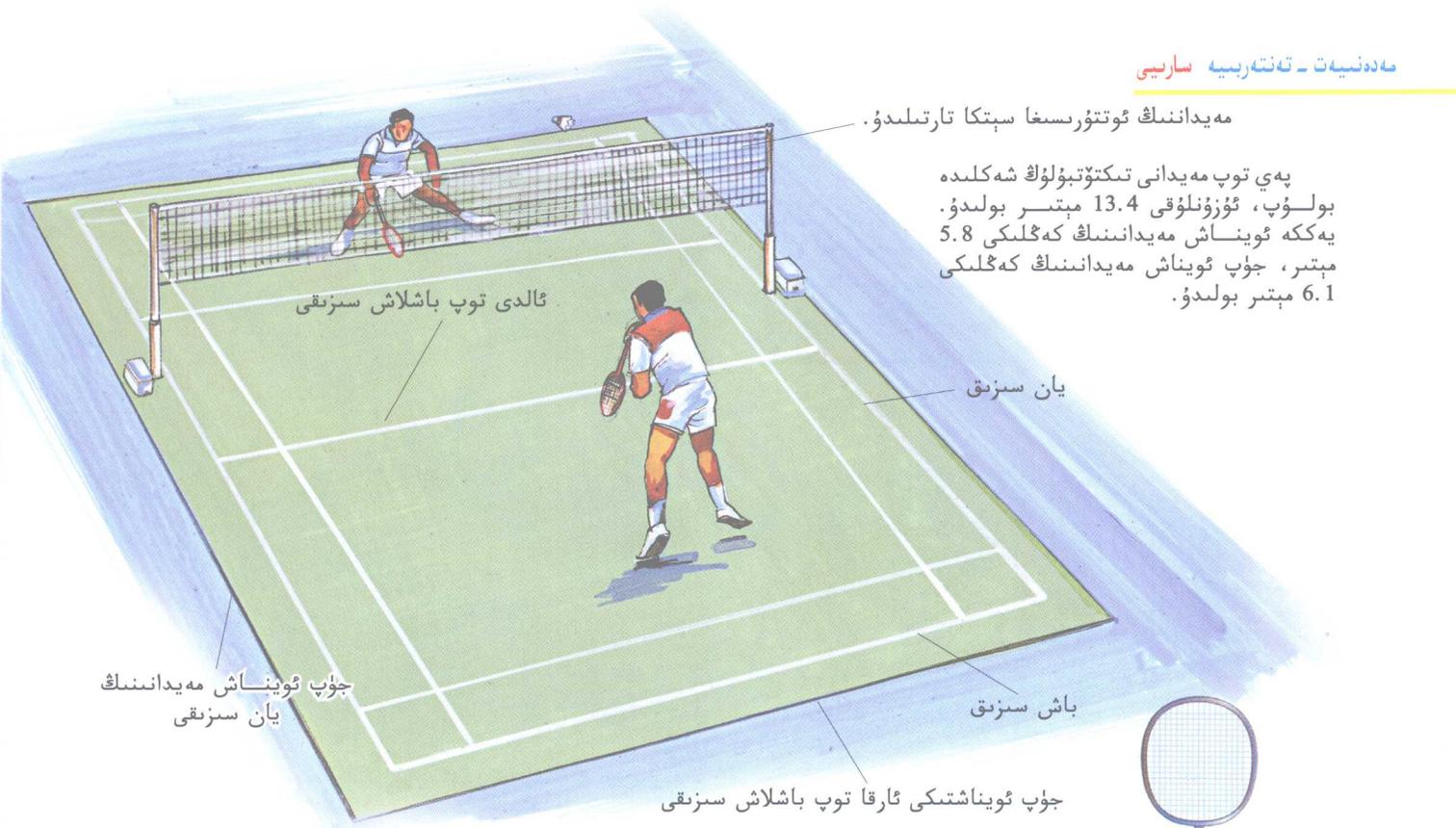

B رېزىنكىدىن

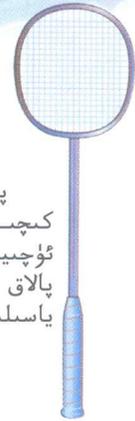

C يۇڭلۇق تالدىن

جۇپ ئويناشتىكى ئارقا توپ باشلاش سىزىقى

پەي توپ مۇسابىقىسى

پەي توپ مۇسابىقىسىدە، توپ باشلىغان تەرەپ كەتكۈزۈپ قويىمىسلا ئاندىن نومۇرغا ئېرىشەلەيدۇ. مۇسابىقىدە ئۈچ مەيداندا ئىككى مەيدان ئۇتقان تەرەپ يەڭگەن بولىدۇ. ئەرلەر يەككە ئويناش، ئەرلەر جۇپ ئويناش، ئاياللار جۇپ ئويناش، ئارىلاشما جۇپ ئويناش مۇسابىقىلىرىدە ئالدى بىلەن 15 نومۇرغا ئېرىشكەن تەرەپ ئۇتقان بولىدۇ. ئاياللارنىڭ يەككە ئوينىشىدا 11 نومۇرغا ئېرىشكەن تەرەپ ئۇتقان بولىدۇ. مۇسابىقە ئاخىرلىشىش باسقۇچىدا ئىككى تەرەپنىڭ نومۇرى تەڭ بولۇپ قالسا، ئاۋۋال نومۇرغا ئېرىشكەن تەرەپ مۇسابىقە ۋاقتىنى ئۇزارتىشى تاللىۋالسا، ئاۋۋال ئۈچ نومۇرغا ئېرىشكەن تەرەپ ئۇتسىدۇ. مۇسابىقە ۋاقتىنى ئۇزارتىشى تاللىۋالسا، ئالدى بىلەن بىر نومۇرغا ئېرىشكەن تەرەپ ئۇتسىدۇ.

پەي توپ پاللىقى تېنىس توپ پاللىقىدىن كىچىك بولۇپ، نىلون يىپ ياكى قوي ئۇچىيىدىن توقىلىدۇ. ئېلاستىكىلىقى ياخشى، پاللاق رامكىسى بىرىكمە مېتال ياكى ياغاچتىن ياسىلىدۇ.

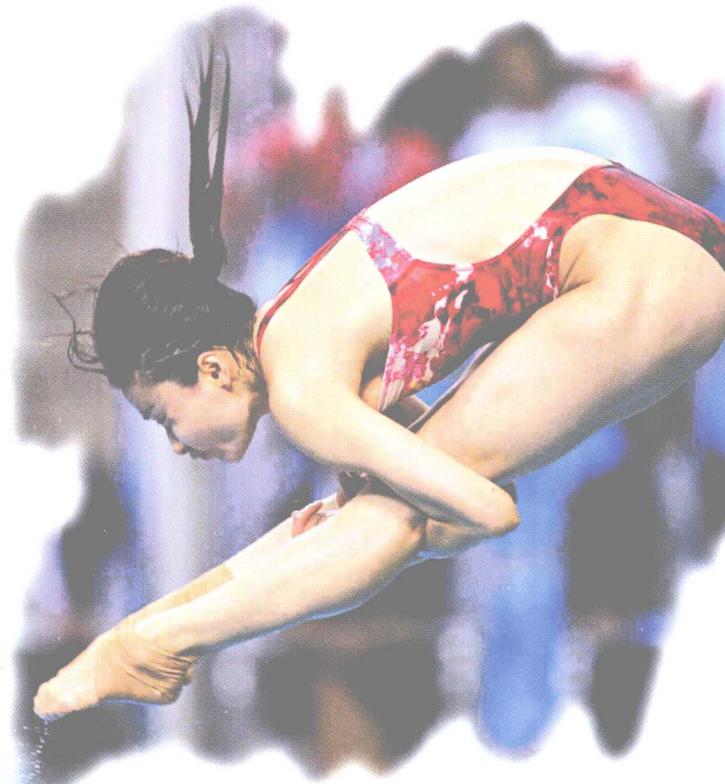
پەي توپ يېرىم چەمبەر شەكلىدىكى يۇمشاق ياغاچ تەڭلىككە 14-16 تال پەينى قاداڭ ئارقىلىق ياسىلىدۇ. ئېغىرلىقى 4.74-5.50 گرام، ياغاچ تەڭلىكنىڭ دىئامېتىرى 2.5-2.8 سانتىمېتىر بولىدۇ. سىرتى بىر قەۋەت نېپىز خروم بىلەن قاپلىنىدۇ.

2004-يىلى 8-ئاينىڭ 22-كۈنى ئافىنادا ئۆتكۈزۈلگەن ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىدە لى تىڭ بىلەن سۇن تىيەنتىيەن ياخشى ماسلىشىپ، تېنىس توپتا ئاياللارنىڭ جۇپ ئوينىشى بويىچە چېمپىيون بولدى. بۇ دۆلىتىمىز تەنھەرىكەتچىلىرىنىڭ تېنىس توپتا تۇنجى قېتىم چېمپىيون بولۇشىدۇر.

سۇ ئۈستى تەنھەرىكىتى

سۇ ئۈستى تەنھەرىكىتى نۇرغۇن كىشىلەر ياقىتىرىدىغان تەنھەرىكەت بولۇپ، ئۇ كىشىلەرنى قۇياش نۇرى، ھاۋا ۋە سۇدىن ھۆججەتلەندۈرىدۇ. بۇنىڭ ئىچىدە سۇ ئۈزۈش ھەرىكىتى ئەڭ مۇھىملىقى بولۇپ، سۇ ئۈزۈشنى ئۆگىنىۋالسىلا، ئاندىن باشقا، سۇ ئۈستى تەنھەرىكەت تۈرلىرى بىلەن شۇغۇللانغىلى بولىدۇ.

2004-يىلى ئافىنادا ئۆتكۈزۈلگەن ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ ئۈچ مېتېرلىق سەكرەش تاختىسىدىن سۇغا سەكرەش ھەل قىلغۇچ مۇسابىقىسىدە، ئېلىمىزنىڭ داڭلىق ماھىرى گو جىڭجىڭ 633.15 نومۇر بىلەن ئالتۇن مېدالغا ئېرىشتى.

يەلكەنلىك تاختا تەنھەرىكىتى

تەنھەرىكەتچى تاختا ئۈستىدە تۇرۇپ، يەلكەنلىككە ئۇرۇلغان تەبىئىي شامال كۈچىدىن پايدىلىنىپ، يەلكەننى باشقۇرۇپ، يەلكەنلىك تاختىنى سۇ ئۈستىدە ئالغا ئىلگىرلىتىدۇ. يەلكەنلىك تاختا تەنھەرىكىتى 20-ئەسىرنىڭ 60-يىللىرىنىڭ ئاخىرىدا دۇنياغا كەلگەن بولۇپ، 30 نەچچە يىللىق تارىخقا ئىگە، ئەمما ئۇ ھازىر دۇنيا تەنھەرىكەتچى ھەرىكىتىدىكى تەرەققىياتى ئەڭ تېز، ئەڭ قىزىق تۈرنىڭ بىرى بولۇپ قالدى.

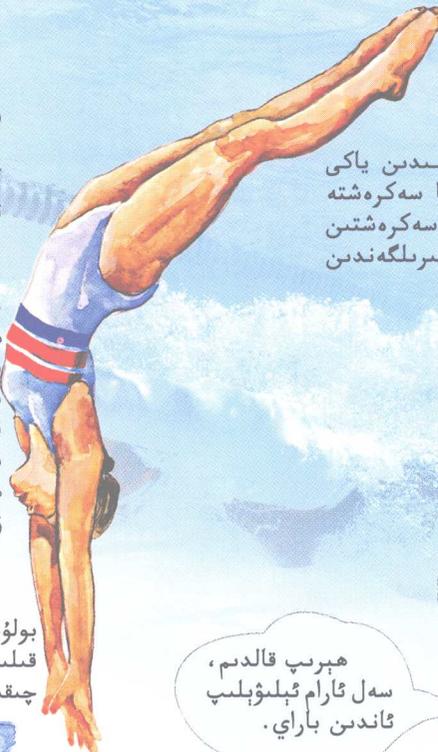
مۇسابىقىگە ئىشلىتىلىدىغان يەلكەنلىك تاختا يەلكەنلىك تاختا، ماچتا، رول، نىشانى مۇقىملاشتۇرۇش تاختىسى ۋە يەلكەنلىك تاختا تانسى قاتارلىق بۆلەكلەردىن قۇرۇلغان.

www.yingjintap.com
ئىنگىلىزچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

سۇغا سەكرەش

تەنھەرىكەتچى سەكرەش سۇپىسى يا - كى تاختىسىدىن سۇغا سەكرەپ، بوشلۇقتا ئورۇنلىنىدىغان ھەرىكەتلەرنى تاماملاپ، سۇغا شۇغۇلىدۇ. سەكرەش سۇپىسى 10 مېتىرلىق، 7.5 مېتىرلىق، 5 مېتىرلىق ئېگىزلىكتە بولىدۇ. سۇغا سەكرەش تاختىسى ئۈچ مېتىرلىق ۋە بىر مېتىرلىق ئىككى خىل ئېگىزلىكتە بولىدۇ. سۇغا سەكرەش مۇسابىقىسىدە تەنھەرىكەتچى سەكرەپ سۇغا شۇغۇل كىرگۈچە بىر يۈرۈش ھەرىكەتنى قىسقىغىنە ۋاقىت ئىچىدە ئورۇنداپ بولىشى كىرەك، شۇنىڭ ئۈچۈن تەنھەرىكەتچىدىن تېخنىكىلىق ھەرىكەتلەرگە پىششىق بولۇش، شۇنداقلا سالماق ۋە تەمكىن بولۇش تەلەپ قىلىنىدۇ.

مەيلى سەكرەش سۇپىسىدىن ياكى سەكرەش تاختىسىدىن سۇغا سەكرەشتە بولسۇن بوشلۇق ھەرىكەتلىرىنى سەكرەشتىن بۇرۇنلا پىلانلىنىپ، ھاۋاغا كۆتىرىلگەندىن كىيىن ئورۇندىلىپ تاماملىنىدۇ.

بەدەن سۇغا كىرىشتىن ئىلگىرى ئېلىپتەك تۈز بولۇشى، سۇ يۈزى بىلەن 90 گرادۇسلىق بۇلۇڭ ھاسىل قىلىشى كىرەك. سۇغا شۇغۇل كىرگەن چاغدا چاچراپ چىقىدىغان سۇ تامچىلىرى ئاز بولۇشى كىرەك.

ھېرىپ قالدىم، سەل ئارام ئېلىۋېلىپ ئاندىن باراي.

چىچى، دولقۇن تېپىلىپ كېلەيلى، بولامدۇ؟

پاقىچىلاپ ئۇزۇش پاقىنىڭ ھەرىكىتىگە تەقلىد قىلىپ سۇ ئۇزۇش بولۇپ، بۇنىڭ 100 مېتىرغا، 200 مېتىرغا ئۇزۇش ۋە كۈچ ئۇلاپ ئۇزۇش قاتارلىق مۇسابىقە تۈرلىرى بار.

ئەركىن ئۇزۇش ئىككى پۇتتا سۇنى تېپىپ، ئىككى قولدا سۇنى يېرىپ ئۇزۇش قىياپىتى بولۇپ، بۇنىڭ 50 مېتىرغا، 100 مېتىرغا، 200 مېتىرغا، 400 مېتىرغا، 800 مېتىرغا، 1500 مېتىرغا ئۇزۇش ۋە كۈچ ئۇلاپ ئۇزۇش قاتارلىق مۇسابىقە تۈرلىرى بار.

ئوڭدىسىچە ئۇزۇش

ئوڭدىسىغا يېتىپ، ئىككى قولدا سۇنى ئارقىسىغا تارتىپ ئۇزۇش قىياپىتى بولۇپ، بۇنىڭ 100 مېتىرغا، 200 مېتىرغا ئۇزۇش مۇسابىقە تۈرلىرى بار.

كېيىنە كىچىلاپ ئۇزۇش كېيىنەك ۋە دېلىنىڭ ھەرىكىتىگە تەقلىد قىلىنغان ئۇزۇش قىياپىتىنى كۆرسىتىدۇ. ئۇنىڭ 100 مېتىرغا، 200 مېتىرغا، ئۇزۇش مۇسابىقە تۈرلىرى بار.

سۇ ئۇزۇش

سۇ ئۇزۇش بەدەننى ھەرىكەتلەندۈرۈش ئارقىلىق سۇدا ئالغا سىلجىش ھەرىكىتى. سۇ ئۇزۇش ھەرىكىتى ھايۋانلارنىڭ ھەرىكىتىنى دوراشتىن كەلگەن. ئالايلىق، پاقىچىلاپ ئۇزۇش پاقىنىڭ ھەرىكىتىگە ئاساسلىنىپ يارىتىلغان. سۇ ئۇزۇش قائىدىلىرىنى جاپالىق مەشىق قىلغاندىلا پۇختا ئىگەللىۋالغىلى بولىدۇ. سۇ ئۇزۇشنى ئۆگىنىۋالغاندا، بەدەننى چىنىقتۇرغىلى شۇنداقلا بەنە جىددىي پەيتلەردە ئۆزىنى قۇتقۇزغىلى بولىدۇ ياكى باشقىلارنى قۇتقۇزۇۋالغىلى بولىدۇ.

قار - مۇز تەنھەرىكىتى

مۇز توپ مۇسابىقىسىدە، تەنھەرىكەتچى پۇتغا كانكى ئايىغى كىيىپ، قولىغا مۇز توپ كالتىكى تۇتىدۇ. ئۇچىسىغا كۆكرەكلىك، جەينەكلىك، ئاغلىق، تىزلىق تارتىلغان تەنھەرىكەت كىيىمى كىيىدۇ، بىشىغا كاسكا كىيىدۇ.

قش پەسلىدە شىمالنى قار - مۇز قاپلايدۇ. كىشىلەر بۇ تەنھەرىكەتچى قار - مۇزلاردىن پايدىلىنىپ، تەنھەرىكەت پائالىيەتلىرىنى ئېلىپ بارىدۇ. مۇشۇ ئاساستا كۆپلىگەن ھازىرقى زامان قار - مۇز تەنھەرىكەت (قىشلىق تەنتەربىيە) تۈرلىرى بارلىققا كەلگەن. تۆت يىلدا بىر قېتىم ئۆتكۈزۈلدىغان قىشلىق ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسى قار - مۇز تەنتەربىيە تۈرلىرىنىڭ كاتتا يىغىلىشى بولۇپ ھېسابلىنىدۇ.

مۇز توپ مۇسابىقىسى

مۇز توپ مۇسابىقىسى كوللېكتىپ ماھارەت تۈرى بولۇپ، بىر مەيدان مۇسابىقە 60 مىنۇت داۋاملىشىدۇ. ئۈچ مەيدانغا بۆلۈپ ئېلىپ بېرىلىدۇ. مۇسابىقىگە ھەر بىر كوماندىدىن ئالتىدىن تەنھەرىكەتچى مەيدانغا چۈشۈپ، ئەتراپى قورشالغان مەيداندا رېزىنكىدىن ياسالغان يۇمىلاق توپنى تالىشىدۇ ۋە توپنى قارشى تەرەپنىڭ ۋاراتارىغا ئۇرۇپ كىرگۈزسە نومۇرغا ئېرىشىدۇ. نومۇرنى كۆپ ئالغان تەرەپ ئۇتىدۇ.

تېز مۇز تېپىلىشتا تەنھەرىكەتچى ئۇچىسىغا نىلون چاپان، ئىشتان، ئايىغ، ياپىاق ۋە پەلەي ئۇلاپ تىكىلگەن، بەدەننى چىڭ قىسىپ تۇرۇدىغان تەنھەرىكەت كىيىمى كىيىدۇ.

ۋاراتار توپنى پۈتۈن كۈچى بىلەن توسۇماقتا.

ئالاھىدە ياسالغان مۇز توپ كالتىكى رېزىنكىدىن ياسالغان يېمىسى يۇمىلاق مۇز توپ

مۇز تېپىلىش

تەنتەربىيە مۇسابىقىسىدىكى مۇز تېپىلىشتا، تەنھەرىكەتچىدىن كانكى ئايىغى كىيىپ، مۇز ئۈستىدە تېپىلىش سۈرئىتى ياكى ماھارىتى جەھەتتە بەسلىشىش تەلەپ قىلىنىدۇ، بۇ ئاساسلىقى تېز مۇز تېپىلىش، فىگۇرا چىقىرىپ مۇز تېپىلىش قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. تېز مۇز تېپىلىش ئايالانىمىسى 400 مېتىرلىق ئۆلچەملىك تېپىلىش يولىدا تېپىلىش ۋە ئايالانىمىسى 111.21 مېتىرلىق قىسقا تېپىلىش يولىدا تېپىلىش قاتارلىق ئىككى خىل بولىدۇ. فىگۇرا چىقىرىپ مۇز تېپىلىش يالغۇز كىشىلىك مۇز تېپىلىش، ئىككى كىشىلىك مۇز تېپىلىش ۋە مۇز ئۈستى ئۇسسۇلى قاتارلىق تۈرلەرگە بۆلىنىدۇ.

كانكى ئايىغىنى كىيىپ مۇز ئۈستىدە ھەرىكەت قىلىش ۋېلىسپېت مىنىشكە ئوخشاپ كېتىدۇ. بۇنىڭدا ئاۋۋال بەدەننىڭ تەڭپۇڭلۇقىنى ساقلاشنى ئۆگىنىۋېلىش، ئاندىن تېپىلىش سۈرئىتىنى ئاستا-ئاستا تېزلىتىش كېرەك.

تېز مۇز تېپىلىش كانكىسىنىڭ بىسى نېپىز، ئۇزۇن بولىدۇ. بۇ تەنھەرىكەتچىنىڭ تەڭپۇڭلۇقىنى ساقلاپ، سۈرئەتنى ئاشۇرۇشقا پايدىلىق.

ئېگىز تاغدا قار تېپىلىش پۇتقا چاڭغا باغلاپ،
چاڭغا ھاسسىنىڭ ياردىمىدە مەلۇم يانتۇلۇقتىن تۆۋەنگە
تېپىلىشنى كۆرسىتىدۇ. مۇسابقىدە، سۈرئەت ۋە مەلۇم
قىيىنلىق دەرىجىسى بار ھەرىكەتنى ئورۇنداش يېڭىش-
پىشقا ھۆكۈم قىلىشقا ئاساس بولىدۇ.

قار تېپىلغاندا مۇھاپىزەت كى-
يىملىرىنى تولۇق كىيىش لازىم.
كاسكىسىمان قالپاق، رەڭلىك كۆ-
زەينەك، شامال توسۇش كۆزەينىكى
تەنھەرىكەتچىنىڭ قار تېپىلىشتىكى
بىخەتەرلىكىنى كاپالەتكە ئىگە قىلىدۇ.

قار تېپىلىش كىيىمى
يېنىك، رەڭگى جۇلالىق
بولۇشى لازىم.

ئېگىز تاغدا قار تېپىلىپ ئايلىنغاندا،
تەنھەرىكەتچىدىن ھەرىكەتنى ئوبدان
ماسلاشتۇرۇش، بەدەننىڭ ئېغىرلىق
مەركىزىنى ئالماشتۇرۇپ تۇرۇش، بەدەننىڭ
تەڭپۇڭلىقىنى ساقلاش تەلەپ قىلىنىدۇ.

- A تەڭپۇڭلۇقنى ساقلاش
- B ھەرىكىتى ماسلاشقان بولۇش
- C سۈرئەت مۇۋاپىق بولۇش
- D يېڭى چاڭغا ئايىقى كىيىش

چاڭغا ھاسسىسى بەدەننى
تەڭپۇڭلاشتۇرۇش ۋە تېرەپ
تۇرۇش رولىنى ئوينايدۇ.

قار تېپىلىش

قار تېپىلىش بىر خىل تەنھەرىكەت تۈرى سۈپىتىدە شىمالىي ياۋروپادا
باشلانغان. قار تېپىلىش ھەرىكىتىنىڭ كەڭ يولغا قويۇلۇشى ۋە ئومۇملىشىشى
1924 - يىلىدىكى تۇنجى نۆۋەتلىك قىشلىق ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ
ئۆتكۈزۈلۈشىگە تۈرتكە بولغان. قار تېپىلىش باتۇرلارنىڭ ھەرىكىتى بولۇپ،
مۇسابىقە تۈرلىرى كۆپ، بۇنىڭ ئىچىدە ئېگىز تاغدا قار تېپىلىش، تېز قار
تېپىلىش ۋە قار تېپىلىش تاختىسىدا قار تېپىلىش بىر قەدەر ئومۇملاشقان.

ئاسىيا ھالقا

ئاسىيا ھالقا — پولات ئارغامچا بىلەن 5.8 مېتىر ئېگىزلىكتىكى جازىغا ئېسىپ قويۇلغان ئىككى دانە ياغاچ ھالقىنى كۆرسىتىدۇ. ياغاچ ھالقا ھەرىكىتى فرانسىيىدە بارلىققا كەلگەن. ئەرلەرنىڭ ماھارەت گىمناستىكا تۈرى. مۇسابىقىنىڭ يۈرۈشلۈك ھەرىكەتلىرى تۈرلۈك پۇلاڭلاش، كۈچىنىش ۋە نۇرغۇن ھالەتلەرگە ئۆتۈش قاتارلىقلاردىن تەركىب تاپىدۇ.

گىمناستىكا

ئەركىن گىمناستىكا، ياغاچ ھالقى، ئاسىيا ھالقا، يالاڭ تورنىك، قوش تورنىك، ئېگىز - پەننى ئورنىك، ئىككى گۈلۈك لىمى قاتارلىقلار گىمناستىكا ھەرىكىتى تۈرلىرى بولۇپ، ماھارەت كۆرسىتىش گىمناستىكىسى دەپمۇ ئاتىلىدۇ. ئەنئەنىۋى بىر خىلى ئاياللار گىمناستىكىسى تۈرلىرى بولۇپ، ئەدەبىي گىمناستىكا دەپ ئاتىلىدۇ. گىمناستىكا ھەرىكىتىنىڭ ھەرىكەتلىرى كۈچلۈك، ساغلام، نەپىس بولۇپ، ئادەملەرنى تەربىيىدىن «كۆچمە ھەيكەل» دەپ ئاتالغان.

ئاسىيا ھالقىنىڭ ئېگىزلىكى يەردىن 2.55-2.85 مېتىر بولىدۇ.

كرىست شەكلىدە كۈچىنىپ تۇرۇش — تۇرغۇن ھەرىكەت قىياپىتىدۇر.

ئەركىن گىمناستىكا

ئەركىن گىمناستىكا — ماھارەت گىمناستىكىسىنىڭ بىر تۈرى. ئەزلەرنىڭ ئەركىن گىمناستىكىسىدا موللاق ئېتىشى ئاساسىي قىلىپ، ئاددىي ھالدىكى قول بىلەن موللاق ئېتىش، بوشلۇقتا موللاق ئېتىشىنى مۇرەككەپ ھالدىكى بوشلۇقتا ئىككى - ئۈچ قېتىم پىرقىراپ موللاق ئېتىش، كۆپ قېتىم پىرقىراش ۋە بەدەننى تىكلەپ پىرقىراشقا ئەرەققىي قىلىدۇ. ئاياللارنىڭ ئەركىن گىمناستىكىسى تۈرلۈك پىرقىراش، ئاتلاش، سەكرەش، ئۇسسۇل قاتارلىق تېخنىكىلىك ماھارەت ھەرىكەتلىرىدىن تەركىب تاپقان بولۇپ، تۈزۈلۈشى، ئۆلىنىشى تېخىمۇ گۈزەل، ئەپچىل بولىدۇ ھەم ئۇنىڭغا يېقىملىق مۇزىكا تەڭكەش قىلىنىدۇ.

ياغاچ ئات

ياغاچ ئات ئەزلەرنىڭ ماھارەت كۆرسىتىش گىمناستىكا تۈرى بولۇپ، مۇسابىقىدە ئىككى بىلەكنىڭ كۈچىگە تايىنىپ، بىر پۇتنى پىرقىرىتىپ يۇقىرىغا كۆتۈرۈش، ئوڭ ۋە تەتۈر قايچىسىمان كىرىشتۈرۈش، بىر ياكى ئىككى پۇتتا تولۇق چۆرگەلەش ۋە بۆنكىلىش، ھەرخىل بۇرۇلۇش قاتارلىقلار تۈرلۈك ھەرىكەتلەر نۆۋەتلەشتۈرۈلۈپ ئورۇندىلىدۇ.

ئامېرىكىلىق تەنھەرىكەتچى K. توماس ياغاچ ئات ھەرىكىتىدە ئىككى پۇتنى كېرىپ، دولقۇنسىمان تولۇق پىرقىراش تېخنىكىسىنى ئىجاد قىلدى، كېيىن ئۇ «توماسچە تولۇق پىرقىراش» دەپ ئاتالدى.

ياغاچ ئاتنىڭ ئۇزۇن - لۇقى 160 سانتىمېتىر، كەڭلىكى 35 سانتىمېتىر.

ياغاچ ھالقىنىڭ
ئىچكى دىئامېتىرى 20
سانتىمېتىر بولىدۇ.

تەڭپۇڭلۇق لىمى ئۈس-
تىدە ئىشلىنىدىغان تۈرلۈك
ھەرىكەتلەر تەنھەرىكەتچىدىن
بەھرىن تەڭپۇڭلىقىنى ياخشى
تىزگىنلىيەلەيدىغان ماھارەت يې-
تىلدۈرۈشنى تەلەپ قىلىدۇ.

چەمبىرەك بىلەن ئادەمنىڭ
ھەرىكىتى بىر گەۋدىگە ئايلىنىپ،
تەڭگەش، نەپىس كۆرۈنىدۇ.

لېنتە ئۇسۇلى ئارقىلىق
ھەرىكەتنىڭ گۈزەللىكىنى
نامايان قىلغىلى بولىدۇ.

تەڭپۇڭلۇق لىمى

تەڭپۇڭلۇق لىمى ئاياللارنىڭ ماھارەت كۆرسىتىش
گىمناستىكا تۈرى. مۇسابىقىدە قەدەملەپ سەكرەش،
پىرقىراش، تەڭپۇڭلىنىش، شەكىل چىقىرىش ۋە موللاق
ئېتىش قاتارلىق ھەرىكەتلەر ئورۇندىلىدۇ. بىر يۈرۈش
ھەرىكەتنىڭ بەدىئىي ماھارەتلىك، تەكشى، تۇراقلىق
بولۇشى تەلەپ قىلىنىدۇ.

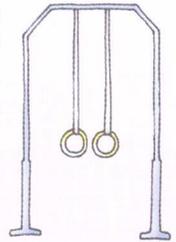
بەدىئىي گىمناستىكا

قول ياكى تانا، چەمبىرەك، توپ، كالتەك، لېنتە
بىلەن مۇزىكىغا تەڭگەش قىلىپ ئورۇندىلىدىغان
ئاياللار گىمناستىكىسى بەدىئىي گىمناستىكا دەپ
ئاتىلىدۇ. بەدىئىي گىمناستىكىنىڭ ھەرىكىتى رېتىملىق،
چىقىرىلغان ھەرىكەت شەكلى نەپىس بولۇپ، كۈچ
بىلەن گۈزەللىك بىرلەشتۈرۈلىدۇ.

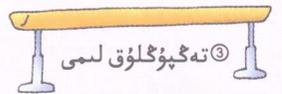
تۆۋەندىكى گىمناستىكا تۈرلىرىدىن قايسى-
سىلىرىنىڭ ئەرلەر تۈرى (A)، قايسىلىرىنىڭ
ئاياللار تۈرى (B) ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىپ
بېرەلمەيسىز؟

2004-يىلى ئافىنادا
ئۆتكۈزۈلگەن ئولىمپىك
تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىدە
روسىيىنىڭ بەدىئىي گىم-
ناستىكىسى ئالتۇن مېدالىغا
ئېرىشتى.

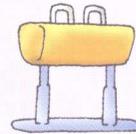
④ ئاسما ھالقا

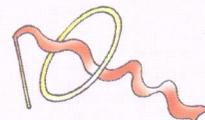
③ تەڭپۇڭلۇق لىمى

② ياغاچ ئات

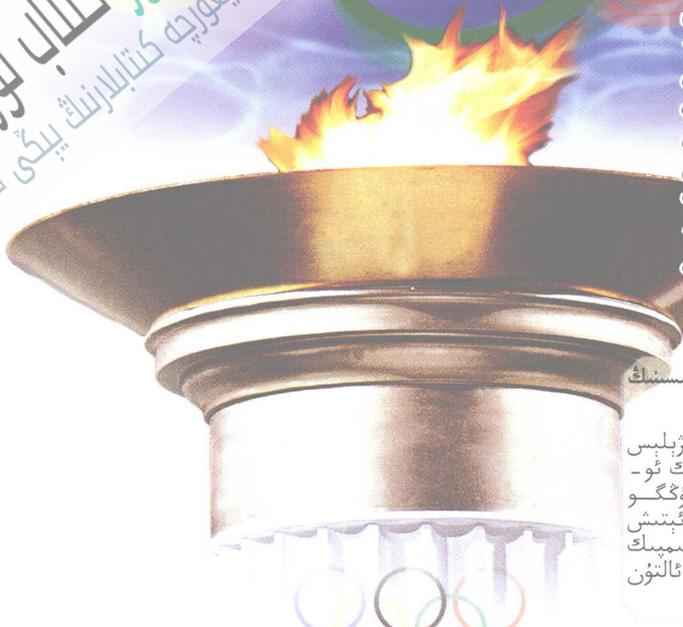
① بەدىئىي گىمناستىكا

ئولىمپىك بايرىقى بەش ھالقىلىق بايراق، بايراق تېگى ئاق، جىيەكسىز بولۇپ مەركىزىگە قىزىل، يېشىل، سېرىق، كۆك، قارا رەڭلىك كىرىشتۈرۈلگەن يۇمىلاق ھالقا چۈشۈرۈلگەن، بۇ بەش چوڭ قىتئەنىڭ ئىتتىپاقلىقىغا ۋە پۈتۈن دۇنيادىكى تەنھەرىكەتچىلەرنىڭ ئولىمپىك مۇسابىقىمەيدانىدا ئادىل، سەمىمىي مۇسابىقىلىشىشىغا سىمۋول قىلىنغان.

ئولىمپىك مەشئىلىگە ئوت تۇتاشتۇرۇش

ئولىمپىك مۇسابىقىسى باشلىنىشتىن ئىلگىرى، ئولىمپىيەدىكى پۈن ئىلاھەسى ھېرا(زېۋىسنىڭ خوتۇنى)نىڭ ئىبادەتخانىسى يېنىدا پېتىنقى ئەينەكتە قۇياش نۇرىنى فوكۇسلاپ مەشئەلگە ئوت يېقىلىدۇ. ئاندىن مەشئەلنى كۆتۈرۈپ كۈچ ئۇلاپ يۈگۈرۈش ئارقىلىق، مەشئەل ئېچىلىش مۇراسىمىدىن بىر كۈن ئىلگىرى مۇسابىقە ئۆتكۈزۈلدىغان شەھەرگە بەتكۈزۈپ بېرىلىدۇ. ئېچىلىش مۇراسىمىدا، ساھىبخان دۆلەتنىڭ تەنھەرىكەتچىسى مەشئەلنى ئەڭ ئاخىرقى قېتىم ئۆتكۈزۈۋېلىپ، ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ ئاساسىي مەشئىلىنى ياقىدۇ. ئاساسىي مەشئەلگە ئوت يېقىش ئۇسۇللىرى كۆپ خىل بولۇپ، مۇسابىقە ئۆتكۈزۈلدىغان دۆلەتلەر قىزقارلىق ئوت يېقىش ئۇسۇللىرىنى قوللىنىدۇ.

جۇڭگوغا ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ تۇنجى ئالتۇن مېدالىنى كىم ئېلىپ بەرگەن؟
1984-يىلى ئامېرىكىنىڭ لوس ئانژېلىس شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن 23-نۆۋەتلىك ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىدا جۇڭگو تەنھەرىكەتچىسى شۇخەيفېڭ قارىغا ئېتىش مۇسابىقىسى تۈرىدە جۇڭگو ئۈچۈن ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ تۇنجى ئالتۇن مېدالىنى ئېلىپ بەردى.

ئولىمپىك مەشئىلىنى يەتكۈزۈپ بېرىش جەريانى ئولىمپىك روھىنى تارقىتىپ، ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ تەسىرىنى كېڭەيتىش جەريانىدۇر. 2004-يىلى 6-ئاينىڭ 8-كۈنى نۇرغۇن كىشىلەر مۇتەئەبىيۇ سەددىچىن سېپىلىدا ئافېنا ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ مەشئىلىنى كۈتمۈۋالدى.

نى نى 2005-يىلى 11-ئاينىڭ 11-كۈنى بەش «فوۋا»(قۇت بالا) 2008-يىللىق بېيجىڭ ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ قۇت بەلگىسى قىلىپ بېكىتىلدى.

ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسى

ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسى دۇنيادىكى كۆلىمى ئەڭ زور، ئەڭ كاتتا تەنھەرىكەت مۇراسىمى. ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسى ھەر تۆت يىلدا بىر قېتىم ئۆتكۈزۈلىدۇ. 1896-يىلىدىن 2008-يىلىغىچە جەمئىي 29 نۆۋەت ئۆتكۈزۈلدى. 2008-يىلى مەملىكىتىمىز پايتەختى بېيجىڭدا 29-نۆۋەتلىك ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسى ئۆتكۈزۈلدى. «تېخىمۇ ئىلگىرىلەپ، تېخىمۇ يۇقىرى ئۆرلەپ، تېخىمۇ قۇدرەت تېپىش» ئولىمپىك ھېكمەتلىك سۆزىدۇر.

بېيجىڭ ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسى

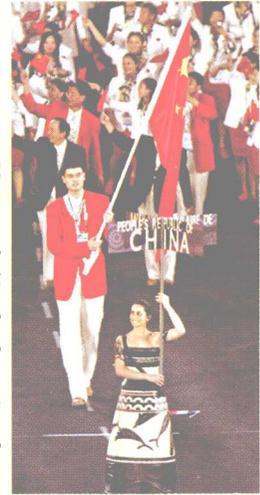
2001- يىلى 7- ئاينىڭ 13- كۈنى موسكۋادا خەلقئارا ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسى كومىتېتى بېيجىڭنى 2008- يىللىق يازلىق ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسى ئۆتكۈزۈلدىغان شەھەر قىلىپ بېكىتتى. بىر نۆۋەتلىك يۇقىرى سەۋىيىلىك ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسى ئۆتكۈزۈش ئۈچۈن، بېيجىڭ ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسى تەشكىلات كومىتېتى «مەدەنىي ئولىمپىك، پەن- تېخنىكا ئولىمپىكى، بېشىل ئولىمپىك» مۇسابىقىسى ئۆتكۈزۈش ئارزۇسىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ، «ئورتاق دۇنيا، ئورتاق ئارزۇ» دېگەن بېيجىڭ ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ ئاساسىي شوئارىنى بېكىتىپ چىقتى.

بېيجىڭ ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ گېزىتى «جۇڭگوچە تامغا. ئۇسسۇل ھەرىكىتىدىكى بېيجىڭ» دە، ھۆسنىخەت ۋە تامغا ئارقىلىق تېز يۈگۈرۈپ كېتىۋاتقان ئادەم ئوبرازى بەدىئىي شەكىلدە ئىپادىلەنگەن ۋە بەش ھالقىلىق ئولىمپىك گېزىتى بىلەن ئورگانىك بىرلەشتۈرۈلۈپ، تېخىمۇ چوڭقۇر مەنىگە ئىگە قىلىنغان.

ئېچىلىش ۋە يېپىلىش مۇراسىمى

ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ ئېچىلىش ۋە يېپىلىش مۇراسىمى ھەر بىر قېتىملىق ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ ئەڭ مۇھىم، ئەڭ دىققەتكە سازاۋەر تەبرىكلەش مۇراسىمىدۇر ۋە مۇراسىملار مىللەتنىڭ تارىخى، مەدەنىيىتى ۋە دەۋر قىياپىتىنى مەركەزلىك نامايان قىلىپ بېرىدۇ. ئېچىلىش ۋە يېپىلىش مۇراسىمىدا چوڭ تىپتىكى ئەدەبىيات- سەنئەت نومۇرلىرىنى كۆرسىتىش ۋە تەنھەرىكەتچىلەر مەيدانغا كىرىش، بايراق چىقىرىش (چۈشۈرۈش) ۋە مەشەلگە ئوت تۇتاشتۇرۇش قاتارلىق نۇرلۇك پائالىيەتلەر ئۆتكۈزۈلىدۇ. ساھىبخان دۆلەتنىڭ دۆلەت باشلىقلىرى سۆز قىلىدۇ، تىرىنەرلەر تەنھەرىكەتچىلەر قەسەم بېرىدۇ ۋە ھاكازالار.

جۇڭگونىڭ 407 نەپەر تەنھەرىكەتچىسى 2004- يىلى ئافىنادا ئۆتكۈزۈلگەن ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىغا قاتناشتى. سۈرەتتە: مۇسابىقىنىڭ ئېچىلىش مۇراسىمىدا جۇڭگو ۋەكىللىرى ئۆزلىرىنى كۆرسەتتى.

2004- يىلى ئافىنادا ئۆتكۈزۈلگەن ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ ئېچىلىش مۇراسىمى گىرېك مەدەنىيىتىنىڭ شان- شەۋكىتىنى نامايان قىلىپ، پۈتۈن دۇنيا خەلقىگە ئۆزىنىڭ ئەسلىدىكى مەدەنىيەت قالدۇردى.

مەشەلگە ئوت يېقىش ئېچىلىش مۇراسىمىدىكى جەلپكار نۇقتا، مىللەتنىڭ ئەقىل- پاراسىتىدىكى جەلپكار نۇقتا. 2004- يىلى ئافىنادا ئۆتكۈزۈلگەن ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنىڭ غايەت زور مەشەلنى گىرېتسىيەلىك بەلگە قىلىش ئارقىلىق مۇھىم مەنىگە ئىگە بولدى.

[General Information]

书名=文体馆 维吾尔文

SS号=40234853

